

Adaptirane knjižnične zgrade u Osječko-baranjskoj županiji

Vidanec, Sabina

Master's thesis / Diplomski rad

2013

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:526618>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Diplomski studij Informatologije

Sabina Vidanec

Adaptirane knjižnične zgrade u Osječko-baranjskoj županiji

Diplomski rad

Mentor: izv.prof.dr.sc. Sanjica Faletar Tanacković

Osijek, 2013.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Arhitektura knjižnica	1
2.1. Narodna knjižnica.....	1
2.2. Arhitektonski proces.....	3
2.3. Obilježja dobre knjižnične arhitekture	3
2.3.1. Planiranje prostornog oblikovanja knjižnice.....	3
2.3.2. Lokacija, okolina i vanjski izgled knjižnične zgrade	5
2.3.3. Knjižnična zgrada i interijer	7
2.3.4. Pristup i osobe s invaliditetom	8
3. Adaptirane knjižnične zgrade	10
3.1. Definiranje adaptacije knjižničnih zgrada	10
3.2. Tipologija adaptiranih knjižničnih zgrada	11
3.3. Metodologija procesa adaptacije knjižničnih zgrada.....	13
3.4. Prednosti adaptiranih knjižničnih zgrada	15
3.5. Izazovi adaptiranih knjižničnih zgrada.....	16
4. Pregled narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije	18
4.1. Gradska knjižnica Beli Manastir	18
4.2. Gradska knjižnica i čitaonice Belišće	18
4.3. Centar za kulturu Čepin – Knjižnica	19
4.4. Narodna knjižnica Dalj	20
4.5. Narodna knjižnica grada Donjeg Miholjca.....	20
4.6. Hrvatska knjižnica i čitaonica Đurđenovac	21
4.7. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice.....	22
4.8. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek.....	22
4.9. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo	24

5. Istraživanje.....	25
5.1. Cilj i hipoteze.....	25
5.2. Metodologija.....	25
5.3. Analiza rezultata istraživanja i rasprava.....	26
5.3.1. Knjižnice smještene u adaptiranim zgradama.....	27
5.3.2. Analiza knjižnice u novoizgrađenoj knjižničnoj zgradi.....	33
5.4. Zaključno.....	36
6. Zaključak.....	37
7. Popis korištene literature.....	39
8. Prilozi.....	43
8.1. Upitnik.....	43
8.2. Transkripcije.....	48
8.3. Fotografije.....	144
8.4. Tlocrti.....	164

Sažetak

Osnovna je svrha rada pobliže objasniti problematiku adaptiranih knjižničnih zgrada. U radu se predstavljaju rezultati provedenog istraživanja o adaptiranim knjižničnim zgradama Osječko-baranjske županije. Cilj je istraživanja bio identificirati u kakvim su zgradama smještene narodne knjižnice Osječko-baranjske županije, s posebnim naglaskom na izazove s kojima se susreću, s obzirom na zgrade i prostore u kojima djeluju.

Podaci su prikupljeni u lipnju 2013. godine metodom strukturiranog intervjua. U istraživanju je sudjelovalo 9 narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije. Istraživanje je potvrdilo polazne pretpostavke da su narodne knjižnice Osječko-baranjske županije smještene u različitim vrstama zgrada adaptiranih za potrebe knjižnica te da se susreću s raznim poteškoćama s obzirom na zgrade i prostore u kojima djeluju. Pretpostavka da knjižnične zgrade i prostori u kojima narodne knjižnice Osječko-baranjske županije djeluju ne odgovaraju potrebama knjižnica djelomično je potvrđena ovim istraživanjem.

Istraživanjem se došlo do zaključka da je osam od devet narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije smješteno u zgrade različite namjene koje su adaptirane za potrebe knjižnica, dok je samo jedna narodna knjižnica smještena u novoizgrađenoj knjižničnoj zgradi. Kao glavni problemi adaptiranih knjižničnih zgrada ističu se loš pristup za osobe s posebnim potrebama te nedostatak prostora za smještaj građe i rad korisnika i osoblja.

Ključne riječi: arhitektura knjižnica, adaptirane knjižnične zgrade, narodne knjižnice, Osječko-baranjska županija, istraživanje

1. Uvod

Često se za potrebe knjižnica adaptiraju stare ne-knjižnične zgrade. Adaptacija podrazumijeva pronalaženje nove upotrebe za staru zgradu te prilagodbu i renoviranje postojeće zgrade u skladu sa zahtjevima i potrebama novog stanara zgrade. Cilj je ovoga rada pobliže objasniti problematiku adaptiranih knjižničnih zgrada i prikazati trenutno stanje zgrada narodnih knjižnica u Osječko-baranjskoj županiji, s naglaskom na adaptirane knjižnične zgrade. Nekoliko je razloga za odabir navedene teme. Jedan od razloga jest sam nedostatak literature, posebice na hrvatskom jeziku, koja govori o adaptiranim knjižničnim zgradama. Također, knjižnične zgrade i arhitektura knjižnica općenito, neobrađeno su i zanemareno područje istraživanja u knjižničarstvu. Glavni su razlog za odabir navedene teme upravo knjižnice Osječko-baranjske županije koje su smještene u različitim ne-knjižničnim zgradama te potreba da se istaknu izazovi s kojima se navedene knjižnice susreću s obzirom na prostor u kojem djeluju.

Rad se sastoji od teorijskog i istraživačkog dijela. Teorijski dio rada bavi se arhitekturom knjižnica, počevši od arhitektonskih procesa pa sve do obilježja dobre knjižnične arhitekture. U tom se dijelu govori o planiranju prostornog oblikovanja knjižnice, lokaciji, okolini i vanjskom izgledu knjižnične zgrade, knjižničnoj zgradi i interijeru te pristupu i osobama s invaliditetom. Potom slijedi poglavlje koje se bavi problematikom adaptiranih knjižničnih zgrada. Tu se detaljnije definira proces adaptacije, prikazuje tipologija adaptiranih knjižničnih zgrada, objašnjava metodologija procesa adaptacije knjižničnih zgrada te ističu prednosti adaptiranih knjižničnih zgrada i izazovi s kojima se knjižnice susreću prilikom adaptacije zgrada za potrebe knjižnica. Zatim slijedi dio rada s kratkim pregledom devet narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije, kako bi se pobliže prikazala trenutna situacija narodnih knjižnica u Hrvatskoj. U istraživačkom se dijelu rada opisuju cilj i svrha provedenog istraživanja, donosi metodologija provedenog istraživanja i analiza rezultata te zaključci samog istraživanja.

U prilogu rada nalaze se pitanja korištena za vođenje intervjua, potpune transkripcije vođenih razgovora te fotografije zgrada narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije i njihovi tlocrti.

2. Arhitektura knjižnica

2.1. Narodna knjižnica

Narodna je knjižnica organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Svrha je narodne knjižnice osigurati pristup znanju, informacijama i djelima mašte pomoću različitih izvora i službi svim članovima zajednice, bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol,

religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.¹ „Glavne su djelatnosti narodne knjižnice pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe te potrebe za osobnim razvojem, uključujući i razonodu i potrebe vezane uz slobodno vrijeme, kako pojedinaca tako i grupa.“² Narodna knjižnica ima važnu ulogu u kulturnom i umjetničkom razvoju zajednice te promicanju lokalne kulture kroz zavičajne zbirke, izložbe, pričanje priča, objavljivanje djela i interaktivne programe, a u većim knjižničnim zgradama i za kazališne, glazbene i audiovizualne priredbe. Dobra narodna knjižnica pridonosi životnosti gradske sredine i važan je obrazovni i društveni centar te mjesto okupljanja.³

Narodnu knjižnicu osnivaju općine i gradovi, ukoliko neka sveučilišna ili općeznanstvena knjižnica već ne obavlja djelatnost narodne knjižnice na tom području. Knjižnica se, kao neprofitna organizacija, financira putem oporezivanje na lokalnoj, regionalnoj ili središnjoj razini, namjenskih sredstava iz središnjeg, regionalnog ili lokalnog proračuna te sekundarnim izvorima prihoda koji mogu uključivati donacije financijera, tijela ili pojedinaca, dobiti od komercijalne aktivnosti kao što je izdavačka djelatnost i prodaja knjiga, dobiti od naplaćivanja korisnicima (npr. zakasnina), dobiti od naplaćivanja individualnih usluga (npr. fotokopiranje), sponzorstva vanjskih organizacija i sredstava od lutrije za određene programe.⁴

Prema hrvatskom Zakonu o knjižnicama za osnivanje knjižnice potrebno je uz knjižničnu građu, stručno osoblje i sredstva za rad knjižnice osigurati i adekvatan prostor.⁵ Arhitektonski gledano, prostori narodne knjižnice mogu se podijeliti na osnovne, prateće i integracijske prostore.⁶ Osnovni prostori služe za obavljanje primarnih knjižničnih funkcija, a dijele se na prostore korisnika, prostore građe i prostore stručnog osoblja. Prateći prostori stvaraju uvjete za odvijanje i dopunu knjižničnih funkcija, dok integracijski prostori povezuju sve prostorno funkcionalne cjeline u knjižnici.⁷ Prateće prostore čine servisni sklop, odnosno prostori za stvaranje, održavanje i osiguravanje uvjeta za funkcioniranje zgrade, sanitarna mreža koju čine toaleti, praonice i garderobe te dopunski prostori, koji služe za izložbe, skupove, osvježenje i prehranu. Integracijski se prostori dijele na dinamičke i statičke prostore. U dinamičke se prostore ubrajaju hodnici, povezni traktovi, stubišta, ulazni holovi i foajei, dok su statički prostori čitaonice i velike dvorane.

¹Usp. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003. Str. 15.

²IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. 2. hrvatsko izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 15.

³Isto. Str. 20-26.

⁴Usp. Narodna knjižnica. Nav. dj., str. 15.

⁵Usp. Zakon o knjižnicama. Članak 9 i 10. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html> (2013-03-19)

⁶Usp. Neidhart, Velimir. Knjižnice. // Tehnička enciklopedija. Zagreb : JLZ Miroslav Krleža. Sv. 9. 1984. Str. 79.

⁷Usp. Neidhart, Velimir. Nav. dj., str. 85.

2.2. Arhitektonski proces

Knjižnična zgrada koja odgovara zadacima i djelatnostima knjižnice namjenski je izgrađena knjižnična zgrada.⁸ Stare zgrade koje su prije služile u druge svrhe nisu odgovarajuće za knjižnice te ni u kojem slučaju nisu bolje od namjenski građenih knjižnica.⁹ Izgradnja, proširenje ili restrukturiranje knjižnične zgrade složen je proces te je stoga potrebno detaljno isplanirati projekt i odrediti uloge i zaduženja svih sudionika, kako knjižničnog osoblja, tako i arhitekata i suradnika.¹⁰

Proces izgradnje knjižnice uključuje dvije osnovne faze. Prva se faza odnosi na samo planiranje knjižnične zgrade, odnosno na izradu projekta. Izrada projekta podrazumijeva stvaranje početnog plana ili sheme, pred-projekt, projekt izvršavanja i projekt opremanja. Druga faza arhitektonskog procesa odnosi se na konkretnu izgradnju knjižnične zgrade, odnosno na obavljanje i izvođenje radova te u tom smislu podrazumijeva prikupljanje ponuda, potpisivanje ugovora s građevinskom tvrtkom, podizanje zgrade, predaju radova i instalaciju namještaja.¹¹ U procesu izgradnje knjižnične zgrade važna je suradnja arhitekta i knjižničara te njihova dobra komunikacija. Knjižničar u tu svrhu sastavlja izvještaj s informacijama o karakteristikama mjesta, opisom prostora, informacijama o tehničkim zahtjevima zgrade i procjenu troškova. Karakteristike mjesta koje izvještaj treba obuhvatiti su lokacija, površina, ograničenja, propisi o planiranju i geotehničke karakteristike. Opis prostora za svako područje djelovanja knjižnice sadrži informacije kao što su karakteristike korištenja, broj dokumenata u različitim formatima, uključujući i elektroničke izvore te određena površina u kvadratnim metrima. Informacije o tehničkim zahtjevima zgrade obuhvaćaju prijedloge o najprikladnijim materijalima (pod, krov), zahtjeve okoline (umjetno svjetlo, klima uređaji) i opis specifičnih instalacija za knjižničnu upotrebu (protuprovalni sustav, audiovizualna pomagala). Procjena troškova podrazumijeva procjenu troškova ulaganja i održavanja.¹² Sadržaj izvještaja čine poglavlja uvod, analiza lokalnih postavki, funkcije i usluge knjižnice, zbirke, organizacija prostora i područja za usluge, ljudski resursi i raspodjela službi, financijska procjena te plan događaja.¹³

2.3. Obilježja dobre knjižnične arhitekture

2.3.1. Planiranje prostornog oblikovanja knjižnice

⁸Usp. Tadić, Katica. Zgrada, prostorije i oprema za knjižnice. // Rad u knjižnici : priručnik za knjižničare. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/infoz/biblio/nastava/dz/text/pog9.htm> (2013-05-16)

⁹Usp. Papp, István. Can a librarian accept an old building? // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 61.

¹⁰Usp. Bisbrouck, Marie-Francoise. The building process including how to choose an architect. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited by Karen Latimer and Hellen Niegaard. München: K. G. Saur, 2007. Str. 119.

¹¹Usp. Romero, Santi. A library project from an architect's point of view. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited by Karen Latimer and Hellen Niegaard. München: K. G. Saur, 2007. Str. 174.

¹²Usp. Isto. Str. 175-177.

¹³Usp. Isto. Str. 195.

Da bi dobro poslovala, svaka knjižnica treba imati prostorije za korisnike knjižnice, računala s pristupom mrežama, prostorije za pohranu i čuvanje fonda, prostorije za rad knjižničnih djelatnika (nabava, prijem i obrada građe, održavanje stručnih sastanaka) te pomoćne i sanitarne prostorije.¹⁴ Jednako je važno za djelotvornost narodne knjižnice zadovoljavanje potreba korisnika, a to je moguće samo ukoliko se identificiraju potencijalni korisnici, analiziraju korisničke potrebe, razviju usluge za pojedine grupe ili pojedince, uvede politika skrbi o korisnicima, promiče obrazovanje korisnika, surađuje i razmjenjuje građu, razvijaju elektroničke mreže, osigura pristup službama i uslugama te osigura prostor za knjižnicu.¹⁵

S obzirom na budući dizajn knjižnice važno je misliti na četiri ključna čimbenika. To su ljudi kojima je usluga namijenjena, odnosno korisnici i osoblje, potom programi, odnosno usluge, događaji i aktivnosti, zatim partneri za zajednički razvoj ili ulaganje kao što su srodne ustanove i mediji te smještaj knjižnice.¹⁶ Ovim čimbenicima možemo dodati i devet novijih čimbenika važnih pri projektiranju i gradnji knjižnica, koji su posebno bitni u vrijeme kada se dolaskom novih tehnologija uloga knjižnice mijenja. To su sve veća važnost elektroničkih izvora, preusmjeravanje s isključivo individualnog učenja na individualno i zajedničko učenje, ponos zajednice i ustanove, nova uloga knjižnice kao središta sveučilišnog kompleksa i općeg informacijskog dobra, potreba za jeftinijim načinima pohrane tiskane građe, važnost povijesne građe, različiti pristupi odnosima između osoblja te osoblja i korisnika, neizvjesna budućnost te planiranje lokacije, proračuna i opremanja.¹⁷

Što se tiče obilježja dobrog dizajna knjižnice, kvalitete dobre knjižnične zgrade koje se ističu su fleksibilnost, odnosno struktura, usluge i raspored koji su jednostavni za prilagodbu; kompaktnost koja podrazumijeva smanjivanje kretanja po zgradi te lakše kretanje građe, korisnika i osoblja; dostupnost u smislu jednostavnosti i jasnoće pristupa i kretanja; proširivost, odnosno omogućavanje budućeg rasta s minimalnim smetnjama; raznolikost u odabiru građe i smještaju u zgradi; organizacija odnosa građe i korisnika; ugodnost, odnosno promicanje učinkovitosti korištenja osiguravanjem dobrih uvjeta kao što su svjetlost, sigurnost, čistoća, ventilacija i grijanje, zatim dosljednost u okruženju s obzirom na očuvanje knjižnične građe, osiguravanjem odgovarajućih mikroklimatskih uvjeta; sigurnost u smislu kontrole korisničkog

¹⁴Usp. Tadić, Katica. Nav. dj.

¹⁵Usp. Narodna knjižnica. Nav. dj., str. 19.

¹⁶Usp. Worpole, Ken. 21. century libraries: changing forms, changing futures. Str. 7. URL:

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110118095356/http://www.cabe.org.uk/files/21st-century-libraries.pdf> (2013-03-19)

¹⁷Usp. Gorman, Michael. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. Str. 6-7.

ponašanja i očuvanja građe te ekonomičnost u izgradnji i održavanju s obzirom na ljudske i financijske resurse.¹⁸

S druge se strane ističe 'sedam smrtnih grijeha' arhitekture narodnih knjižnica. To su loše osvjetljenje, nefleksibilnost, loša lokacija, složenost održavanja, nedovoljno mjesta za rad i pohranu, loše osiguranje i 'arhitektura s potpisom'.¹⁹ Konkretni su primjeri lošeg osvjetljenja bliještanje, nejednako osvjetljenje, tamne neosvijetljene površine kao što su zidovi i stropovi, neefikasno i nefleksibilno osvjetljenje, spori sustavi osvjetljenja te šumovi koje osvjetljenje proizvodi. Nefleksibilnost u arhitekturi knjižnice odnosi se na nejednako podno opterećenje, nosive zidove, nepravilan razmak između stupova, stalne objekte koji stoje na putu, nedovoljno utičnica i kablova te neproširivost zgrade. Primjeri su loše lokacije ulazi udaljeni od parkirnih mjesta, lokacije s ulazima u nesigurnim područjima, lokacije blizu škola te loše osvjetljen vanjski eksterijer. Primjeri za kompleksno održavanje uključuju loše podne obloge, previše različitih ili neobičnih svjetiljki te nepotrebno nepristupačne svjetiljke. Nedovoljno mjesta za rad i pohranu najbolje opisuju uredi koji služe kao skladišta zbog loše procjene u organizaciji prostora. Loša sigurnost podrazumijeva više ulaza u knjižnicu, privatne sobe za odmor, prolaze koji idu kroz krivi smjer za nadzor te nepostojanje mjera za nadzorne sustave protiv krađe. Primjeri su arhitekture s potpisom višak svečanog prostora, ukrasna, samostojeća stubišta, nespretni ili neupotrebljivi kreativni unutarnji prostori te loše usklađena proširenja zgrade.

2.3.2. Lokacija, okolina i vanjski izgled knjižnične zgrade

Prilikom odabira mjesta za knjižnicu potrebno je uzeti nekoliko čimbenika u obzir. To su pristup, lokacija, protok prometa, dostupnost mjesta, topografija, orijentacija sunca i vjetra, vidljivost mjesta, sigurnost korisnika i osoblja, mogući rast i nadogradnja, troškovi, infrastruktura te ostala razmatranja temeljena na jedinstvenom lokalnom kontekstu.²⁰ Narodne knjižnice trebaju biti smještene u dijelovima grada ili naselja koji su najgušće naseljeni te imaju dobre prometne veze s drugim dijelovima grada ili naselja. Svoju namjenu narodna knjižnica treba istaknuti vanjskim izgledom i uočljivim natpisom, a ukoliko se knjižnica nalazi u zgradi koja ima i druge namjene, potrebno je osigurati smještaj knjižnice u prizemlju zgrade, odvojiti prostorije i osigurati zaseban ulaz.²¹ Smještaj knjižnice u centru grada pomaže u isticanju

¹⁸Usp. Faulkner-Brown, Harry. Feasibility studies before adaptation. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 29.

¹⁹Usp. Schlipf, Fred; Moorman, John. The seven deadly sins of public library architecture. Str. 2-5. URL: <http://lis60001-access2information-drr.iwiki.kent.edu/file/view/7+deadly+sins+of+public+library+architectre.pdf> (2013-05-16)

²⁰Usp. Citirano prema Lushington (2002,73-4). Khan, Ayub. Better by design : an introduction to planning and designing a new library building. London : Facet Publishing, 2009. Str. 100-101.

²¹Usp. Standardi za narodne knjižnice u RH. Članak 38. URL:

http://cadial.hidra.hr/searchdoc.php?action=search&query=Standardi+za+narodne+knji%C5%BEnice+u+Republici+Hrvatskoj&searchText=on&searchTitle=on&filteracttype=all&filtereuchapter=all&filterfields=all&resultlimit=on&resultlimitnum=10&id_doc=gz%2b6jDHDxiTmfymE%2fm8alg%3d%3d (2013-05-16)

vidljivosti ustanove, a sama knjižnica treba biti glavno i ugodno odredište koje je središte okupljanja u zajednici.²² Knjižnice mogu dijeliti zgradu s drugim službama kao što su umjetničke galerije, muzeji ili sportski objekti i na taj način privući korisnike i postići novčane i operativne uštede, a bitna je i laka dostupnost knjižnici pješice, javnim prijevozom i osobnim automobilom.²³ „Knjižnične zgrade trebale bi biti smještene u slobodnom prostoru, okružene zelenilom, dobro zaštićene od elementarnih i drugih nepogoda i dostupne svim korisnicima.“²⁴ U vanjskom dijelu knjižnice treba osigurati dovoljno parkirnih mjesta, slobodan prostor za dostavu i odlaganje smeća te prostor za bicikle. Također, odnos pejzaža i zgrade treba biti u skladu te treba postojati mogućnost za buduće proširivanje knjižnice.²⁵

Kako bi se osiguralo da knjižnica dobije odgovarajuću lokaciju, potrebno je ispitati tlo s obzirom na sastav, podzemne vode i klizišta, provjeriti radi li se o nekadašnjem deponiju otpada, ispitati okoliš sa stajališta blizine šume, rijeke, jezera, mora, strateških objekata, tvornica i prometnica. Knjižnične zgrade ne smiju biti na poplavnim područjima i klizištima, u blizini industrijskih zona, prometnih čvorišta i cesta opterećenih prometom, u blizini objekata koji mogu biti uzrokom požara ili eksplozija te u blizini strateških objekata (vojarne, kolodvori, zrakoplovne luke). Poželjno je da knjižnice budu smještene u blizini ustanova s kojima surađuju na kulturno-prosvjetnom, izdavačkom ili znanstveno-istraživačkom planu te u blizini središta javnoga života, kako bi bile što dostupnije korisnicima i istraživačima.²⁶

Knjižnice trebaju imati javni ulaz i servisni ulaz. Javni ulaz treba biti atraktivno mjesto gdje se korisnici okupljaju, razgovaraju i provode kratke stanke. Zbog toga bi dizajn ulaza trebao nalikovati trgovačkom centru kako bi se korisnici čim dođu do knjižnice osjećali ugodno i poželjeli ući unutra. Također, trebalo bi se moći vidjeti glavne knjižnične prostore od izvana.²⁷ Autor A. Khan ističe tipičan očekivani životni vijek različitih funkcija zgrade, pa je tako za samo mjesto životni vijek neodređen, za strukturu zgrade 80 godina, za omotač zgrade 50 do 70 godina, za usluge 15 do 20 godina, za pejzaž 7 do 8 godina, dok se postavke mijenjaju dnevno.²⁸ S obzirom na dugotrajnost mjesta, strukture i omotača knjižnice bitno je na samom početku planiranja knjižnične zgrade odabrati i oblikovati odgovarajuću i prepoznatljivu okolinu i izgled knjižnice.

²²Usp. Niegaard, Hellen. Site & location. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str.229.

²³Usp. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 58.

²⁴Tadić, Katica. Nav. dj.

²⁵Usp. Niegaard, Hellen. Nav. dj., str. 234.

²⁶Usp. Mušnjak, Tatjana. Uloga zgrade u preventivnoj zaštiti pisane baštine. // Arhivski vjesnik 44 (2001), str. 185-186. URL: <http://hrcak.srce.hr/file/14573> (2013-05-16)

²⁷Usp. Khan, Ayub. Nav. dj., str. 98.

²⁸Usp. Isto.

2.3.3. Knjižnična zgrada i interijer

Prostor knjižnice određuje se prema potrebnim kategorijama u koje se ubrajaju zbirke i knjižnična građa, korisnici knjižnice, knjižnično osoblje, sastanci i programi, druge raznovrsne funkcije te mehaničke usluge i usluge podrške.²⁹ Potrebno je predvidjeti potrebe korisnika za sljedećih 20 godina, uzimajući u obzir prostornu funkcionalnost, preglednost i prilagodljivost te zaštitu prostora knjižnice od vlage, visokih temperatura, jakog svjetla, krađe, požara, poplava i drugih elementarnih nepogoda.³⁰

Pri planiranju knjižnične službe mora se voditi računa o funkcionalnosti knjižnice, veličini knjižnice, namjeni pojedinih prostora, uređenju prostora, pristupu policama, oznakama za korisnike, ambijentu knjižnice, elektroničkoj i audiovizualnoj opremi, sigurnosti te mjestima za parkiranje.³¹ Prilikom uređivanja unutarnjeg prostora potrebno je uzeti u obzir jednostavnost i jasnoću prostora, definiciju prostora, odnosno samorazumljivost prostora, raznovrsnost prostora, hijerarhiju prostora, osobni teritorij, osvjetljenje, zvuk i temperatura prostora, minimalnu cijenu s obzirom na maksimalan utjecaj, kvalitetu zraka te stil i modu.³² Također, izuzetno je važno ekonomsko planiranje kako bi se smanjili troškovi, smanjili hodnici i oblikovao multifunkcionalan prostor, jednostavno nadzirao prostor za cirkulaciju građe i osoba te stvorila jasna signalizacija za jednostavno kretanje korisnika po knjižnici.³³

Tri su temeljna prostora unutar zgrade koje mora imati svaka, pa i najmanja baštinska ustanova, a to su spremište, radni prostor te prostor za korisnike.³⁴ Prema Standardima za narodne knjižnice RH središnja općinska ili gradska narodna knjižnica mora u pravilu imati ulaz i garderobu, izložbeni prostor, prostor za informativnu službu, prostor za kataloge, prostor za posudbu koji uključuje slobodan pristup korisnika te čitaonicu dnevnog i tjednog tiska, prostor za studijski rad korisnika, odjel za odrasle, odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom, odjel za djecu i mladež, što uključuje slobodan pristup sa čitaonicom i slušaonicom, prostor za posebne fondove, spremišni prostor, prostor za rad stručnog, upravnog i administrativnog osoblja i prostor za tehničku obradu knjiga, dvoranu za predavanja, projekcije i slično te pomoćne prostorije.³⁵ Sama površina narodne knjižnice ovisi o čimbenicima kao što su jedinstvene potrebe

²⁹Usp. Dahlgren, Anders C. Investigating the need for space. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str.49.

³⁰Usp. Standardi za narodne knjižnice u RH. Nav. dj., članak 38.

³¹Usp. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Nav. dj., str. 37.

³²Usp. Kugler, Cecilia. Interior design considerations and developing the brief. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 161-164.

³³Usp. Khan, Ayub. Nav. dj., str. 102.

³⁴Usp. Mušnjak, Tatjana. Nav. dj., str. 187.

³⁵Usp. Standardi za narodne knjižnice u RH. Nav. dj., članak 41.

određene zajednice, zadaća knjižnice, raspoloživi resursi, veličina fonda, raspoloživi prostor i blizina drugih knjižnica, dok univerzalni standardi za prostor narodnih knjižnica ne postoje.³⁶

U literaturi se ističe kako je odabir namještaja jedan od najvažnijih aspekata unutrašnjeg dizajna knjižnice i da mnoge knjižnice prostor raspodjele pogrešno, uključivanjem previše polica i namještaja u prostor knjižnice te na taj način ograničavaju korisnike u slobodnom kretanju i pregledavanju građe.³⁷ Opremu knjižnice čine namještaj i tehnička oprema knjižnice. Oprema treba biti nova i funkcionalna, redovito servisirana i održavana kako bi optimalno radila. Osnovni su namještaj u knjižnici jednostrane i dvostrane police za knjige, police za časopise za djecu i odrasle, kataložni ormarići, radni stolovi i stolice, kolica za knjige, ljestve, korita za slikovnice, ormari za igračke, držači i nosači za knjige, natpisi za police i vizualna komunikacija u prostoru te izložbeni panoi.³⁸ U osnovnu tehničku opremu knjižnice ubrajaju se telefon, telefaks, reprografska oprema (pisači stroj, fotokopirni stroj), oprema za čitanje nekonvencionalnih publikacija (čitači za mikrofiš, mikrofilm), audio-vizualna oprema (Hi-Fi linija, TV prijemnik, foto-aparat, skener, videorekorder, kamera i videoekran, kino i dijaprojektori, grafoskop), računalna oprema i oprema za brzi prijenos podataka, PC za edukaciju i igre, pisači i modemi.³⁹ Spremišta pak zahtijevaju posebne vrste opreme, kako bi se osigurali optimalni uvjeti čuvanja pisane baštine, zaštita građe od nepovoljnih vanjskih utjecaja, klimatizacija i kontrolirani dovod zraka. Oprema spremišta sastoji se od uređaja za kontrolu mikroklimе (termohigrometri), uređaja za održavanje mikroklimе (klima uređaji, odvlaživači i ovlaživači), rasvjetnih tijela, uređaja za filtriranje zraka, senzora za vlagu i vodu, vatrodojavnih uređaja, protuprovalnih uređaja, odgovarajućih uređaja za gašenje požara i odgovarajuće opreme za pohranu gradiva (police, trezorski ormari, druge vrste ormara i namještaja).⁴⁰ Spremište treba biti konstruirano prema posebnim pravilima. Zidovi trebaju štititi od vlage, topline, hladnoće, vatre i svjetla te trebaju biti obojani svijetlim bojama. Podovi ne smiju biti od drveta, već trebaju biti betonski i zaštićeni premazom protiv prašine. Stropovi trebaju biti vodonepropusni, bez prozora i s umjetnom rasvjetom. Prozori nisu poželjni, no ukoliko postoje moraju pružati maksimalnu zaštitu od dnevnog svjetla. Vrata, instalacije i oprema u spremištima trebaju biti u skladu sa standardima.⁴¹

2.3.4. Pristup i osobe s invaliditetom

³⁶Usp. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Nav. dj., str. 37.

³⁷Usp. Khan, Ayub. Nav. dj., str. 110.

³⁸Usp. Standardi za narodne knjižnice u RH. Nav. dj., članak 42.

³⁹Usp. Isto. Članak 43.

⁴⁰Usp. Mušnjak, Tatjana. Nav. dj., str. 190-191.

⁴¹Usp. Isto. Str. 183-193.

Knjižnica je demokratsko mjesto gdje svi građani imaju slobodan i jednak pristup. Stoga je pitanje pristupa iznimno bitna komponenta prilikom planiranja i izgradnje knjižnica. Dobra će knjižnična arhitektura stvoriti vezu između okoliša zgrade u urbanom centru i knjižnične institucije, kroz knjižnične komunikacijske zone kao što su mjesto za igranje, kafići, izložbe i slično, što uključuje sudjelovanje i aktivnost te stvoriti prostore za kulturne događaje, glazbu, kazalište, recitale, predavanja, debate i slično.⁴² Na taj se način knjižnica uključuje u društveni život zajednice u kojoj djeluje.

Pristupačnost knjižnice može se osigurati dobrim osvjetljenjem okolice knjižnice i jasno vidljivim oznakama s ulice, uočljivim ulazom smještenim na strani zgrade s koje joj većina korisnika pristupa, uklanjanjem zapreka prilazu, projektiranjem knjižnice na način da se ne ograničava mogućnost pojedinaca ili grupa da koriste knjižnicu, izbjegavanjem postavljanja stuba u knjižnici i s njene vanjske strane, usklađivanjem osvjetljenja s međunarodnim i domaćim standardima, osiguravanjem dizala uz ulaz, koja su dovoljno prostrana za dječja i invalidska kolica, ukoliko je knjižnica smještena na više katova, potom omogućavanjem vraćanja posuđene građe i izvan radnog vremena knjižnice (knjigomati), redovitim provjeravanjem pristupačnosti kako bi se uklonile prepreke u korištenju knjižnice te slijeđenjem lokalnih, nacionalnih i međunarodnih standarda za prilagođavanje zgrada osobama s posebnim potrebama.⁴³ Također, za osiguravanje pristupačnosti bitno je osigurati da smjer kretanja korisnika nije ometan kretanjem bibliotečnog materijala, smanjiti ukupan promet u zgradi smještanjem najfrekventnijih prostorija što bliže glavnom ulazu te stvoriti jasan i jednostavan put od ulaza do informacijskih i radnih prostora.⁴⁴ Što se tiče samih polica i pristupačnosti građe, potrebno je osigurati da je građa izložena u otvorenom pristupu i složena do visine koju korisnici mogu dosegnuti, potom osigurati pokretne sjedalice za korisnike koji se ne mogu sagnuti do najnižih ili ispružiti do najviših polica, zatim osigurati prilagodljive police na kotačima koji se mogu zakočiti kako bi se police mogle nesmetano pomicati te prilagoditi police visinom i rasporednom kako bi bile pristupačne i osobama u invalidskim kolicima.⁴⁵

Okruženje knjižnice, ulaz, toaletni prostori, stubišta, dizala i posebne prostorije trebaju biti pristupačne osobama s različitim vrstama invaliditeta kao što su osobe u kolicima, osobe s oštećenjem vida, osobe s oštećenjem sluha, osobe sa sniženim intelektualnim sposobnostima te osobe s disleksijom ili s drugim teškoćama pri čitanju. Izvan knjižnice potrebno je osigurati

⁴²Usp. Lauridsen, Jens. The library in urban space. // Library space: inspiration for buildings and design / edited by HellenNiogaard, Jens Lauridsen and Knud Schulz. Str. 25. URL: http://www.gbv.de/dms/weimar/toc/61004866X_toc.pdf (2013-05-16)

⁴³Usp. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Nav. dj., str. 38.

⁴⁴Usp. Neidhart, Velimir. Nav. dj., str. 86.

⁴⁵Usp. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Nav. dj., str. 60.

dovoljno parkirnih mjesta blizu ulaza u knjižnicu, označenih međunarodnim simbolom za osobe s invaliditetom, jasne i lako čitljive oznake, dobro osvijetljen put do ulaza bez prepreka, glatku i ne sklisku podlogu na ulazu, ne sklizak i ne pretjerano strm kosi prilaz i stepenice s rukohvatima, rukohvate s obje strane kosog prilaza te telefon na ulazu prilagođen gluhim korisnicima.⁴⁶ Knjižnična zgrada treba biti prilagođena osobama s različitim vrstama invaliditeta osiguravanjem dovoljno prostora ispred vrata za okretanje invalidskih kolica i dovoljno širokih ulaznih vrata za prolazak invalidskih kolica te dostupnosti prekidača za otvaranje automatskih vrata osobama u invalidskim kolicima, potom označavanjem staklenih vrata kako bi se upozorile osobe s oštećenjima vida, postavljanjem sigurnosnih kontrolnih rampi za prolaz invalidskih kolica i osoba s pomagalicama za kretanje, označavanjem stubišta i stepenica kontrastnim bojama, osiguravanjem slikovnih oznaka koje vode do dizala, zatim dobrim osvijetljenjem dizala, s gumbima i oznakama na brajici i glasovnim uputama te postavljanjem gumba u dizalima na visinu dohvatljivu osobama u invalidskim kolicima.⁴⁷ Fizički prostor knjižnice treba imati jasne i lako čitljive slikovne oznake, police koje je moguće dosegnuti iz invalidskih kolica, stolove za čitanje i stolove za računala različite visine u svim dijelovima knjižnice, stolice s čvrstim naslonima za ruke, nesmetani prolaz između polica s knjigama, vidljiv i čujan požarni alarm te osoblje osposobljeno za pomaganje korisnicima u slučaju opasnosti. Također, knjižnica treba imati barem jedan toaletni prostor za osobe s invaliditetom.⁴⁸ Što se tiče pultova za razduživanje i zaduživanje građe te informacijskog pulta, potrebno je osigurati pomičan pult, sustav s auditornom induktivnom petljom za osobe s oštećenjima sluha, stolice za starije korisnike i korisnike s invaliditetom, organizirani sustav čekanja u redu te dostupnu stanicu za samorazduživanje i samozaduživanje građe.⁴⁹

3. Adaptirane knjižnične zgrade

3.1. Definiranje adaptacije knjižničnih zgrada

Adaptacija ili prenamjena, 'adaptive reuse' ili 'adaptive use' može se definirati kao postupak pronalaženja nove upotrebe za postojeću zgradu, odnosno kao proces kojim se strukturalno starije zgrade razvijaju na ekonomski izvediv novi način.⁵⁰ Takvim se procesom značajne povijesne zgrade štiti i čuva od propadanja i rušenja. „Rad na preuređivanju starih bibliotečnih ili nekih drugih pogodnih zgrada za potrebe knjižnica aktualan je već stotinjak

⁴⁶Usp. Irvall, Birgitta. Pristup knjižnicama za osobe s invaliditetom : lista za (samo)procjenu / Birgitta Irvall i Gyda Skat Nielsen ; prevela Irena Kranjec. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 5.

⁴⁷Usp. Isto. Str. 5-6.

⁴⁸Usp. Isto. Str. 6.

⁴⁹Usp. Isto. Str. 7.

⁵⁰Usp. Loseph, M. 2002. Citirano prema : Cantell, Sophie Francesca. The adaptive reuse of historic industrial buildings: regulation barriers, best practices and case studies. Str. 2. URL: http://sig.urbanismosevilla.org/Sevilla.art/SevLab/r001US1_files/r001_US_1.pdf (2013-05-16)

godina, ali mu se sve do nedavno nije posvećivala tolika pažnja kao gradnji novih bibliotečnih zgrada.⁵¹ Od velike je važnosti prilikom adaptacija starih zgrada za potrebe knjižnica bilo očuvanju same zgrade, dok su potrebe knjižnice koja se selila u nove prostore bile u drugom planu.⁵²

U novije se vrijeme stare zgrade sve više adaptiraju za potrebe knjižnica, bilo zbog nedostatka prostora ili drugih razloga, kao što su sve veći broj zgrada koje su izgubile svoju namjenu, smanjenje dostupnog kapitala za izgradnju nove zgrade te zbog zvučne strukture ili komada arhitekture koji više ne odgovaraju svrsi za koju su izgrađeni, bilo zbog promjene upotrebe zgrade ili preseljenja i suvišnosti postojeće lokacije.⁵³ Kada se knjižnica nađe u situaciji da više ne može obavljati svoju djelatnost u dotadašnjim prostorima, nadležne osobe promišljaju o mogućim rješenjima te često, kao jedno od rješenja, ponude prenamjenu zgrade koja je ostala prazna iz nekog razloga, a knjižničari, bez obzira na funkcionalne i ekonomske prednosti i nedostatke zgrade, mogu birati hoće li prihvatiti ponuđenu zgradu ili će ostati u postojećoj zgradi. Knjižnica tijekom vremena može preurediti dodijeljenu zgradu, dograditi ju ili pak koristiti postojeću zgradu kao privremeno rješenje, dok se ne pojavi odgovarajuća zgrada za potrebe te knjižnice.⁵⁴

3.2. Tipologija adaptiranih knjižničnih zgrada

Dvije su osnovne vrste zgrada u koje se smještaju knjižnice i ostale baštinske ustanove. To su s jedne strane zgrade koje su namjenski izgrađene za potrebe ustanova u kojima se čuva pisana baština (arhivi, knjižnice, muzeji i drugo) te s druge strane zgrade koje su izgrađene s drugom namjenom, a koje se preuređuju i adaptiraju za potrebe čuvanja pisane baštine. Zgrade koje se preuređuju za potrebe čuvanja pisanih spomenika dijelimo na zgrade koje same po sebi nemaju neko osobito povijesno-kulturno značenje i koje se mogu adaptirati prema potrebama te na zgrade koje imaju spomeničku vrijednost (samostani, palače, dvorci i drugo), a čija adaptacija obvezuje na poštivanje pravila konzervatorsko-restauratorske struke.⁵⁵

Šest rješenja može poslužiti kao alternativa novoj zgradi. To su ponovno iskorištavanje postojeće knjižnice, obnova postojeće knjižnice, obnova i preobrazba postojeće zgrade, proširenje postojeće zgrade, obnova, preobrazba i proširenje postojeće zgrade te preobrazba

⁵¹Thompson, G. 1977. Aparac-Gazivoda, Tatjana. Adaptacija zgrada za potrebe knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 24 (1978-1979), str. 123.

⁵²Usp. Aparac-Gazivoda, Tatjana. Nav. dj., str.123.

⁵³Usp. Faulkner-Brown, Harry. Nav. dj., str. 17.

⁵⁴Usp. Papp, István. Can a librarian accept an old building? // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 59.

⁵⁵Usp. Mušnjak, Tatjana. Nav. dj., str. 184-185.

zgrade koja originalno nije dizajnirana za knjižnične svrhe.⁵⁶ Prva alternativa podrazumijeva ponovno korištenje postojeće knjižnice, iskorištavanjem maksimalnih poticaja i uz minimum troškova i strukturalnih promjena te kao takva može biti samo privremeno rješenje, ukoliko je glavni problem knjižnice nedostatak prostora. Na taj se način postiže 'osvježavanje' knjižničnih prostora i 'oživljavanje' knjižnice te promjena izgleda i doživljaja knjižnice mijenjanjem osvjetljenja, boja i signalizacije. Obnova postojeće knjižnice podrazumijeva popravke, prepravke i obnovu prostorija, dok obnova i preobrazba postojeće zgrade podrazumijevaju modernizaciju koja uključuje reorganizaciju. Proširenje postojeće zgrade alternativa je koja se uzima u obzir ukoliko knjižnica ima manjak prostora, a pritom se druge alternative ne mogu uzeti u obzir zbog nedostatka financijskih sredstava. Sve tri alternative ograničene su postojećim strukturama u fizičkom i estetskom smislu. Obnova, preobrazba i proširenje postojeće zgrade kombinacija je prije navedenih alternativa te predstavlja mijenjanje gotovo kompletnog izgleda zgrade uz velike financijske troškove. Preobrazba zgrade koja originalno nije dizajnirana za knjižnične svrhe također je ograničena postojećim strukturama, no ukoliko se radi o značajnoj povijesnoj zgradi, donosi sa sobom određeni ugled koji može koristiti za poboljšanje slike o knjižnici.

S obzirom na prostorne potrebe knjižnica, najprikladnije zgrade za adaptiranje su one koje su izgrađene za različite prostorne potrebe, kao što su kuće feudalnih plemićkih imanja, dvorci, upravne zgrade, samostanske zgrade i druge zgrade te vrste.⁵⁷ Prema dostupnim izvorima nekoliko je vrsta zgrada koje danas najčešće postaju knjižnice, s prepoznatim prednostima i nedostacima. Plače i dvorci nalaze se u gradskim centrima ili perifernim područjima s parkovima i prostorima za razvoj, a njihovi veliki unutrašnji prostori omogućavaju stvaranje velikih područja odgovarajućih za fleksibilnost korištenja u knjižnične svrhe. Crkve posjeduju središnju lokaciju i velike prostore bez unutrašnjih podjela, no njihovi su nedostaci manjak prirodnog svjetla, nerazmjernost prostora te visina, koja može biti problem za klimatizaciju i stvaranje atmosfere pogodne za učenje i rad. Trgovine i slične građevine zauzimaju središnje gradske lokacije, imaju velike prostore bez unutrašnjih podjela, unutrašnju visinu koja omogućuje dodavanje novih katova, strukture s odgovarajućom nosivosti i fleksibilnosti za knjižničnu upotrebu te dobro, prirodno osvjetljenje. Škole, bolnice i samostani smješteni su u gradskim područjima s otvorenim vanjskim prostorima. To su velike zgrade s prostorima za različitu

⁵⁶Usp. Dewe, Michael. *Planning public library buildings: concepts and issues for the librarian*. Burlington: Ashgate publishing limited, 2006. Str. 133-136. URL: http://www.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=3rv1rL1O3XYC&oi=fnd&pg=PR2&dq=renovating+library+buildings&ots=II9086jJrD&sig=nETaKi0K84AvQHlaj0jfp_kY6r0&redir_esc=y#v=onepage&q=renovating%20library%20buildings&f=false (2013-05-16)

⁵⁷Usp. Jopp, Robert K. *Regulations and guidelines and the adaptation of existing buildings to library use*. // *Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe*. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 49.

upotrebu, s dobrim prirodnim osvjetljenjem, dobrom organizacijom i strukturom te velikim centralnim prolazima i sobama. Obiteljske kuće pokrivaju malo područje i imaju podijeljene prostore na dva ili tri kata. One mogu biti odgovarajuće za specijalizirane knjižnice, no predstavljaju probleme za cirkulaciju, pristup i nadziranje. Industrijske su zgrade namijenjene istovremenom korištenju velikog broja ljudi, a pokrivaju velika područja bez promjene u razinama. Unutrašnja im je visina pogodna za dodavanje katova, dok su strukture pogodne za nosivost i fleksibilnost, fasade i krovovi imaju velike otvore i dopuštaju protok prirodnog svjetla, a obično imaju i ugrađene tehničke instalacije kao što su liftovi i klima. Nedostaci su industrijskih zgrada stupovi od lijevanog željeza koji su potrebni zbog zaštite od požara.⁵⁸ Također, industrijske su zgrade impresivni arhitektonski kompleksi s ukrasima, značajni zbog arhitekata koji su ih dizajnirali te zbog praktičnosti građenja u smislu sigurnosti zaposlenika, produktivnosti i efikasnosti.⁵⁹ Stara skladišta imaju znatne prednosti pred ostalim zgradama u smislu adaptacije u knjižnične svrhe. Nalaze se blizu stambenih četvrti, imaju veliku podnu izdrživost i velike unutrašnje prostore koji nisu pregrađeni zidovima već imaju pravilno raspoređene nosače, dok gornji katovi imaju niže stropove, što je pogodno za radne prostore osoblja. Vanjski estetski izgled skladišta moguće je lako izmijeniti jer su zidovi najčešće građeni od kamena ili cigle. Kamen i cigla imaju vrlo dobre akustičke i protupožarne osobine, krovna izgradnja je najčešće drvena i dobro očuvana, dok su zidovi nedovršeni ili samo okrečeni, što omogućuje jednostavnu obradbu.⁶⁰ Također, moguća je adaptacija uredskih blokova i višekatnih garaža s parkirnim mjestima. Uredski su blokovi prikladni za adaptaciju jer zahtijevaju minimalnu prilagodljivost, opremljeni su dovoljnim brojem liftova, toaleta i stubišta te imaju odgovarajuću nosivost za knjižničnu upotrebu, izuzev smještaja za knjige, zbog čega su prikladnije za narodne knjižnice i ogranke nego za akademske knjižnice. Višekatne garaže s parkirnim mjestima iznimno su prikladne za velike knjižnice jer imaju razine podova s prikladnom nosivosti, opremljene su stepeništima i liftovima, no nemaju odgovarajuće toalete i visinu te zahtijevaju pretvorbu zidova, koji su bez prozora i izolacije.⁶¹

3.3. Metodologija procesa adaptacije knjižničnih zgrada

Gradnja nove ili preuređenje postojeće zgrade i njezino opremanje ne smije započeti prije nego što se preciziraju potrebe i zadaće ustanove, vodeći računa o značenju i veličini ustanove, vrijednosti i količini gradiva koje se već nalazi u ustanovi, vrstama gradiva koje je već

⁵⁸Usp. Romero, Santi. *Renovating historic buildings. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 223-225.*

⁵⁹Usp. Cantell, Sophie Francesca. Nav. dj., str. 3-4.

⁶⁰Usp. Aparac-Gazivoda, Tatjana. Nav. dj., str. 124-125.

⁶¹Usp. Faulkner-Brown, Harry. Nav. dj., str. 21-22.

pohranjeno u ustanovi, budućem prirastu gradiva, vrstama djelatnosti kojima se ustanova namjerava baviti u budućnosti te broju, profilu i potrebama korisnika i istraživača.⁶² Pretvaranje ne-knjižnične zgrade u knjižnicu preporuča se kada je lokacija zadovoljavajuća, tipologija zgrade odgovarajuća za novu upotrebu, područje dostupno za provođenje nekoliko razina, pogodne dijagnoze stanja građevine, kada postoji urbani, arhitektonski i društveni interes za prenamjenu, ukoliko su dostupni profesionalci specijalizirani u različitim disciplinama te ukoliko je omogućen odgovarajući budžet. Ponekad se, unatoč svemu, adaptiraju neodgovarajuće građevine i to zbog nedostatka mjesta za građenje te političke i društvene volje.⁶³

Metodologija planiranja pretvaranja baštinske zgrade u knjižnicu podrazumijeva analizu svih povijesnih, arhitektonskih, tehničkih i financijskih aspekata kako bi se procijenilo područje intervencije, odlučilo o vrsti intervencije koja je potrebna te odredilo financijske okvire.⁶⁴ Vrednovanje uključuje tri faze. To su definiranje svrhe novih postrojenja, detaljno proučavanje zgrade te postavljanje dijagnoze, odnosno komparativne studije zahtjeva novog postrojenja i mogućnosti zgrade za promjene, uz približan trošak i procjenu kompleksnosti različitih vrsta intervencija. Detaljno proučavanje zgrade sastoji se od preliminarnog istraživanja lokacije i osnovnih značajki u smislu pristupačnosti (opće stanje konzervacije, mogućnosti prenamjene, analiza pravnih pitanja), povijesne i arheološke analize (građevinske faze, određivanje elemenata za konzervaciju, logičnost izgradnje) te fizičkog ispitivanja koje se sastoji od arhitektonskih karakteristika (raspoloživo područje, dimenzije, visina, pristupačnost, problemi instalacija) i karakteristika izgradnje (fasade i krov, temelji, podne ploče, nosivi zidovi i strukture, nosivost, infrastrukture i postrojenja, građevinski materijali).⁶⁵

Što se tiče samog mjesta, potrebno je razmisliti o ograničenjima koja predstavljaju postojeće zgrade i građevine u okolici, granicama nekretnine, postojećem drveću i krajoliku, topografiji i nagibu, propisima o zoniranju, propisima o mjestu izgradnje te izvještajima o uvjetima tla.⁶⁶ Potrebno je napraviti i analizu mjesta koja obuhvaća postojeća parkirna mjesta, pristup mjestu i usluge prijevoza, granice proširenja i dostupno mjesto za izgradnju, klimatsku analizu, analizu sunca, ograničenja visine, liniju videokruga, urbani dizajn i karakteristike mjesta, pristupačnost te uvjete tla i sustav temelja.⁶⁷ Nakon analize mjesta, potrebno je napraviti analizu postojeće zgrade koja uključuje kapacitet seizmičke otpornosti, kapacitet strukturne nosivosti, energetske učinkovitost, sustave za hlađenje i grijanje, električne sustave, osvjetljenje, telekomunikacijske i

⁶²Usp. Mušnjak, Tatjana. Nav. dj., str. 184.

⁶³Usp. Romero, Santi. Renovating historic buildings. Nav. dj., str. 227.

⁶⁴Usp. Isto. Str. 225.

⁶⁵Usp. Isto. Str. 225-226.

⁶⁶Usp. Dean, Edward M. Renovation or a new library: a planning process. Libris design, 2002. Str. 10. URL: <http://www.librisdesign.org/docs/RenovatevsNewLibrary.pdf> (2013-05-16)

⁶⁷Usp. Isto. Str. 11.

informativne sustave, protupožarne alarme, sigurnosne sustave, vodovodni sustav, zaštitu od požara, akustiku, pristupačnost, arhitektonske sustave, značajke arhitektonskog dizajna i raznovrsnost.⁶⁸ Čimbenici koje treba uzeti u obzir prilikom vrednovanja zgrade za adaptaciju su trošak, utjecaj adaptacije na knjižnične usluge, kvaliteta prostora, pristupačnost mjesta, pronalaženje zamjenskog mjesta za nastavak knjižničnih djelatnosti prilikom renoviranja ili gradnje, program adaptacije ili prilagodbe prostora, održivi dizajn i energijsku učinkovitost te povijesne strukture.⁶⁹ Također, bitno je u proces vrednovanja uključiti i strukturu i veličinu zgrade, atraktivnost zgrade i lokacije, emocionalne i ekološke vrijednosti zgrade te ljepotu same građevine.⁷⁰ Vrednovanje potencijala postojeće zgrade za cilj ima stvoriti zgradu odgovarajuću za knjižničnu upotrebu koja je fleksibilna, s rasporedom, strukturom i uslugama koje su jednostavne za prilagodbu, koja je kompaktna za ekonomičnost korisnika, knjiga i osoblja, dosljedna u okolini za zaštitu knjižnične građe, uspješna u korištenju te ekonomična u početnim i tekućim troškovima.⁷¹ S obzirom da se gotovo nikada ne mogu zadovoljiti svi zahtjevi, nije bitno u koju će se zgradu knjižnica preseliti, ukoliko je ona prostrana i ima dobru lokaciju, dok je ostalo mašta i organizacijska kompetencija knjižničara. Pa su tako dva temeljna zahtjeva zgrade atraktivne sobe i pozivajući i velikodušan ulaz.⁷²

3.4. Prednosti adaptiranih knjižničnih zgrada

Ponovna upotreba zgrada u knjižnične svrhe donosi mnogo prednosti za knjižnice. U usporedbi s izgradnjom nove zgrade, pretvorba i mijenjanje stare zgrade može donijeti uštedu od 20% do 35%, ukoliko proces prenamjene nije prezahtjevan, a volumen je stare zgrade obično veći od onog procijenjenog za novu zgradu. Dostupni se izvori stare zgrade koriste za radove pretvorbe, što doprinosi očuvanju energije i smanjenju zagađenja okoliša, a vrijedni se stari materijali, koji se danas ne mogu proizvesti u istoj kvaliteti i kvantiteti, ne uništavaju već se ponovno upotrebljavaju. Adaptacijom se ostvaraju bolji klimatskih uvjeti, s obzirom na debelo zidane zidove, zbog kojih nije potrebna dodatna toplinska izolacija te zbog korištenja prirodnih konstrukcijskih elemenata pri izgradnji, kao što su cigle, glineni crjepovi, drveni podovi i prirodni kamen, koji omogućavaju očuvanje unutrašnjih klimatskih uvjeta. U smislu upotrebe prednosti predstavljaju dostupnost više prostora nego što bi to bilo moguće financirati u programu za izgradnju novih soba te dovoljno rezervnih područja koja pomažu udovoljavanju nepredviđenih potreba, predlažu nove oblike upotrebe i omogućuju posebne oblike financijski

⁶⁸Usp. Isto. Str. 21-22.

⁶⁹Usp. Isto. Str. 4-7.

⁷⁰Usp. Papp, István. Nav. dj., str. 66-68.

⁷¹Usp. Faulkner-Brown, Harry. Nav. dj., str. 17-18.

⁷²Usp. Bock, Klaus. Problems of functioning and management. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 140.

izvedive upotrebe. Adaptacija jamči više kvalitete u upotrebi prostora jer ne ograničava na jednostavne, niske sobe malih dimenzija, već se u starim zgradama nalaze uglavnom velike i visoke sobe koje dopuštaju raznoliku upotrebu, promjene i dodatke. Također, adaptacija omogućava jednostavnije uključivanje korisnika u proces planiranja i izgradnje, s obzirom da zgrada već postoji, a s njom i slika i ideja što se treba i može napraviti. Jedna je od prednosti adaptacije iskorištavanje starih obrta i umjetnosti, očuvanjem fasada, krovišta i stupova starih zgrada koji su pažljivo izrađeni te zidnih okova, konstrukcija greda, prirodnog kamena, obloga i zidova čija se kvaliteta ne može niti proizvesti niti financirati u novoj zgradi, a koja se pokazuje tek nakon nekoliko godina starosti zgrade. Važnu prednost predstavlja zaštita povijesnih spomenika i arhitektonskih kompleksa očuvanjem strukture zgrada i arhitektonskih oblika koji se kao zasebni entiteti ne mogu stvoriti u novoj zgradi. Bitno je i očuvanje starih otvorenih prostora, renoviranjem i čuvanjem rasporeda originalnog okruženja blisko povezanog sa zgradom kao što je staro drveće i zelenilo koje raste preko pročelja i prirodnog kamena korištenog za zidove, sjenice, asfaltiranje i stubišta. Takve karakteristike starih zgrada nude mnogo s obzirom na boje, veličine i dizajn, a da bi se isto postiglo u novoj zgradi potrebno je puno vremena.⁷³ Veliki otvoreni prostori starih zgrada bitni su i za moguća proširenja knjižničnih zgrada u budućnosti te na taj način predstavljaju još jednu prednost.⁷⁴ Jedno je od ključnih elemenata na koje treba misliti pri planiranju knjižnične zgrade vrijeme, a prednost je adaptacije što može zahtijevati manje vremena od izgradnje nove zgrade.⁷⁵ Još neke od prednosti adaptacije predstavljaju smještaj zgrade na središnjoj, urbanoj lokaciji, koja je većinom preskupa ili nije na raspolaganju, zatim povijesna vrijednost zbog koje društvo cijeni zgradu te interes arhitekta za zgradu.⁷⁶ S druge strane velike prednosti adaptiranih zgrada predstavljaju javni fondovi koji podupiru adaptaciju starih i klasificiranih zgrada, a dobivene se subvencije dodjeljuju u odnosu na značajnost zgrade. Također, priroda izgradnje i prostora stare zgrade može biti odličan izazov za kreativnost i maštu arhitekta i knjižničara, a za samog je arhitekta čast pripremiti novu upotrebu za zgradu koja je izgrađena od strane njegovih stručnih prethodnika.⁷⁷

3.5. Izazovi adaptiranih knjižničnih zgrada

Pored niza prednosti, korištenje adaptiranih zgrada za potrebe obavljanja knjižnične djelatnosti donosi i niz problema odnosno izazova. Primjerice, oblik plana zgrade može

⁷³Usp. Kroller, Franz. Adaptation of buildings to library use : an overview. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 13-16.

⁷⁴Usp. Aparac-Gazivoda, Tatjana. Nav. dj., str. 124.

⁷⁵Usp. Dewe, Michael. Flexibility and open plan versus narrow spaces, immovable walls, fixed structure. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 73.

⁷⁶Usp. Romero, Santi. Renovating historic buildings. Nav. dj., str. 220.

⁷⁷Usp. Jopp, Robert K. Nav. dj., str. 49.

predstavljati problem pri adaptiranju zgrade zbog raspodjele prostora koja nije odgovarajuća za knjižničnu upotrebu, bilo zbog ograničenog, malog ili prevelikog prostora, arhitektonskih prepreka i nefleksibilnosti. Vrsta izgradnje važna je zbog sklopova instalacija koji su često u lošem stanju te nosivosti strukture zgrade, koja bi trebala biti oko 500kg/m². Ipak, baštinske zgrade obično ne mogu podnijeti toliki teret te zahtijevaju zamjenu ili dopunu postojeće strukture. Probleme zgrade koja se pretvara u knjižnicu predstavljaju i stroga organizacija prostora, odnosno neefikasna upotreba prostora, poteškoće s proširenjima i reorganizacijom, koji su često u konfliktu s baštinskom zgradom, potom identitet zgrade, odnosno prilagođavanje knjižničnih usluga originalnom stilu izgradnje zgrade te kompleksnost zahvata, koji podrazumijeva razne tehničke, arhitektonske, prostorne i financijske poteškoće.⁷⁸ S obzirom da se za potrebe knjižnica često adaptiraju klasificirani i zaštićeni povijesni spomenici, mijenjanja nečega prilikom adaptacije zgrade često je teško ili nemoguće, s obzirom da takve zgrade često podliježu posebnim propisima.⁷⁹ Nedostatke u adaptaciji zgrada za potrebe knjižnica predstavljaju i fiksne strukture čiji se nosivi zidovi teško ili uopće ne mogu mijenjati, preuzak ili nepravilno oblikovan unutarnji prostor, troškovi nepredviđenih radova, loš pristup za osobe s invaliditetom, različite visine stupova, nestandardna mreža stupova te kontrast između modernog interijera i stila originalnog pročelja.⁸⁰ Prilikom prenamjene zgrade javljaju se i problemi unutarnjeg kretanja korisnika, osoblja i građe, nedostatak zidnog prostora za smještanje polica zbog velikih područja s prozorima, problemi s kombiniranjem malih prostora kako bi se napravili veliki prostori, male izolirane sobe ili prostori za koje se teško može pronaći upotreba te problemi osvjetljenja zbog visine stropova ili zbog nesklonosti modernoj opremi.⁸¹ Još neki od izazova adaptiranih zgrada predstavljaju smještaj zgrade na lokaciji gdje je ugrožena sigurnost osoblja zbog ljudi koji ne cijene i ne poštuju kulturne institucije, loše stanje zgrade, podovi, stropovi i prozori koji propuštaju, problemi kontrole zraka, prašine, vlage i temperature u zgradi, pitanja električne energije, vodovodnih cijevi, zaštite od požara i poplava, seizmička aktivnost, pronalaženje arhitekta i građevinske tvrtke koji će odraditi dobar posao u skladu s potrebama i željama institucije te, izuzetno važna komponenta, pronalaženje kompromisa i smanjenje zahtjeva i očekivanja.⁸² Također, mora se uzeti u obzir da adaptacija zgrade nije jeftin poduhvat. Ponekad adaptirana zgrada može biti skuplje rješenje od zgrade izgrađene za knjižnicu. To ovisi

⁷⁸Usp. Romero, Santi. Renovating historic buildings. Nav. dj., str. 220-222.

⁷⁹Usp. Jopp, Robert K. Nav. dj., str. 49.

⁸⁰Usp. Dewe, Michael. Flexibility and open plan versus narrow spaces, immovable walls, fixed structure. Nav. dj., str. 76.

⁸¹Usp. Isto. Str. 81.

⁸²Usp. Haymond, Jay. Adaptive reuse of old buildings for archives. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 14-15.

o fizičkoj kvaliteti zgrade, opsegu promjene, veličini dodanih dijelova, kvaliteti korištenih materijala, količini dostupne opreme i slično.⁸³

4. Pregled narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije

4.1. Gradska knjižnica Beli Manastir

Gradska knjižnica Beli Manastir (Slika 1) započinje djelovati kao kulturna, obrazovna i informacijska ustanova nedugo nakon Drugog svjetskog rata te tijekom godina postaje matična knjižnica za narodne knjižnice u Baranji. Prije Domovinskoga rata knjižnica je imala 18 ogranaka i nekoliko knjižničnih stanica te velik broj građe na hrvatskom i mađarskom jeziku i pismu. Krajem 20. stoljeća knjižnica dobiva status Središnje knjižnice Mađara u Republici Hrvatskoj. Velik broj knjižnične građe stradao je u Domovinskom ratu, kada su radom prestaju i svi ogranci knjižnice.⁸⁴ Godine 1991. Narodna knjižnica i čitaonica imala je status općinske matične narodne knjižnice i republičke matične knjižnice za mađarsku narodnost, a djelovala je u sastavu Narodnog sveučilišta "29. novembar". Krajem 1994. godine knjižnica je registrirana, a ponovno započinje svoje djelovanje 1995. godine.⁸⁵ Godine 2001. knjižnica se izdvaja iz sastava Pučkog otvorenog učilišta i počinje djelovati kao samostalna ustanova. Uz znatna sredstva Ministarstva kulture i grada Belog Manastira knjižnični prostor se obnavlja, adaptira i oprema te se izgrađuje knjižnični fond.

Knjižnica broji 4381 članova, od čega 1275 odraslih, 144 mladih i 2962 djece. U knjižnici radi 6 stručnih djelatnika, 1 djelatnik administrativnog osoblja i 2 djelatnika pomoćnog osoblja. Površina knjižnice iznosi 414 m², od čega zatvoreno spremište zauzima 103 m², prostor za korisnike 253 m² i uredi knjižničara 58 m². Prostorije su raspoređene u podrumu i prizemlju. U podrumu zgrade nalazi se spremište (Slika 2) dok se u prizemlju nalaze posudbeni odjel, odjel za djecu i mlade (Slika 3), mediateka, uredi, čitaonica (Slika 4) i izložbeni prostor. Knjižnica ima 7 sjedećih mjesta u čitaonici i jedno računalo za korisnike. Knjižnica posjeduje 49290 svezaka knjižne građe te 2852 jedinice AV i multimedijalne građe. Radno vrijeme za korisnike iznosi 44 sata tjedno.

4.2. Gradska knjižnica i čitaonice Belišće

Prve naznake o radu knjižnice u Belišću javljaju se 1890. godine, kada se spominje knjižnica s fondom od 33 naslova knjiga. Za potrebe radnika u Belišću je 1892. godine izgrađen Radnički dom te poslije Prvog svjetskog rata za potrebe činovnika Činovnički dom. Obje

⁸³Usp. Papp, István. Nav. dj., str. 60.

⁸⁴Usp. Gradska knjižnica Beli Manastir . Portal narodnih knjižnica. URL: <http://www.knjiznica.hr/beli-manastir> (2013-09-05)

⁸⁵Usp. Vukelić, Jelena. Vijesti iz knjižnica: kronologija događaja. URL: http://www.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2012/06/25_Vukelic_1997_2.pdf (2013-09-05)

ustanove imale su svoje knjižnice.⁸⁶ Radnička je knjižnica brojila preko 4000 svezaka knjiga sa socijalno-ekonomskom tematikom.⁸⁷ Činovnička je pak knjižnica brojila preko 1000 svezaka knjiga.⁸⁸ U to vrijeme u Belišću djeluju i Šegrtska knjižnica s 86 knjiga, Narodna biblioteka Julijanskog društva u Belišću s građom na mađarskom jeziku i knjižnica omladinske organizacije "Naprijed" s fondom od 200 svezaka knjiga. Od fondova svih nabrojanih knjižnica nastaje današnja Knjižnica i čitaonica u Belišću.⁸⁹ Od 1967. godine knjižnica je u vlasništvu Sindikalnog odbora Belišće s knjižnim fondom od 2200 svezaka knjiga. Knjige su smještene u staklenim ormarima po jezicima, a ispred knjižnice nalazi se čitaonica Sindikalnog odbora, veća prostorija za razne sadržaje. Godine 1982. osniva se Služba za kulturne djelatnosti Kombinata Belišće te u njen sastav ulaze muzej, knjižnica s čitaonicom, kino i amatersko kazalište.⁹⁰ Godine 1990. zbog manjka se prostora susjedne prostorije knjižnice iseljavaju te se knjižnica i čitaonica proširuju i imaju prostor od 148 m².⁹¹ Nositelj je kompletnog adaptiranja knjižnice i čitaonice te njezinog uređivanja Kombinat Belišće. Od 2009. godine knjižnica djeluje kao samostalna i javna ustanova te se iste godine službeno seli u novi prostor (Slika 5) u kojem djeluje zajedno s Gradskom upravom Belišće.⁹²

Knjižnica broji 519 članova, od čega 330 odraslih, 69 mladih i 120 djece. U knjižnici rade 2 stručne djelatnice i 1 djelatnik pomoćnog osoblja. Površina knjižnice iznosi 485 m², od čega zatvoreno spremište zauzima 17,68 m², prostor za korisnike 442,55 m² i uredi knjižničara 16,70 m². Prostorije su raspoređene u prizemlje i na drugom katu. U prizemlju su smješteni toaleti, izložbeni prostor (Slika 6), zajednička dvorana (Slika 7), posudbeni odjel, dječji odjel (Slika 8), čitaonica dnevnog tiska i studijska čitaonica (Slika 9), dok se na drugom katu nalaze spremište i ured ravnatelja. Knjižnica ima sveukupno 30 sjedećih mjesta u čitaonicama i 2 računala za korisnike. Knjižnica posjeduje 34000 svezaka knjižne građe, 10 naslova periodike i 200 igračaka. Radno vrijeme za korisnike iznosi 58 sati tjedno.

4.3. Centar za kulturu Čepin – Knjižnica

U Čepinu sve do 1995. godine paralelno djeluju dvije knjižnice, Knjižnica Centra za kulturu "Polet" i Hrvatska čitaonica "Matija Gubec", koje se udružuju i 1996. godine počinju djelovati kao općinska narodna knjižnica u sastavu Centra za kulturu Čepin. Knjižnica djeluje u malom prostoru od 80 m² (Slika 10), dok je na katu zgrade smješteno još nekoliko udruga i

⁸⁶Usp. Ajduković, Marija. Knjižnice u Belišću. Belišće : Matica hrvatska, Ogranak : OŠ Ivana Kukuljevića, 2007. Str. 13.

⁸⁷Usp. Isto. Str. 19.

⁸⁸Usp. Isto. Str. 21.

⁸⁹Usp. Isto. Str. 14-15.

⁹⁰Usp. Isto. Str. 23-24.

⁹¹Usp. Isto. Str. 25.

⁹²Usp. Gradska knjižnica i čitaonice Belišće. Portal narodnih knjižnica. URL: <http://www.knjiznica.hr/belisce> (2013-09-05)

općinskih organizacija. Zbog nedostatka prostora posudbeni je odjel mješovit, a građa namijenjena djeci i mladima izdvojena je na zasebne police. Referentna, stručna i znanstvena građa, zavičajna zbirka, zbirka na stranim jezicima i časopisi koji nisu za posudbu smješteni su u zasebnoj prostoriji. Kako bi zaštitili vrijednu građu i opremu, 2008. godine instalirana je protupožarna i protuprovalna zaštita.⁹³

Knjižnica broji 527 članova, od čega 400 odraslih i 127 djece. U knjižnici rade 2 stručne djelatnice i 1 djelatnik pomoćnog osoblja. Površina knjižnice iznosi 170 m², od čega zatvoreno spremište zauzima 44 m², a aktivni prostor zauzima 126 m². Prostorije su raspoređene na prvom katu, dok je u prizemlju smješten zajednički toalet. Na prvom se katu nalaze čitaonica, posudbeni pult (Slika 11), radni prostori osoblja, odjel za djecu i mlade (Slika 12), odjel za odrasle, izložbeni prostor i spremište. Knjižnica ima 16 sjedećih mjesta u čitaonici i 2 računala za korisnike. Knjižnica posjeduje 25884 svezaka knjižne građe te 19 naslova periodike, dok se AV i multimedijalna građa još uvijek obrađuje. Radno vrijeme za korisnike iznosi 32,5 sata tjedno.

4.4. Narodna knjižnica Dalj

Prema najstarijim podacima u Dalju je 1861. godine otvorena čitaonica, koja nakon Drugog svjetskog rata djeluje u sklopu Narodnog sveučilišta. Knjižnica od 1992. do 1997. godine radi u sklopu Centra za kulturu „Dimitrije Isailović“.⁹⁴ Godine 2001. Općina Erdut otvara novu Narodnu knjižnicu Dalj, smještenu u dijelu prizemlja Doma kulture (Slika 13), u samom centru mjesta. Knjižnica na raspolaganju ima prostor od 104 m².⁹⁵ Knjižnica surađuje s Info klubom Dalj, s kojim organizira razne aktivnosti, a 2003. godine rad Info kluba seli se u čitaonički prostor knjižnice. Preseljenjem Info kluba knjižnica dobiva računalo s pristupom Internetu, periodiku, TV i video rekorder, a ujedno se povećava i broj korisnika knjižnice.⁹⁶

Knjižnica broji 1005 članova, od čega 475 odraslih, 185 mladih i 345 djece. U knjižnici radi 1 stručna djelatnica. Površina knjižnice iznosi 104 m², od čega zatvoreno spremište zauzima 5 m², a ured knjižničara 5 m². Prostorije su raspoređene u prizemlju i na prvom katu, gdje se nalazi spremište. U prizemlju su smješteni čitaonica (Slika 14), posudbeni odjel (Slika 15), izložbeni prostor i ured. Knjižnica ima 16 sjedećih mjesta u čitaonici i 2 računala za korisnike. Knjižnica posjeduje 16153 svezaka knjižne građe te 98 jedinica AV i multimedijalne građe. Radno vrijeme za korisnike iznosi 40 sati tjedno.

4.5. Narodna knjižnica grada Donjeg Miholjca

⁹³Usp. Centar za kulturu Čepin. URL: http://www.czk-cep.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=153&Itemid=155 (2013-09-05)

⁹⁴Usp. Narodna knjižnica Dalj. Portal narodnih knjižnica. URL: <http://www.knjiznica.hr/dalj> (2013-09-05)

⁹⁵Usp. Milakić, Vukoslava. O radu Narodne knjižnice Dalj. // Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje 7, 1-2(2003), Str. 84.

⁹⁶Usp. Isto. Str. 85.

Krajem 19. stoljeća veliki utjecaj u Donjem Miholjcu ima grof Ladislav Mailath te se uz njegovu pomoć 1893. godine osniva Narodna čitaonica, smještena u grofovskom dvorcu, u posebnoj prostoriji namijenjenoj toj svrsi. U Donjem Miholjcu do Drugog svjetskog rata djeluju i Hrvatska seljačka čitaonica te Obrtnička knjižnica. Od kraja Drugog svjetskog rata do osnivanja Narodnog sveučilišta 1964. godine, u čijem sastavu djeluje i knjižnica, nema podataka o djelovanju neke knjižnice.⁹⁷ Knjižnica je 1986. godine preseljena u staru zgradu Slavonske banke, a iste godine u prostorima knjižnice počinje raditi i videoteka.⁹⁸ Godine 1995. Općinsko vijeće donosi odluku o podjeli ustanove Narodnog sveučilišta pa tako nastaje ustanova Centar za kulturu općine Donji Miholjac, u koju su uvrštene djelatnost knjižnice, djelatnost muzeja, ostale zabavne djelatnosti, prikazivanje filmova, umjetničko i literarno stvaralaštvo, djelatnost objekata za kulturne priredbe i izdavačka djelatnost.⁹⁹ Knjižnica je u sastavu Centra bila smještena na prostoru od 100 m² ¹⁰⁰, a 2000. godine Gradsko vijeće donosi odluku o osnivanju Narodne knjižnice Donji Miholjac kao samostalne ustanove. Knjižnica se početkom 2001. godine seli u novi prostor od 268 m². ¹⁰¹ Zgrada knjižnice (Slika 16) nalazi se u centru grada te u blizini Osnovne škole A. Harambašić, Dječjeg vrtića i Doma zdravlja. Godine 2004. zbog prokišnjavanja zgrade počinju radovi na zgradi pa je tako obnovljen krov te su izmijenjeni prozori na zgradi.¹⁰²

Knjižnica broji 436 članova, od čega 294 odraslih i 142 djece. U knjižnici rade 2 stručna djelatnika. Površina knjižnice iznosi 268 m², od čega prostor za korisnike iznosi 235 m². Prostorije su raspoređene u prizemlju, gdje se nalaze čitaonica (Slika 17), posudbeni odjel (Slika 18) i ured. Knjižnica ima 18 sjedećih mjesta u čitaonici. Knjižnica posjeduje 34330 svezaka građe. Radno vrijeme za korisnike iznosi 40 sati tjedno.

4.6. Hrvatska knjižnica i čitaonica Đurđenovac

Godine 1921. u sklopu Radničkog doma u Đurđencu, uz kino i kazalište djeluje i knjižnica s čitaonicom.¹⁰³

Knjižnica je danas smještena u zgradi osnovne škole (Slika 20) i broji 199 članova, od čega 118 odraslih i 81 djece. U knjižnici radi 1 stručna djelatnica. Površina knjižnice iznosi 174 m². U prostoriji u prizemlju smještena je čitaonica (Slika 21) te posudbeni odjel (Slika 22).

⁹⁷Usp. Pečner, Mirjana: Knjižnica i čitaonica u Donjem Miholjcu // Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje 8, 1(2004), str. 191.

⁹⁸Usp. Isto. Str. 192.

⁹⁹Usp. Isto. Str. 193.

¹⁰⁰Usp. Isto. Str. 194.

¹⁰¹Usp. Isto. Str. 195.

¹⁰²Usp. Isto. Str. 196.

¹⁰³Usp. Glas Slavonije. URL: <http://www.glas-slavonije.hr/190761/11/Nakon-Radnickog-i-Cinovnickog-doma-obnavlja-se-i-Vila-Neuschloss> (2013-09-05)

Knjižnica ima 18 sjedećih mjesta u čitaonici i 1 računalo za korisnike. Knjižnica posjeduje 13760 svezaka knjižne građe. Radno vrijeme za korisnike iznosi 34 sata tjedno.

4.7. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice

Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice djeluje od 1834. godine kao dioničarsko društvo pod imenom Kasino ili Hrvatska čitaonica. Glavni osnivač bio je ljekarnik Karlo Krist, a potporu i donacije dobiva od Ferdinanda grofa Pejačevića. Godine 1908. društvo Kasino seli u veliku dvoranu gostionice Jelen u vlasništvu grofa Pejačevića. Godine 1946. Gradska knjižnica počinje raditi kao javna ustanova s nestručnim osobljem. Tijekom godina knjižnica mijenja status, mjesto, naziv, oblike i načela djelatnosti. Godine 1991. knjižnica se izdvaja iz Centra za informiranje i kulturu Glas Našice, a 1996. godine postaje službeno samostalna kulturna ustanova.¹⁰⁴

Knjižnica je danas smještena u dvorcu grofa Pejačevića u Našicama (Slika 23). Dvorac je građen između 1811. i 1812. godine. Izgled dvorac nekoliko je puta potpuno izmijenjen te je pretvoren u „... reprezentativan kasnobarokni dvorac s bogatim arhitektonskim uresima (Slika 24).“¹⁰⁵ Dvorac ima pravokutan tlocrt sa središnjim hodnikom i sobama nizanim s obje strane. Središnji dio tlocrta čini eliptično stubište s kasnobaroknom kamenom ogradom, dok se s druge strane u prizemlju i na katu nalazi veliki salon. Glavni ulaz smješten je na južnom pročelju, koje je okrenuto prema naselju i gradskom parku.¹⁰⁶ Sredinom 19. stoljeća uz dvorac je podignut perivoj veličine 34,5 hektara, koji se zbog neodržavanja gotovo pretvorio u šumu.¹⁰⁷

Knjižnica broji oko 1100 članova, od čega 600 odraslih, 160 mladih i 350 djece. U knjižnici radi 6 stručnih djelatnika, 1 djelatnik administrativnog osoblja (pola radnog vremena) i 1 djelatnik pomoćnog osoblja. Površina knjižnice iznosi 208 m². Prostorije su raspoređene u prizemlju zgrade. U prizemlju se nalaze posudbeni odjel, dječji odjel (Slika 25), čitaonica (Slika 26), studijski odjel, odjel beletristike, sanitarni čvor, odjel referentne i zavičajne zbirke, ured ravnateljice i spremište. Knjižnica ima oko 20 sjedećih mjesta u čitaonici i 4 računala za korisnike. Knjižnica posjeduje oko 60 000 svezaka knjižne građe, oko 30 naslova periodike te oko 600 jedinice AV i multimedijalne građe. Radno vrijeme za korisnike iznosi 60 sati tjedno.

4.8. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

Godine 1843./1844. osniva se prva narodna „Ilirska“ čitaonica, preteča buduće Gradske knjižnice. Rad čitaonice nastavlja Narodna čitaonica koja djeluje od 1862. do 1867. godine.

¹⁰⁴Usp. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice. URL: <http://www.knjiznica-nasice.hr/opceniti-podaci/povijest.html> (2013-09-05)

¹⁰⁵Obad-Šćitaroci, Mladen: Dvorci i perivoji u Slavoniji : od Zagreba do Iloka. Zagreb : Šćitaroci, 1998. Str. 213.

¹⁰⁶Usp. Isto. Str. 214.

¹⁰⁷Usp. Isto. Str. 218-219.

Potom djeluju "Hrvatska građanska čitaonica u Dol.Osijeku" od 1884. do 1914. godine i "Hrvatska građanska čitaonica u Gor.Osijeku" od 1883. do 1920. godine, koja prelazi u osječki Gornjogradski kasino i radi do 1944. godine. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek osnovana je 1949. godine. Knjižnice je nekoliko puta selila, a prvo sjedište Knjižnice bilo je na Trgu slobode broj 2 (danas Trg Ante Starčevića broj 2). U sastav Knjižnice ulazi i Knjižnica Gradskog narodnog odbora Donji grad kao Područni odjel Donji grad. Godine 1971. osniva se ogranak Gradske knjižnice Industrijska četvrt. Godine 1975. Gradska knjižnica Osijek sudjeluje u osnivanju Sveučilišta u Osijeku te mijenja naziv u Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i postaje knjižnica s dvojnou funkcijom, narodnom/gradskom i sveučilišnom/znanstvenom. Godine 1980. knjižnica dobiva treći odjel, Posudbeno odjeljenje za djecu i odrasle Retfala. Godine 1996. otvoren je četvrti ogranak knjižnice, Područni odjel Jug II.¹⁰⁸

Središnja knjižnica gradske i sveučilišne knjižnice Osijek smještena je u kući Gillming (Slika 27), gradskoj vili izgrađenoj početkom 20. stoljeća. Kuća Gillming samostojeća je i visoka jednokatnica smještena na uglu Europske avenije i Radićeve ulice, izgrađena kao svadbeni poklon za Vjekoslava Hengla i Matildu Gillming, kćer Matilde i Ladislava Gillminga, jedne od najbogatijih osječkih obitelji.¹⁰⁹ Projekt kuće izradio je bečki arhitekt Ernest von Gotthilf¹¹⁰ dok je gradnju vodio poznati osječki graditelj Franz Wybiral.¹¹¹ Kuća je građena od 1905. do 1906. godine, a 1922. godine zabilježena je dogradnja zatvorene verande.¹¹² Kuća predstavlja golem nefunkcionalan sedmerosobni stan, s tradicionalnim secesijskim ukrasima na pročelju zgrade i kovanoj ogradi.¹¹³ Prostor je podijeljen na stan na katu i uredski prostor u prizemlju. Prijelaz od prizemlja prema katu projektiran je kao prostrani hol, podijeljen u dva dijela, sa širokim stubištem koje vodi do velike galerije na katu. Na južnoj i zapadnoj strani zgrade smješten je stan.¹¹⁴ Matilda i Vjekoslav Hengl živjeli su u kući do 1945. godine, kada kuća prelazi u državno vlasništvo. Godine 1957. u kuću useljava Gradska knjižnica. Kuća je tijekom rata znatno oštećena te je kasnije provedena sanacija krovišta, no ne i drugih dijelova kuće. Pročelje knjižnice zadnji je put obnovljeno 1986. godine te je danas u stanju raspadanja.¹¹⁵ Knjižnica ima

¹⁰⁸Usp. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Povijest gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. URL: [http://www.gskos.unios.hr/~descap/files/Povijest%20GISKO\(1\).pdf](http://www.gskos.unios.hr/~descap/files/Povijest%20GISKO(1).pdf) (2013-09-05)

¹⁰⁹Usp. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Pozor! Zgrada Knjižnice (pro)pada. URL: <http://www.gskos.unios.hr/?upit=sadržaj&id=171> (2013-09-05)

¹¹⁰Usp. Secesija u Hrvatskoj : Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 15. 12. 2003. - 31. 3. 2004. Zagreb : Muzej za umjetnost i obrt, 2003. Str. 279.

¹¹¹Usp. Ivanković, Grgur Marko. Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka : Muzej Slavonije, Osijek, prosinac 1994.-siječanj 1995. Osijek : Muzej Slavonije, 1994. (Čakovec : Zrinski). Str. 4.

¹¹²Usp. Secesija i sveučilišna knjižnica Osijek. Povijest zgrade. URL: <http://www.gskos.unios.hr/?upit=sadržaj&id=178> (2013-09-05)

¹¹³Usp. Nav. Dj. Secesija u Hrvatskoj. Str. 279.

¹¹⁴Usp. Nav. Dj. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Povijest zgrade.

¹¹⁵Usp. Nav. Dj. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Pozor! Zgrada Knjižnice (pro)pada.

4 ogranka; Ogranak za Donji grad, Ogranak Industrijska četvrt, Ogranak Jug II, Ogranak Retfala te Bibliobusnu službu sa stajalištima u Višnjevcu, Josipovcu, Klisi, Sarvašu i Tenji.¹¹⁶

Knjižnica broji 13936 članova, od čega 7118 odraslih, 1606 djece te 5215 obiteljskih članarina. U knjižnici radi 38 stručnih djelatnika, 5 djelatnika administrativnog osoblja i 5 djelatnika pomoćnog osoblja. Površina knjižnice iznosi 3436 m², od čega prostor za korisnike iznosi 1979 m². Prostorije su raspoređene u podrumu, prizemlju, na prvom katu i u potkrovlju. U podrumu se nalaze mediateka (Slika 28), klub za mlade (Slika 29), knjigovežnica i spremište periodike. U prizemlju su smješteni dječji odjel (Slika 30), posudbeni odjel za odrasle (Slika 31), služba nabave i odjel obrade te izložbeni prostor, dok se na prvom katu nalaze Austrijska čitaonica, studijska čitaonica (Slika 32), odjel periodike, spremišni prostor i uredi. U potkrovlju je smješteno spremište građe (Slika 33). Knjižnica ima oko 50 sjedećih mjesta u čitaonici i 14 računala za korisnike. Knjižnica posjeduje 492448 svezaka knjižne građe, 16226 jedinica AV i multimedijalne građe te oko 300 igračkaka. Radno vrijeme za korisnike iznosi 62 sata tjedno.

4.9. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo

Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo osnovana je 1878. godine u sklopu Hrvatske građanske čitaonice. Šezdesetih godina dvadesetog stoljeća postaje dio Narodnog sveučilišta "Ivo Lola Ribar" i djeluje pod imenom Općinska knjižnica. Devedesetih godina knjižnica djeluje u sklopu Ustanove za kulturne djelatnosti "Ante Evetović-Miroljub" i ponovno mijenja ime, u Gradsku knjižnicu Valpovo. Knjižnica tada djeluje u prostoru baroknog Dvorca Prandau-Normann¹¹⁷, kojeg je dao izgraditi barun Petar Antun Prandau dvadesetih godina 18. stoljeća.¹¹⁸ Knjižnica se nakon prostora u dvorcu još dva puta seli u različite prostore. Godine 2008. knjižnica kupuje i uređuje zgradu u ulici J. J. Strossmayera (Slika 34) te 2009. godine postaje samostalna kulturna ustanova pod imenom Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo. Novi prostor knjižnice nalazi se u blizini centra i drugih kulturnih i obrazovnih ustanova te ima slobodan prilaz, parkiralište, dovoljnu kvadraturu i prostrano dvorište (Slika 35).¹¹⁹

Knjižnica broji 407 članova, od čega 242 odraslih i 165 djece. U knjižnici rade 2 stručne djelatnice, 3 djelatnika administrativnog osoblja i 2 djelatnika pomoćnog osoblja. Površina knjižnice iznosi 400074 m². Prostorije su raspoređene u prizemlju i na prvom katu. U prizemlju se nalaze posudbeni odjel za odrasle, toaleti, dnevna čitaonica i dječji odjel s igraonicom (Slika 36). Na prvom su katu smještene višenamjenska dvorana (Slika 37), odjel nabave i uprave,

¹¹⁶Usp. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Godišnji izvještaj 2011. Str. 4. URL: <http://baza.gskos.hr/izvjestaj2011gotovo.pdf> (2013-09-05)

¹¹⁷Usp. Grad Valpovo. Knjižnice. URL: http://www.valpovo.hr/index.php?option=com_content&task=view&id=43&Itemid=65 (2013-09-05)

¹¹⁸Usp. Muzej Valpovštine. Dvorac. URL: <http://www.muzej-valpovo.hr/dvorac.html> (2013-09-05)

¹¹⁹Usp. Nav. Dj. Grad Valpovo.

tinejdžerski odjel, kuhinja, studijska čitaonica (Slika 38) i pismohrana/fotokopiraonica. Knjižnica ima 6 sjedećih mjesta u čitaonici i 1 računalo za korisnike. Knjižnica posjeduje 38354 svezaka knjižne, 52 naslova periodike te oko 50 jedinice AV i multimedijalne građe. Radno vrijeme za korisnike iznosi 44 sata tjedno.

5. Istraživanje

5.1. Cilj i hipoteze

Osnovna je svrha istraživanja bila prikupiti i analizirati podatke o knjižničnim zgradama u Osječko-baranjskoj županiji. Cilj je istraživanja bio istražiti u kakvim se zgradama nalaze narodne knjižnice Osječko-baranjske županije te da li trenutne knjižnične zgrade odgovaraju stvarnim potrebama knjižnica, s posebnim naglaskom na adaptirane knjižnične zgrade.

Polazište za istraživanje bile su sljedeće tri pretpostavke: a) narodne knjižnice Osječko-baranjske županije smještene su u različitim vrstama zgrada adaptiranih za potrebe knjižnica, b) narodne knjižnice Osječko-baranjske županije susreću se s raznim poteškoćama s obzirom na zgrade i prostore u kojima djeluju i c) knjižnične zgrade i prostori u kojima narodne knjižnice Osječko-baranjske županije djeluju ne odgovaraju stvarnim potrebama knjižnica. Istraživanjem se željelo odgovoriti na sljedeća pitanja:

1. U kakvim su zgradama smještene narodne knjižnice Osječko-baranjske županije (zgrade namjenski izgrađene za knjižnice, adaptirane zgrade – dvorci, obiteljske kuće, crkve)?
2. Odgovaraju li postojeće (adaptirane) knjižnične zgrade i prostori narodnih knjižnica Osječko-baranjske županije knjižničnim potrebama?
3. Koje su prednosti i nedostaci smještaja knjižnica u adaptirane zgrade? te
4. S kojim se izazovima narodne knjižnice Osječko-baranjske županije susreću, s obzirom na zgrade i prostore u kojima djeluju?

5.2. Metodologija

S obzirom na specifičnost i zahtjevnost predmeta istraživanja intervju je odabran kao najprikladniji instrument za prikupljanje podataka od ispitanika. Kao bitne prednosti intervjua naspram ostalih metoda ističu se obično osiguravanje povjerljivosti, lakše uspostavljanje odnosa i onemogućavanje utjecaja među ispitanicima.¹²⁰ Za potrebe opisanog intervjua, bitne prednosti intervjua su i mogućnost razjašnjavanja pristupa i riječi ispitanika i ispitivača, neograničavanje

¹²⁰Usp. Haralambos, Michael. Sociologija : teme i perspektive. Zagreb : Golden marketing, 2002. Str. 1004.

odgovora na fiksni izbor, mogućnost ispitivanja stajališta, osjećaja i motiva ljudi te mogućnost dubinskog istraživanja pitanja ili teme.¹²¹

Za intervju je korišten strukturirani upitnik koji je sadržavao 21 pitanje. Prvih 8 pitanja odnosilo se na povijesne podatke o zgradi u kojoj se knjižnica trenutno nalazi, dok se sljedećih 8 pitanja odnosilo na sadašnje stanje knjižnice s obzirom na trenutnu zgradu u kojoj se knjižnica nalazi. U posljednjih 5 pitanja ispitanici su iznosili stavove i ocjenjivali trenutnu zgradu i prostore knjižnice. Također, ispitanici su zamoljeni da prethodno pripreme popunjeni obrazac s osnovnim podacima o knjižnici koji je sadržavao 6 pitanja.

Za istraživanje je odabrana cjelokupna populacija jer se željelo uključiti sve voditelje/ice, odnosno ravnatelje/ice narodnih knjižnica na području Osječko-baranjske županije. Plan je bio obuhvatiti svih deset narodnih knjižnica u županiji no u istraživanju je sudjelovalo devet narodnih knjižnica¹²² jer je jedna knjižnica odbila sudjelovati u istraživanju. Istraživanje je provedeno tijekom lipnja 2013. godine.

Intervjui su s pojedinim ispitanicima trajali od 10 do 45 minuta. Sudjelovanje je bilo dobrovoljno i anonimno. Intervjuiranje devet ispitanika provedeno je u prostorima narodnih knjižnica. Svi su razgovori bili snimljeni, uz dopuštenje ispitanika, i potom transkribirani. Podaci dobiveni iz intervjua s ispitanicima obrađeni su, kodirani i sadržajno analizirani.

Prilikom provedbe istraživanja identificirano je nekoliko ograničenja, kako samog istraživanja, tako i upitnika za intervju. Jedna od najvećih poteškoća u istraživanju bilo je dobivanje pristanaka za istraživanje. Ostala su ograničenja bila fizička udaljenost, otežana i spora komunikacija s knjižnicama, netočnost dostupnih i nedostatak općih podataka o knjižnicama Osječko-baranjske županije, kako u tiskanom, tako i u elektroničkom obliku te dogovor termina. Ograničenja upitnika za istraživanje svakako su bila neodgovorena pitanja i univerzalnost pitanja za intervju, s obzirom na specifičnosti i raznolikost knjižnica. Na koncu, može se generalno zaključiti; „ Intervjui imaju mnoge od mana upitnika: dani odgovori možda nisu točni i ne odražavaju stvarno ponašanje. Ispitanici možda lažu, možda su zaboravili ili im nedostaje informacija za kojom se traga.“¹²³

5.3. Analiza rezultata istraživanja i rasprava

¹²¹Usp. Isto. Str. 1004-1005.

¹²² Gradska knjižnica Beli Manastir, Gradska knjižnica i čitaonice Belišće, Knjižnica Čepin (Centar za kulturu), Narodna knjižnica Dalj, Narodna knjižnica grada Donjeg Miholjca, Hrvatska knjižnica i čitaonica Đurđenovac, Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo.

¹²³Isto. Str. 1006.

U analizi rezultata jedna je knjižnica izdvojena zbog svoje specifičnosti (knjižnica u novoizgrađenoj knjižničnoj zgradi) te je stoga zasebno analizirana. Ostale su knjižnice, njih 8, skupno obrađene i analizirane.

5.3.1. Knjižnice smještene u adaptiranim zgradama

Prvo pitanje odnosilo se na godinu izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica te arhitekta zgrade. Većina knjižničnih zgrada izgrađena je u 20. stoljeću (K1, K3, K4, K5, K8), dok je jedna zgrada u kojoj se knjižnica nalazi izgrađena u 19. stoljeću (K7), a dva su ispitanika odgovorila da im podaci o godini izgradnje zgrade u kojoj se knjižnica nalazi nisu poznati (K6, K9). Većini ispitanika ime arhitekta zgrade u kojoj se knjižnica nalazi nije poznato (K1, K3, K4, K5, K6, K7), dok je samo jedna ispitanica bila upoznata s imenom arhitekta zgrade u kojoj se knjižnica nalazi (K8).

Sljedeće pitanje u intervjuu odnosilo se na prvotnu namjenu zgrade u kojoj se knjižnica nalazi. Odgovori ispitanika pokazuju da su knjižnice smještene u zgradama različitih namjena. To su banka (K1), narodno sveučilište (K3), društveni dom (K4), sportska dvorana (K5), zgrada osnovne škole (K6), grofovski dvorac (K7), gradska vila (K8) i zgrada osiguravajućeg društva (K9).

Ispitanici su potom odgovarali na pitanje o tome dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom, organizacijom ili objektom te ukoliko dijeli, koje su prednosti i nedostaci dijeljenja zgrade. Većina ispitanika izjavila je da knjižnica dijeli zgradu s drugom ustanovom/organizacijom/objektom (K1, K3, K4, K5, K6, K7, K9), dok je jedna ispitanica izjavila da knjižnica ne dijeli zgradu s drugom ustanovom/organizacijom/objektom. Stoga se može zaključiti kako za većinu ispitanika vrijedi misao jedne od ispitanica:

„Djelomično je prostor osuvremenjen i adaptiran, ali nije cijela zgrada kompletna adaptirana za potrebe knjižnice...“ (K3)

Knjižnice dijele zgrade s raznim ustanovama, organizacijama i objektima. To su Centar za kulturu (K1, K3, K9), kulturno-umjetničko društvo (K3, K7), političke stranke (K3, K4), Gradska glazba (K6, K7), HVIDRA (K3, K6), udruga umirovljenika (K3, K6), kafić (K3, K5), umjetnička škola (K1), Crveni križ (K3), radio klub (K3), plesni klub (K3), komunalno poduzeće (K4), osiguranje (K4), udruga žena (K4) i muzej (K7).

Kao prednosti dijeljenja zgrade s drugim ustanovama ističu se suradnja (K1, K3, K4, K7), različite grupe korisnika koje dolaze u zgradu (K4, K6), lijep i ugodan prostor (K7), plaćanje najma od strane objekta koji djeluje u zgradi zajedno s knjižnicom (K5) te zajedničko pomoćno, knjigovodstveno, pravno i tehničko osoblje (K9), dok se kao nedostaci dijeljenja zgrade s drugim

ustanovama ističu nedostatak prostora/nemogućnost fizičkog proširenja (K1, K3, K4, K6, K7, K9) i buka (K4, K6).

Sljedeće pitanje odnosilo se na podatke o smještaju knjižnice u trenutnoj zgradi; godina i razlozi preseljenja u trenutnu zgradu. Jedna knjižnica smještena je u istoj zgradi od početka njenog djelovanja (K3), dok su ostale knjižnice preseljene u trenutne zgrade iz različitih razloga. To su ruševnost stare zgrade (K4, K8), nedostatak prostora (K5, K9), društveno-političke prilike (K6, K7), neadekvatnost zgrade (K9) i razmještenost fonda (K9). Jedna ispitanica izjavila je da su joj razlozi preseljenja knjižnice u zgradu u kojoj se trenutno nalazi nepoznati (K1).

Ispitanici su potom odgovarali na pitanje o tome zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu. Većina ispitanika smatra da se nije gradila nova zgrada za knjižnicu zbog nedostatka financijskih sredstava (K4, K5, K6, K7, K9), dok su ostali razlozi nedostatak volje i interesa (K3, K7), nepotrebnost građenja nove knjižnične zgrade (K3, K8) i ratne prilike (K3). Jedna ispitanica izjavila je kako ne zna zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu (K1).

U sljedećih par pitanja pokušalo se saznati koliko je dugo trajala adaptacija, tko je sve sudjelovao u adaptaciji zgrade i prostora i kolika su sredstva bila u nju uložena. Vremensko razdoblje u kojemu su se odvijali procesi prenamjene i adaptacije zgrade za svaku je knjižnicu različito. Jedna ispitanica odgovorila je kako joj taj podatak nije poznat (K1), dok jedna od ispitanica nije odgovorila na postavljeno pitanje (K7). Jedna ispitanica ističe kako je prostor zgrade adaptiran u dva navrata, s pauzom od 10 godina između obje intervencije (K3). Ostali ispitanici ističu razdoblje od tri mjeseca (K5), jedne godine (K4) i pet godina (K9), dok jedna od ispitanica ističe kako nije bilo nikakve adaptacije i prenamjene već da su u knjižnicu samo useljene police s knjigama (K6). Jedna ispitanica ističe kako proces adaptacije traje stalno te da su imali već niz adaptacija i preuređivanja (K8). Troškovi adaptacije zgrade, odnosno prostora za potrebe knjižnice poznato je za samo tri ispitanika. Oni su iznosili 705.088 kuna za adaptaciju i 313.222 kune za opremanje (K9), 300.000 kuna (K4) i 200.000 kuna (K5). Jedna ispitanica izjavila je da joj nisu poznati troškovi i financijeri adaptacije, niti da li je knjižnica sudjelovala u adaptaciji zgrade (K1). Ostali ispitanici naveli su različite entitete koji su financirali adaptaciju zgrade/prostora. To su Ministarstvo kulture (K3, K4, K8, K9), grad (K5, K7), općina (K6) i sama knjižnica (K8). Tri ispitanika izjavili su da je knjižnica sudjelovala u procesu adaptacije zgrade (K3, K4, K8), dok je jedna ispitanica izjavila kako knjižničari nisu sudjelovali u adaptaciji zgrade (K5). Ostali ispitanici nisu odgovorili na pitanje o sudjelovanju knjižnice u procesu adaptacije zgrade (K6, K7, K9), dok je jedna ispitanica izjavila da joj nisu poznati ti podaci (K1).

Sljedećim se pitanjem pokušalo saznati jesu li zgrade u koje su smještene knjižnice zaštićena kulturna dobra i koje su prednosti odnosno nedostaci tog statusa. Šest ispitanika odgovorilo je kako zgrada u kojoj se knjižnica nalazi nije zaštićeno kulturno dobro (K1, K3, K4, K5, K6, K9). Jedna je ispitanica izjavila da je zgrada u kojoj se knjižnica nalazi proglašena zaštićenim kulturnim dobrom nakon Domovinskog rata (K7), dok je druga ispitanica izjavila da je zgrada u kojoj se knjižnica nalazi zaštićeno kulturno dobro od 1980. godine (K8). Kao prednosti zgrada koje su zaštićeno kulturno dobro ističe se lijep i atraktivan prostor (K7), nasljedstvo prethodnih stanara (K7), prepoznatljivost (K8) i smještaj u centru grada (K8). Jedna ispitanica ističe:

„Zgrada ima svoju priču, jel, što je uvijek interesantno kad dolaze tu ljudi, da se ispriča...“ (K8)

Kao nedostaci ističu se nefunkcionalnost prostora (K7, K8), nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa (K7, K8) i nedostatak prostora (K7).

Što se tiče dugoročnog rješenja prostornog problema knjižnice preseljenjem u trenutnu zgradu ispitanici su dali različite odgovore. Pet ispitanika smatra da prostorni problem knjižnice nije dugoročno riješen (K3, K4, K6, K7, K8), dok ostali smatraju da je dugoročno riješen (K1), riješen na desetak godina (K5) i riješen na 20 godina (K9).

Nekoliko sljedećih pitanja odnosilo se na vlasništvo zgrade u kojoj se knjižnica nalazi, površinu knjižnice u kvadratnim metrima i raspored prostorija po katovima zgrade. Vlasništvo zgrada u kojima su knjižnice smještene je raznoliko. Vlasnici su Grad (K1, K5, K7), Općina (K3, K4, K6), Sveučilište (K8) i Ustanova za kulturne djelatnosti (K9). Svih osam ispitanika izjavilo je da knjižnica ne plaća najam. Površina knjižnice u kvadratnim metrima također se razlikuje od knjižnice do knjižnice, pa tako najmanja površina knjižnice iznosi 104 m² (K4), dok najveća površina knjižnice iznosi 3436 m² (K8). Ostale površine iznose 170 m² (K3), 174 m² (K6), 208 m² (K7), 268 m² (K5), 400 m² (K9) i 414 m² (K1). S obzirom na raspored prostorija po katovima, može se reći da je većina knjižnica smještena u prizemlju (K1, K4, K5, K6, K7), dok dvije knjižnice svoje prostorije imaju i u prizemlju i na katu (K8, K9), a jedna knjižnica ima svoje prostore na prvom katu i toalet u prizemlju (K3). Jedna ispitanica istaknula je kako knjižnica ima spremište u podrumu (K8).

Sljedećim se pitanjima ispitalo koji osnovni i prateći prostori te servisni sustavi postoje u knjižnici. Od osnovnih prostora u svim knjižnicama postoje prostor za posudbu i prostor za studijski rad korisnika, odnosno čitaonica, dok su ostali zastupljeni osnovni prostori odjel za odrasle (K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9), spremišni prostor (K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9), prostor za rad stručnog osoblja (K1, K4, K5, K7, K8, K9), prostor za rad administrativnog i upravnog

osoblja (K1, K8, K9), prostor za specijalne zbirke (K1, K8, K9), prostor za informativnu službu/informatore (K1, K8), odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom (K7, K8), odjel za mladež (K8, K9), mediateka (K1, K8), knjigovežnica (K8), prostor za kataloge (K8) i knjižni kutak (K7). Jedna od ispitanica ističe kako knjižnica nema ni spremišni prostor niti izdvojeni odjel za odrasle, već zajednički odjel za odrasle, djecu i mlade (K6). Spremišni prostori u većini knjižnica svode se tek na hrpe knjiga ili kutija, pa tako jedna od ispitanica za spremišni prostor pomalo komično odgovara:

„Ha, ima tamo jedan dio di su kutije.“ (K5)

Druga pak ispitanica ističe:

„U potkrovlju je spremište. Svud imamo (knjižničnu građu i kutije), u svim hodnicima, podrumu, tavanu, gdje god hoćete.“ (K8)

Dva ispitanika ističu kako knjižnica nema prostor za rad stručnog osoblja (K3, K6), a dva ispitanika ističu kako knjižnica ima zajednički odjel za djecu i mlade (K1, K3), dok dva ispitanika ističu kako knjižnica uopće nema odjel za djecu i/ili mlade (K4, K5). Od pratećih prostora u knjižnicama postoje izložbeni prostor (K1, K4, K5, K6, K8, K9), toalet za korisnike (K3, K4, K7, K8, K9), čajna kuhinja za osoblje (K1, K7, K8, K9), garderoba za korisnike (K1, K9), servisni sklop (K8, K9), multifunkcionalna dvorana (K9) i prostorije za rad u malim/velikim grupama (K9). Čak tri knjižnice nemaju toalet za korisnike (K1, K5, K6), a niti jedna od tri knjižnice čije su prostorije smještene na katu nema dizalo (K3, K8, K9). Također, niti jedna od knjižnica nema prostor za osvježenje korisnika ni računalnu učionicu. Jedna od ispitanica ističe:

„To je najveći problem zato što nije, ustvari nije zgrada dobro adaptirana za ono što nam treba...“ (K6)

Od servisnih sustava u svim knjižnicama postoje sustavi za grijanje i protupožarni sustavi, a od ostalih servisnih sustava zastupljeni su sustavi za klimatizaciju (K1, K3, K7, K9), protuprovalni sustav (K1, K3, K7, K8), sustav za transportiranje knjiga (K3, K8), sustav za zaštitu od krađe na ulazu (K8) i ovlaživači/osvježivači zraka (K7). Niti jedna knjižnica nema sustav za samozaduživanje i samopovrat građe, a samo jedna knjižnica planira u budućnosti nabaviti sustav za samozaduživanje i samopovrat građe (K3).

S obzirom na pristupačnost knjižnične zgrade osobama s invaliditetom ispitanici su navodili da li su knjižnične zgrade pristupačne i u kojoj mjeri te na koji su način knjižnične zgrade prilagođene odnosno neprilagođene osobama s invaliditetom. Većina ispitanika smatra da knjižnica nije pristupačna osobama s invaliditetom (K3, K5, K7, K8, K9), dok dva ispitanika smatraju da je knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom jer je smještena u prizemlju zgrade

(K1, K4), a jedna ispitanica smatra da je pristupačna osobama s blažim oblicima invaliditeta (K6). Čak šest ispitanika ističe kako knjižnica nema pristupnu rampu na ulaznim vratima (K3, K5, K6, K7, K8, K9), dok jedna knjižnica ima pristupnu rampu na ulaznim vratima (K1), a jedna pak ispitanica ističe kako pristupna rampa na ulaznim vratima nije potrebna jer ne postoje stepenice na ulazu u knjižnicu (K4). Niti jedna knjižnica nema dizalo za korisnike, niti stepenice u kontrastnim bojama, dok četiri ispitanika smatraju kako dizalo nije potrebno jer se knjižnica nalazi u prizemlju zgrade (K1, K4, K5, K6). Svi ispitanici smatraju kako su ulazna vrata knjižnice dovoljno široka za prolaz invalidskih kolica, dok samo četiri ispitanika smatraju da je prolaz između polica dovoljno širok za prolaz invalidskih kolica (K4, K5, K6, K9), a samo tri ispitanika ističu kao knjižnica ima vidljiv i čujan požarni alarm (K1, K3, K8). Tri knjižnice imaju rukohvate uz stepenice (K3, K8, K9), dok tri ispitanika smatraju da rukohvati nisu potrebni jer se knjižnica nalazi u prizemlju zgrade (K1, K4, K6). Jedna ispitanica smatra da knjižnica ima prilagođenu visinu polica za osobe s invaliditetom (K5). Niti jedna knjižnica nema označena parkirna mjesta za osobe s invaliditetom niti toalet prilagođen osobama s invaliditetom.

S obzirom na obilježja knjižnične zgrade i prostora, ispitanici su ocjenjivali mogućnost proširenja i/ili nadogradnje, neometanost komunikacije među prostorijama, osvjetljenje, troškove grijanja i hlađenja, sigurnost korisnika i osoblja, energetska učinkovitost, mikroklimu za čuvanje građe i fleksibilnost knjižničkog prostora i namještaja u svojoj knjižnici, ocjenama od 1 (jako loše) do 5 (jako dobro). Polovica je ispitanika mogućnost proširenja/nadogradnje ocijenila kao jako lošu (K1, K4, K7, K8), a po jedna je ispitanica dala ocjenu 5 (K9) i 4 (K3). Dva su ispitanika mogućnost proširenja ocijenili ocjenom 3 (K5, K6).

Polovica ispitanika neometanost komunikacije među prostorijama ocijenila je s 5 i 4 (K4, K5, K6, K9), dok su dva ispitanika neometanost komunikacije među prostorijama ocijenili s 1 i 1 do 2 (K7, K8). Dva su ispitanika neometanost komunikacije među prostorijama ocijenili s 3 (K1, K3). Većina ispitanika osvjetljenje u knjižnici ocijenilo je s 3 (K3, K6, K7, K8, K9), dok su dva ispitanika osvjetljenje ocijenila s 5 (K1, K4), a jedna je ispitanica dala ocjenu 4 (K5). Polovica ispitanika troškove grijanja i hlađenja ocijenila je s 1 i 2 (K5, K6, K7, K9), dok su po dva ispitanika dali ocjene 3 i 4 (K1, K3, K4, K8). Polovica ispitanika sigurnost korisnika i osoblja ocijenila je s 4 (K1, K5, K6, K9), dok su tri ispitanika dali ocjenu 3 i 2 do 3 (K3, K7, K8), a samo je jedna ispitanica dala ocjenu 5 (K4). Energetska učinkovitost polovica je ispitanika ocijenila s 2 (K6, K7, K8, K9), dok su po dva ispitanika dali ocjenu 4 i 1 (K1, K3, K4, K5). Tri su ispitanika mikroklimu za čuvanje građe ocijenila s 3 (K3, K6, K7), dok su po dva ispitanika dali ocjene 1 i 2 (K1, K5, K8, K9), a jedna je ispitanica dala ocjenu 4 (K4). S obzirom da je

većina zgrada u kojima se knjižnice nalaze starija od 50 godina, moguće je zaključiti kako sve imaju problem sličan onomu kojeg jedna od ispitanica navodi:

„Koliko mi možemo, trudimo se da ta mikroklima bude onakva kakva treba biti, ali naravno starost same zgrade utječe na to da ona i nije idealna...“ (K3)

Polovica ispitanika fleksibilnost prostora i namještaja ocijenila je s 4 (K1, K4, K5, K9), dok su tri ispitanika dala ocjenu 1 (K6, K7, K8), a jedna je ispitanica dala ocjenu 3 (K3). Jedna ispitanica ističe važnost fleksibilnosti namještaja i opreme na sljedeći način:

„... trudit ćemo se ubuduće kod kupovine i nabavljanja (namještaja i opreme) redovito paziti da je multifunkcionalan, fleksibilan i po mogućnosti na kotačićima. Da si olakšamo svako premještanje i prilagođavanje potrebama.“ (K3)

U sljedeća su dva pitanja ispitanici navodili prednosti i nedostatke smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu. Kao prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu, odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu ističu se lokacija u centru grada/mjesta (K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9), okoliš knjižnice (K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9), velike i visoke prostorije (K3, K4, K5, K6, K8, K9), dobri mikroklimatski uvjeti (K4, K5, K6, K7), mogućnost proširenja (K3, K5, K9), jedinstveni arhitektonski oblici (K7, K8), povijesna vrijednost zgrade (K7, K8), veličina zgrade (K7, K9), blizina škole i vrtića (K5), mirno područje (K6) te dvorište i mogućnost rada vani (K9). Kao nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu, odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu ističu se nedovoljno prostora za smještaj građe (K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8), nedovoljno prostora za rad korisnika (K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8), neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom (K3, K5, K6, K7, K8, K9), loš pristup za osobe s posebnim potrebama (K3, K5, K6, K7, K8, K9), nedovoljno prostora za rad osoblja (K3, K4, K5, K6, K7, K8), problemi vlage i prašine (K3, K4, K6, K7, K8, K9), problemi klimatizacije (K1, K4, K5, K6, K7, K8), nedovoljno parkirnih mjesta (K1, K5, K6, K7, K8), problemi osvjetljenja (K3, K5, K7, K8, K9), dotrajalost fasade (K3, K4, K7, K8), dotrajali podovi/stropovi (K3, K5, K7, K8), zastarjelost vodovodnih cijevi (K3, K7, K9), nepostojanje protupožarnih sustava (K4, K6, K9), nepostojanje protuprovalnih sustava (K4, K6, K9), problemi kretanja korisnika, osoblja i građe (K1, K7, K8), loše stanje zgrade (K3, K7, K8), arhitektonske prepreke (K1, K7, K8), nefleksibilnost prostora (K6, K7, K8), nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa (K7, K8), smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta (K6), fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom (K3), izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice (K4), neadekvatna podna nosivost (K7), neefikasna upotreba prostora (K7) i neoznačenost parkirnih mjesta (K9). Iako samo jedan od ispitanika ističe kako izgled zgrade nije u skladu s djelovanjem knjižnice te da

„...sa ceste vam ništa ne pokazuje da je tu knjižnica dok ne skrenete ovamo.“ (K4), većina knjižnica nema nikakve znakove na ulici koji bi uputili korisnika do knjižnične zgrade.

Ispitanici su u sljedećem pitanju trebali ocijeniti koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama knjižnice. Većina ispitanika smatra da knjižnična zgrada niti odgovara niti ne odgovara stvarnim potrebama knjižnice (K3, K4, K5, K6, K8). Jedna ispitanica smatra da knjižnična zgrada u potpunosti odgovara stvarnim potrebama knjižnice (K9), dok jedna ispitanica smatra kako trenutna knjižnična zgrada ne odgovara stvarnim potrebama knjižnice (K7), a jedna ispitanica smatra kako trenutna knjižnična zgrada u potpunosti ne odgovara stvarnim potrebama knjižnice (K1). S obzirom da se većina knjižnica nalazi u zgradi s drugim ustanovama/organizacijama/objektima, jasno je vidljivo kako bi se prostorni problem knjižnice mogao riješiti, kao što ističe jedna od ispitanica:

„... ako bi se cijela zgrada adaptirala za potrebe knjižnice onda bi u potpunosti odgovarala.“ (K3)

Zadnje pitanje odnosilo se na planove vezane uz zgradu ili prostor knjižnice u skoroj budućnosti. Dva ispitanika izjavila su kako postoji plan preseljenja knjižnice u drugu zgradu (K3, K4), dok je jedna ispitanica izjavila kako je napravljen plan preseljenja dijela fonda u novu knjižničnu zgradu (K8). Jedna ispitanica izjavila je kako postoji plan adaptacije stare zgrade za potrebe knjižnice, no da knjižnica nije uključena u proces planiranja:

„Teško mi je reći kad jednostavno osnivač sa mnom ne kontaktira.“ (K6)

Jedna ispitanica izjavila je kako je moguće da će se knjižnica u budućnosti preseliti u novu zgradu, no da još nema konkretnih planova (K1), a druga ispitanica također napominje kako još nema konkretnih planova, no da u budućnosti postoji mogućnost za izgradnju nove suvremene knjižnične zgrade (K7). Četvero ispitanika smatra kako postoje planovi za preuređenje postojeće knjižnične zgrade i prostora, i to na način da se postave nove police u knjižnici (K1), sanira krovšte i proširi čitaonicu ili uredi dvorana (K3), uredi dječji odjel i izgrade balkoni/galerije (K5) te potpuno iskoristi prostor dvorišta, napravi spremišni prostor, vidljivije označi zgradu knjižnice te modernizira i prilagodi ulaz u zgradu osobama s invaliditetom (K9).

5.3.2. Analiza knjižnice u novoizgrađenoj knjižničnoj zgradi

Tijekom istraživanja utvrđeno je kako jedna narodna knjižnica s područja Osječko-baranjske županije nije smještena u adaptiranu zgradu, već u novoizgrađenu knjižničnu zgradu. Iz razgovora s voditeljicom knjižnice saznalo se da pri planiranju i izgradnji knjižničnog prostora nisu konzultirani knjižničari pa bi se moglo reći da ni ta novoizgrađena knjižnica nije

funkcionalno građena za knjižnicu. Podaci za tu knjižnicu su stoga zasebno analizirani i predstavljeni.

Zgrada u kojoj se knjižnica nalazi izgrađena je 2009. godine. Knjižnica dijeli zgradu s Gradskom upravom. Kao prednosti dijeljenja zgrade s drugom ustanovom, knjižnica ističe sljedeće:

„Prednost, pa nama je prednost što možemo koristiti njihov fotokopirni stroj i pisac isto. Prednost nam je što recimo mi nemamo brigu sa računima za struju, vodu, plin. Čistačica gradska čisti našu knjižnicu. Znači to je sve pod, telefon, Internet, sve je kompletno gradsko, znači svi materijalni troškovi su zapravo podmireni od grada. (...) Imamo manje računa, brže poslovanje i tako.“ (K2)

Prostori knjižnice smješteni su u prizemlje zgrade. Od osnovnih prostora u knjižnici se nalaze posudbeni odjel, odjel za odrasle, dječji odjel, prostor za specijalne zbirke, čitaonica dnevnog tiska, studijska čitaonica i spremišni prostor smješten na drugom katu zgrade. Od pratećih prostora u knjižnici se nalaze izložbeni prostor smješten u hodniku zgrade, zajednički toaleti i dvorana za predavanja i druga događanja.

Kao prednosti smještaja knjižnice u novoizgrađenu zgradu ispitanica ističe lokaciju u centru grada, okoliš knjižnice, jedinstvene arhitektonske oblike (trokutasti oblik zgrade), dobro osvjetljenje, niske troškove grijanja i hlađenja te sigurnost osoblja i korisnika. Ispitanica ističe:

„Pa, prednost je što je moderna. U svakom slučaju, ono, kao moderna je, nova je.

Jel, ono kad je nešto novo, veći broj korisnika bi trebao biti privučen, ali nije.“ (K2)

Također veliku prednost knjižnične zgrade predstavlja prilagođenost same zgrade osobama s invaliditetom. Zgrada ima označena parkirna mjesta za osobe s invaliditetom ispred zgrade, pristupnu rampu na ulaznim vratima, automatska vrata, rukohvate uz stepenice, prilagođenu visinu polica, toalet prilagođen osobama s invaliditetom, vidljiv i čujan požarni alarm i dizalo.

Premda je zgrada u početku bila zamišljena kao suvremena knjižnična zgrada, u njenom planiranju i izgradnji nisu sudjelovali knjižničari.

„Oni su sve to sami, nisu ništa pitali tako da je to i bio problem jer oni su postavili kak' su oni mislili da treba postaviti police i sve živo. I onda je trebalo to sve poslije micat.“ (K2)

Uz nabrojene prednosti, zgrada ima brojne nedostatke, a s obzirom na dugoročno rješenje prostornog problema knjižnice preseljenjem u novoizgrađenu zgradu ispitanica ističe:

„Po našem mišljenju, na godinu dana bi možda bilo riješeno. Nije ništa riješeno. Nije riješeno, ali ne možemo se žaliti kad smo dobili sad ovu novu zgradu.“ (K2)

Neki su od nedostataka smještaja knjižnice u trenutnu zgradu nedostatak prostora za smještaj građe, s naglaskom na spremište smješteno na drugom katu, u potpunosti odvojeno od ostalih knjižničnih prostora i veličine 17,68 m², zatim nepostojanje prostora za rad stručnog i administrativnog osoblja, premda je u smjernicama naglašeno kako u narodnoj knjižnici treba biti „... dovoljno prostora za učinkovit rad knjižničnog osoblja u ugodnom okružju...”¹²⁴, veličina knjižnice:

„Pa veličina zgrade nam odgovara, ali ne odgovara nam veličina knjižnice. Naš prostor nam ne odgovara.“ (K2)

potom arhitektonske prepreke:

„... nama su arhitektonske prepreke što recimo ima previše prozora pa ne možemo police staviti na prozor.“ (K2)

„... kad sunce recimo ide ovako, vidiš, onda ti je, izbljedi. Onda mi moramo spuštati i onda opet nemaš tu prirodnog svjetla. I tako da to je onako li-la.“ (K2)

nefleksibilnost prostora:

„Taj trokutasti oblik je nezgodan za knjižnicu. Nema pravih kutova pa se teško police namještaju. Sve je nešto u ćoškovima. Čak i u okruglo još uspiješ, al ono kad ti je trokut...“ (K2)

nemogućnost proširenja/nadogradnje:

„Ne znam hoćeš imati još koju knjižnicu koja je u zgradi s nekim. Znači jedino, znači prednost bi bila da oni nama ustupe svoj prostor. Samo proširenje zgrade nije moguće. Kažem, osim čitaonice na otvorenom.“ (K2)

i loša komunikacija među prostorijama, s obzirom na studijsku čitaonicu odvojenu od ostalih knjižničnih prostora i spremišni prostor, koji se nalazi na drugom katu.

Također, knjižnica ima samo odjel za odrasle i svojevrsni dječji odjel:

„Ako ovaj stol iza mali, ne vidiš ga sad od knjiga, ako može biti predškolski odjel, onda da.“ (K2)

Zasebni odjel za mlade kao prostor u knjižnici ne postoji. Knjižnica nema ni računalne učionice, prostor za osvježenje korisnika niti garderobu za korisnike. Ti su pak prostori ključni za suvremene knjižnične zgrade, gdje knjižnica postaje mjesto druženja, cjeloživotnog učenja, odmora i rekreacije te djeluje kao svojevrsni klub.¹²⁵ Iz navedenih razloga može se zaključiti kako nova zgrada nije odgovarajuće građena za potrebe knjižnice, već je gotovo u potpunosti nefunkcionalna.

¹²⁴Nav. Dj. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Str. 40.

¹²⁵Usp. Nav. Dj. Worpole, Ken. Str. 7.

5.4. Zaključno

Osječko-baranjska županija broji 10 narodnih knjižnica. Istraživanje je obuhvatilo 9 od ukupno 10 knjižnica u županiji. Jedna od devet knjižnica smještena je u novoizgrađenoj knjižničnoj zgradi. Samo jedna od devet knjižnica samostalno djeluje u zasebnoj knjižničnoj zgradi, dok ostalih osam knjižnica dijeli zgradu s drugim ustanovama/organizacijama/objektima. Knjižnice su smještene u zgradama različite namjene (banka, dvorac, sveučilište, osnovna škola, osiguravajuće društvo, obiteljska kuća, sportska dvorana, društveni dom) koje su adaptirane za potrebe knjižnica. Procesi adaptacije zgrada za potrebe knjižnica trajali su u različitim vremenskim periodima, ovisno o knjižnici, pa je tako najkraća adaptacija trajala 3 mjeseca, a najduža 5 godina, dok u jednoj knjižnici adaptacija traje od useljenja pa do dan danas (preko 50 godina). Dvije zgrade u kojima su knjižnice smještene zaštićeno su kulturno dobro, a kao glavni nedostaci takvih zgrada ističu se nefunkcionalnost prostora i nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa. Niti jedna knjižnica ne plaća najam za knjižničnu zgradu/prostore, a površina knjižničnih prostora kreće se od 104 m² do 3436 m². Većina knjižnica smještena je u prizemlju zgrade. Od osnovnih prostora sve knjižnice imaju prostor za posudbu i prostor za studijski rad korisnika, dok od pratećih prostora čak tri knjižnice nemaju toalet za korisnike, a niti jedna knjižnica nema prostor za osvježanje korisnika ni računalnu učionicu. Što se tiče prilagođenosti knjižnice osobama s invaliditetom, čak pet knjižnica izjasnilo se kako nisu pristupačne osobama s invaliditetom, dok šest knjižnica nema ni pristupnu rampu na ulaznim vratima. Samo jedna od devet knjižnica ima označena parkirna mjesta za osobe s invaliditetom i toalet prilagođen osobama s invaliditetom. Najistaknutije su prednosti adaptiranih knjižničnih zgrada lokacija u centru grada/mjesta i ugodan i lijepo uređen okoliš knjižnice, dok su najučestaliji problemi adaptiranih knjižničnih zgrada loš pristup za osobe s posebnim potrebama te nedostatak prostora za smještaj građe i rad korisnika i osoblja. S obzirom na sveukupne prednosti i nedostatke adaptiranih knjižničnih zgrada Osječko-baranjske županije, većina knjižnica istaknula je kako trenutna knjižnična zgrada niti odgovara niti ne odgovara stvarnim potrebama knjižnice.

Ukoliko se usporede rezultati analize osam knjižnica smještenih u adaptirane knjižnične zgrade i jedne knjižnice smještene u novoizgrađenoj knjižničnoj zgradi, može se zaključiti kako nije dovoljno samo osigurati prostor za djelovanje knjižnice, već da je iznimno važno pronaći prostor koji će najbolje odgovarati specifičnim zahtjevima knjižnice i prilagoditi ga u skladu s danim zahtjevima. Jednako tako, nije dovoljno samo osigurati novoizgrađenu zgradu, već je potrebno uključiti knjižničare u proces planiranja i izgradnje knjižnične zgrade, kako bi konačan

rezultat bio funkcionalna knjižnična zgrada. U oba slučaja ključan je element suradnja knjižničara i arhitekta.

6. Zaključak

Iz prakse i stručne literature poznato je da stare zgrade različite namjene mogu poslužiti kao zamjena za novoizgrađenu knjižničnu zgradu. U provedbi adaptacije stare zgrade za knjižnicu potrebno je pritom držati se načela dobre knjižnične arhitekture i pritom uzeti u obzir okolinu, lokaciju, samu zgradu, unutrašnjost zgrade te pristup zgradi i prilagođenost zgrade osobama s invaliditetom.

U literaturi nalazimo razne prednosti adaptiranih knjižničnih zgrada kao što su manji troškovi, ušteda vremena, očuvanje energije, kvaliteta prostora, povijesna vrijednost, jedinstveni arhitektonski oblici, središnja urbana lokacija i mogućnost uključivanja korisnika u proces adaptacije, no u stvarnim se situacijama te prednosti oblikuju u nedostatke, pa kao rezultat adaptacije nastaju adaptirane knjižnične zgrade u koje je uloženo mnogo novca i vremena, a predstavljaju nefunkcionalan i neadekvatan knjižnični prostor, s brojnim jedinstvenim arhitektonskim oblicima koji postaju arhitektonske prepreke. Zatim su tu i problemi kretanja korisnika, osoblja i građe, nemogućnost proširenja i nadogradnje zbog zakonskih propisa, upravo iz razloga što zgrada ima određenu povijesnu vrijednost, potom loše stanje zgrade, od podova, stropova i vlage do osvjetljenja i mikroklimatskih uvjeta. Stare adaptirane zgrade predstavljaju veliki izazov i po pitanju pristupa i prilagođenosti zgrade i prostora osobama s invaliditetom, pa tako nastaju knjižnične zgrade kojima invalidi zbog višestrukih prepreka ne mogu niti pristupiti (nepostojanje parkinga za invalide, pristupnih rampi, dizala, rukohvata...). Također, premda je teoretski moguće uključivanje korisnika u procese adaptacije stare zgrade, u stvarnim se situacijama ne konzultiraju ni knjižničari, a još manje korisnici knjižnice.

Provedbom istraživanja prikupilo se mnogo korisnih podataka, koji su gotovo u cijelosti rezultirali potvrđivanjem postavljenih pretpostavki. Pokazalo se kako su narodne knjižnice Osječko-baranjske županije smještene u različitim adaptiranim starim zgradama, koje u većini slučajeva nisu čak ni u cijelosti adaptirane isključivo za potrebe knjižnica, već knjižnice dijele zgrade s raznim ustanovama, organizacijama i objektima, što prema autoru Velimiru Neidhartu nije optimalno rješenje; „Smještaj knjižnice u istoj zgradi s drugom ustanovom u principu nije povoljan zbog niza ograničenja uvjetovanih različitim funkcijama u istom arhitektonskom korpusu.“¹²⁶ Također, potvrđeno je i da se narodne knjižnice Osječko-baranjske županije susreću s raznim poteškoćama s obzirom na zgrade i prostore u kojima djeluju, kao što su neprilagođen

¹²⁶Nav. Dj. Neidhart, Velimir. Str. 78.

pristup za osobe s posebnim potrebama, nedostatak ili čak nepostojanje prostora za smještaj građe, rad korisnika i rad osoblja, dotrajalost podova i stropova te problemi vlage i prašine. Zadnja pretpostavka istraživanja, da knjižnične zgrade i prostori u kojima narodne knjižnice Osječko-baranjske županije djeluju ne odgovaraju stvarnim potrebama knjižnica, djelomično je potvrđena, s obzirom da su samo dva od devet ispitanika istaknula kako trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama knjižnice, te s obzirom da samo dva od devet ispitanika smatraju da je prostorni problem knjižnice dugoročno riješen preseljenjem u zgradu u kojoj se knjižnica trenutno nalazi.

Rezultate provedenog istraživanja moguće je iskoristiti na način da se navedeni izazovi knjižnica riješe i pretvore u prednosti te na način da se u budućnosti prilikom izgradnje ili odabira zgrade za knjižnicu provedu iscrpnije procjene o potrebama i zahtjevima knjižnične zgrade. Provedeno istraživanje ostavlja mnogo neodgovorenih pitanja, pa bi tako bilo korisno napraviti potpunije i detaljnije istraživanje na temu knjižničnih zgrada Osječko-baranjske županije, a svakako bi bilo dobro proširiti istraživanje na cijelu Hrvatsku, kako bi se dobila potpuna slika o knjižničnim zgradama u Hrvatskoj. Također bi bilo dobro uključiti i korisnike u takva istraživanja, kako bi se vidjelo koliko su trenutne knjižnične zgrade u skladu ne samo sa standardima i stručnim mišljenjem knjižničara, već i u skladu s korisničkim potrebama.

S obzirom na provedeno istraživanje može se zaključiti kako se u knjižnice Osječko-baranjske županije nedovoljno ulaže, posebice s obzirom na trenutne knjižnične zgrade koje su stare i u raspadu te prostore koji su ne samo nefunkcionalni već i nedovoljni za stvarne potrebe korisnika, stručnog osoblja i knjižničnu građu, čiji se obujam svakim danom sve više povećava. Što se tiče svjetskih trendova i modernih knjižnica koje su mjesta okupljanja i susreta, cjeloživotnog učenja, odmora i svojevrsni „drugi dom“, može se reći kako je takve ideje teško realizirati u danim uvjetima, kada pojedine knjižnice Osječko-baranjske županije nemaju niti osnovne knjižnične prostore kao što su spremište i prostor za rad stručnog osoblja. Također, na primjeru novoizgrađene knjižnične zgrade prethodno analizirane u radu može se jasno vidjeti kako samo nova knjižnična zgrada ne znači automatski i više korisnika, posebice ukoliko zgrada nije funkcionalna, već je potrebno osigurati usluge, građu i prostor prilagođen potrebama knjižničnih korisnika.

7. Popis korištene literature

1. Ajduković, Marija. Knjižnice u Belišću. Belišće : Matica hrvatska, Ogranak : OŠ Ivana Kukuljevića, 2007.
2. Aparac-Gazivoda, Tatjana. Adaptacija zgrada za potrebe knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 24 (1978-1979), str. 123-129.
3. Bisbrouck, Marie-Francoise. The building process including how to choose an architect. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited by Karen Latimer and Hellen Niegaard. München: K. G. Saur, 2007. Str. 119-126.
4. Bock, Klaus. Problems of functioning and menagement. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 134-141.
5. Cantell, Sophie Francesca. The adaptive reuse of historic industrial buildings: regulation barriers, best practices and case studies. Str. 1-40. URL: http://sig.urbanismosevilla.org/Sevilla.art/SevLab/r001US1_files/r001_US_1.pdf (2013-05-16)
6. Centar za kulturu Čepin. URL: <http://www.czk-cepin.hr/> (2013-09-05)
7. Dahlgren, Anders C. Investigating the need for space. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 47-54.
8. Dean, Edward M. Renovation or a new library: a planning process. Libris design, 2002. Str. 1-22. URL: <http://www.librisdesign.org/docs/RenovatevsNewLibrary.pdf> (2013-05-16)
9. Dewe, Michael. Flexibility and open plan versus narrow spaces, immovable walls, fixed structure. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 72-83.
10. Dewe, Michael. Planning public library buildings: concepts and issues for the librarian. Burlington: Ashgate publishing limited, 2006. URL: http://www.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=3rv1rL1O3XYC&oi=fnd&pg=PR2&dq=renovating+library+buildings&ots=Il9086jJrD&sig=nETaKi0K84AvQHIaj0jfp_kY6r0&redir_esc=y#v=onepage&q=renovating%20library%20buildings&f=false (2013-05-16)

11. Faulkner-Brown, Harry. Feasibility studies before adaptation. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 17-33.
12. Glas Slavonije. URL: <http://www.glas-slavonije.hr/190761/11/Nakon-Radnickog-i-Cinovnickog-doma-obnavlja-se-i-Vila-Neuschloss> (2013-09-05)
13. Gorman, Michael. Postojana knjižnica : tehnologija, tradicija i potraga za ravnotežom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006.
14. Grad Valpovo. URL: http://www.valpovo.hr/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1 (2013-09-05)
15. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. Godišnji izvještaj 2011. Str. 4. URL: <http://baza.gskos.hr/izvjestaj2011gotovo.pdf> (2013-09-05)
16. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. URL: <http://www.gskos.unios.hr/> (2013-09-05)
17. Haralambos, Michael. Sociologija : teme i perspektive. Zagreb : Golden marketing, 2002.
18. Haymond, Jay. Adaptive reuse of old buildings for archives. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 11-18.
19. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice. URL: <http://www.knjiznica-nasice.hr/> (2013-09-05)
20. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
21. Irvall, Birgitta. Pristup knjižnicama za osobe s invaliditetom : lista za (samo)procjenu / Birgitta Irvall i Gyda Skat Nielsen ; prevela Irena Kranjec. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 1-14.
22. Ivanković, Grgur Marko. Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka : Muzej Slavonije, Osijek, prosinac 1994.-siječanj 1995. Osijek : Muzej Slavonije, 1994. (Čakovec : Zrinski).
23. Jopp, Robert K. Regulations and guidelines and the adaptation of existing buildings to library use. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 46-53.
24. Khan, Ayub. Better by design : an introduction to planning and designing a new library building. London : FacetPublishing, 2009.

25. Kroller, Franz. Adaptation of buildings to library use : an overview. // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 13-16.
26. Kugler, Cecilia. Interior design considerations and developing the brief. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 144 – 171.
27. Lauridsen, Jens. The library in urban space. // Library space: inspiration for buildings and design / edited by Hellen Niegaard, Jens Lauridsen and Knud Schulz. Str. 1-160. URL: http://www.gbv.de/dms/weimar/toc/61004866X_toc.pdf (2013-05-16)
28. Milakić, Vukoslava. O radu Narodne knjižnice Dalj. // Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje 7, 1-2(2003), Str. 84-87.
29. Mušnjak, Tatjana. Uloga zgrade u preventivnoj zaštiti pisane baštine. // Arhivski vjesnik 44 (2001), str. 183-193. URL: <http://hrcak.srce.hr/file/14573> (2013-05-16)
30. Muzej Valpovštine. URL: <http://www.muzej-valpovo.hr/index.html> (2013-09-05)
31. Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ve smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.
32. Neidhart, Velimir. Knjižnice. // Tehnička enciklopedija. Zagreb : JLZ Miroslav Krleža. Sv. 9. 1984. Str. 71-95.
33. Niegaard, Hellen. Site & location. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 229-236.
34. Obad-Šćitaroci, Mladen: Dvorci i perivoji u Slavoniji : od Zagreba do Iloka. Zagreb : Šćitaroci, 1998.
35. Papp, István. Can a librarian accept an old building? // Adaptation of buildings to library use: proceedings of the seminar, held in Budapest, June 3-7, 1985 / edited by Michael Dewe. Muenchen [etc.] : K. G. Saur, 1987. Str. 58-71.
36. Pečner, Mirjana: Knjižnica i čitaonica u Donjem Miholjcu // Knjižničarstvo: glasnik Društva knjižničara Slavonije i Baranje 8, 1(2004), str. 191-196.
37. Portal narodnih knjižnica. URL: <http://www.knjiznica.hr/home.php> (2013-09-05)
38. Romero, Santi. A Library Project from an Architect's Point of View. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited by Karen Latimer and Hellen Niegaard. München: K. G. Saur, 2007. Str. 172-202.

39. Romero, Santi. Renovating historic buildings. // IFLA library building guidelines: developments & reflections / edited on behalf of IFLA by Karen Latimer and Hellen Niegaard. Muenchen : K.G. Saur, 2007. Str. 219-228.
40. Schlipf, Fred; Moorman, John. The seven deadly sins of public library architecture. Str. 1-5. URL: <http://lis60001-access2information-drr.iwiki.kent.edu/file/view/7+deadly+sins+of+public+library+architetcure.pdf> (2013-05-16)
41. Secesija u Hrvatskoj : Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 15. 12. 2003. - 31. 3. 2004. Zagreb : Muzej za umjetnost i obrt, 2003. Str. 279.
42. Standardi za narodne knjižnice u RH. URL: http://cadial.hidra.hr/searchdoc.php?action=search&query=Standardi+za+narodne+knji%C5%BEnice+u+Republici+Hrvatskoj&searchText=on&searchTitle=on&filteracttype=all&filtreuchapter=all&filterfields=all&resultlimit=on&resultlimitnum=10&id_doc=gz%2b6jDHDxiTmfymE%2fm8alg%3d%3d (2013-05-16)
43. Tadić, Katica. Zgrada, prostorije i oprema za knjižnice. // Rad u knjižnici : priručnik za knjižničare. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/infoz/biblio/nastava/dz/text/pog9.htm> (2013-05-16)
44. Vukelić, Jelena. Vijesti iz knjižnica: kronologija događaja. URL: http://www.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2012/06/25_Vukelic_1997_2.pdf (2013-09-05)
45. Worpole, Ken. 21. century libraries: changing forms, changing futures. URL: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110118095356/http://www.cabe.org.uk/files/21st-century-libraries.pdf> (2013-03-19)
46. Zakon o knjižnicama. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/267274.html> (2013-03-19)

8. Prilozi

8.1. Upitnik

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?
2. Prvotna namjena zgrade?
3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom? Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?
4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?
5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?
6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?
7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?
8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?
9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?
10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?
11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje).
12. Raspored prostorija po katovima.
13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?
 - Prostor za informativnu službu/informatore?

- Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?
- Prostor za posudbu?
- Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?
- Odjel za odrasle?
- Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?
- Odjel za mladež?
- Prostor za specijalne zbirke?
- Spremišni prostor?
- Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?
- Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?
- Nešto drugo:

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

- Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?
- Izložbeni prostor?
- Prostorije za rad u malim/velikim grupama?
- Računalne učionice?
- Toalet za korisnike?
- Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?
- Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?
- Garderoba za korisnike?
- Praonica?
- Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?
- Dizalo za korisnike?

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

- Sustavi za klimatizaciju?
- Sustavi za grijanje?
- Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?
- Protuprovalni sustav?
- Protupožarni sustav?
- Sustav za transportiranje knjiga?
- Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom ?

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?
- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?
- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?
- Stubišta u kontrastnim bojama?
- Rukohvati uz stepenice?
- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?
- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?
- Prilagođena visina polica?
- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?
- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?
- Vidljiv i čujan požarni alarm?

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?
- Osvjetljenje?
- Troškovi grijanja i hlađenja?
- Sigurnost korisnika i osoblja?
- Energetska učinkovitost?
- Mikroklima za čuvanje građe?
- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Lokacija u centru grada?
- Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?
- Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?
- Povijesna vrijednost zgrade?
- Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?
- Veličina zgrade?
- Velike i visoke prostorije?
- Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?
- Mogućnost proširenja?
- Nešto drugo?

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?
- Nedovoljno parkirnih mjesta?
- Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

- Neodgovarajuća okolina knjižnice?
- Loše stanje zgrade?
- Dotrajalost fasade?
- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?
- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?
- Nedovoljno prostora za smještaj građe?
- Nedovoljno prostora za rad korisnika?
- Nedovoljno prostora za rad osoblja?
- Prevelik prostor?
- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?
- Nefleksibilnost prostora?
- Neadekvatna podna nosivost?
- Neefikasna upotreba prostora?
- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?
- Dotrajali podovi/stropovi?
- Problemi vlage i prašine?
- Problemi osvjetljenja?
- Problemi klimatizacije?
- Zastarjelost vodovodnih cijevi?
- Nepostojanje protupožarnih sustava?
- Nepostojanje protuprovalnih sustava?
- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?
- Neprikladnost zgrade osobama s invaliditetom?

Nešto drugo?

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

8.2. Transkripcije

Knjižnica 1 (K1)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

1950-ih godina je izgrađena. Ne znamo arhitekta.

2. Prvotna namjena zgrade?

Banka. (Prije možda Društveni dom.)

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom?

Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Da, s Umjetničkom školom i Centrom za kulturu. Prednosti su suradnja i komunikacija, a nedostaci zajednički troškovi i nedostatak prostora.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

Preseljenjem, 1970-ih godina. Točni razlozi preseljenja nisu poznati.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Nije poznato.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Nije poznato.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Nije poznato.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Ne.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Je, dugoročno je riješen.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Vlasnik zgrade je grad. Knjižnica ne plaća najam.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

Površina knjižnice je 414 m², od toga 103 m² spremište, 253 m² za korisnike i 58 m² uredi.

12. Raspored prostorija po katovima?

U podrumu se nalazi spremište, a u prizemlju su posudbeni odjel, dječji odjel, mediateka i uredi.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

Da.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Ne.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Da.

Odjel za odrasle?

Da.

Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Zajednički odjel za djecu i mlade.

Odjel za mladež?

Ne.

Prostor za specijalne zbirke?

Da.

Spremišni prostor?

Da.

Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Da.

Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Da.

Nešto drugo:

Mediateka.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Ne.

Izložbeni prostor?

Da.

Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Ne.

Računalne učionice?

Ne.

Toalet za korisnike?

Ne.

Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Da.

Garderoba za korisnike?

Da.

Praonica?

Ne.

Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Ne.

Dizalo za korisnike?

Ne.

Nešto drugo:

Toalet za osoblje.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

Sustavi za klimatizaciju?

Da.

Sustavi za grijanje?

Da.

Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Ne.

Protuprovalni sustav?

Da.

Protupožarni sustav?

Da.

Sustav za transportiranje knjiga?

Ne.

Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Ne.

Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Da.

Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica?

Da.

Stubišta u kontrastnim bojama?

Ne.

Rukohvati uz stepenice?

Ne.

Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne.

Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

Prilagođena visina polica?

Ne.

Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Ne.

Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Ne.

Vidljiv i čujan požarni alarm?

Da.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

1.

Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

3.

Osvjetljenje?

5.

Troškovi grijanja i hlađenja?

4.

Sigurnost korisnika i osoblja?

4.

Energetska učinkovitost?

4.

- Mikroklima za čuvanje građe?

2.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

4.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Lokacija u centru grada?

Da.

- Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Ne.

- Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Ne.

- Povijesna vrijednost zgrade?

Ne.

- Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Ne.

- Veličina zgrade?

Ne.

- Velike i visoke prostorije?

Ne.

- Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne.

Mogućnost proširenja?

Ne.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Ne.

Nedovoljno parkirnih mjesta?

Da.

Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Ne.

Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Ne.

Loše stanje zgrade?

Ne.

Dotrajalost fasade?

Ne.

Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Ne.

Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Ne.

Nedovoljno prostora za smještaj građe?

Da.

Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Da.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Ne.

- Prevelik prostor?

Ne.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Da.

- Nefleksibilnost prostora?

Ne.

- Neadekvatna podna nosivost?

Ne.

- Neefikasna upotreba prostora?

Ne.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Ne.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Ne.

- Problemi vlage i prašine?

Samo u spremištu.

- Problemi osvjetljenja?

Ne.

- Problemi klimatizacije?

Da.

Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Ne.

Nepostojanje protupožarnih sustava?

Ne.

Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Ne.

Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

I da i ne.

Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Ne.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

1. Ne odgovara.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Nadogradnja ne, možda selidba u novu zgradu. Nove police u knjižnici.

Knjižnica 2 (K2)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Ove zgrade, 2009. Arhitekt X.

2. Prvotna namjena zgrade?

Pa prvotna je bila za Gradsku knjižnicu i čitaonicu, ali ovaj nije odobren taj projekt u cijelosti od Ministarstva kulture i onda su, znači Ministarstvo je poduprlo sa 700.000 kuna, a zgrada košta 8 milijuna, tako da onda su odlučili samo prizemlje zgradu i napraviti tako. I tako da se zove zgrada gradske uprave i Gradske knjižnice i čitaonice X. Čak mislim da smo mi na prvom mjestu. Ali oni to stalno miješaju.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom?

Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Da, Grad X. Gradska uprava grada X. Prednost, pa nama je prednost što možemo koristiti njihov fotokopirni stroj i pisač isto. Prednost nam je što recimo mi nemamo brigu sa računima za struju, vodu, plin. Čistačica gradska čisti našu knjižnicu. Znači to je sve pod, telefon, Internet, sve je kompletno gradsko, znači svi materijalni troškovi su zapravo podmireni od grada. Inače to plaća osnivač, ali bi nam trebao uplaćivati na račun posebno kao u drugim knjižnicama, ali mi ovako uopće nemamo brige. Imamo manje računa, brže poslovanje i tako. Računovodstvo od grada radi, znači ne plaćamo računovodstvo posebno, samo taj program za našu plaću za svaki mjesec plaćamo. Pa manjak prostora u svakom slučaju. Ali mislim to nema veze što smo mi s njima, ne smetaju oni nama.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

Od 2009., 16.03.2009. Ali je zapravo zgrada sagrađena 2008. Useljenje je bilo 2009.

Preseljenjem iz prostora stare knjižnice. Razlog je što smo dobili novu zgradu koja se zove zgrada Gradske knjižnice. Razlog je isključivo kao novi prostor. Manjak prostora u staroj zgradi. Zgrada je bila stara. Bilo je već manjak prostora i moralo se tražiti neko drugo rješenje.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Zato što Ministarstvo kulture nije dalo novce. Oni su tražili 4 milijuna, tu piše, a dobili su 700.000.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Nije, odmah se gradilo za knjižnicu. Nije se prenamjenjivalo. Znači nema zapravo nikakvog procesa prilagodbe nego je bilo direktno za knjižnicu bez obzira što Ministarstvo nije dalo novce. Kad je rađen projekt oni su tražili 4 milijuna kuna od Ministarstva kulture i nisu dobili. Kad su shvatili da će dobiti 700.000 onda je naš gradonačelnik, jako sposoban za nabavit novce, nabavio sa svih strana i dalje vidio da može napraviti znači kompletno zgradu Gradske knjižnice i zgradu gradske uprave zajedno. I onda je odlučio prizemlje postaviti unutar tih 700.000 s tim da nije, jer 700.000 je bilo samo namještaj za cijelu zgradu, taj iznos. Znači nije, opet je grad isto jako velik dio, znači tih 700.000 nije ni 10 posto, jel. Nisu nas oni tražili. Oni su sve to sami,

nisu ništa pitali tako da je to i bio problem jer oni su postavili kak su oni mislili da treba postaviti police i sve živo. I onda je trebalo to sve poslije micat.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Ukupno je 8.748.000, a od toga je 700.000 za knjižnicu. Znači to je ono što je Ministarstvo kulture dalo, a drugo što je koštalo još je nadoplatio Grad.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Ne.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Po našem mišljenju, na godinu dana bi možda bilo riješeno. Nije ništa riješeno. Nije riješeno, ali ne možemo se žaliti kad smo dobili sad ovu novu zgradu.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Grad X. Bio je tvrtka X do nedavno. Ne.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

To sam napisala, sam da vidim. 485 m². Za korisnike 351. Znači depo je 17,68 metar. Mislim to je za korisnike tih 351 metar. Ured je 16,70 metara. Čitaonica preko, studijska 46,50. A ovaj tu odjel, ova čitaonica i dječji odjel je 45,05.

12. Raspored prostorija po katovima?

Tu sam ostavila ovdje tlocrt jer ne znam kako bi to odgovorila. Naš prostor, ovdje si ti ušla. Naš prostor je ovo i ovo tu i to je to što se tiče knjiga. I sad ovdje su wc-i. ovdje je dvorana za predavanja koja je na korištenje svima, znači tako i nama. I ovdje je izložbeni prostor u kojem mi možemo izlagat. Znači to su isto prostori za korisnike. A ovdje je blagajna, prijavnica piše. To je

blagajna na kojoj se plaćaju računi za grad. Znači taj dio nemamo. Ali realno jel ovo, ovako kako piše po brojevima je točno, samo ne znam. Nemamo u podrumu, nego u prizemlju, ali nije sve. Na drugom katu imamo dva ureda. Tim da jedan isto nije u našem trenutnom vlasništvu. Depo i ured ravnatelja. A ured ravnatelja su oni trenutno dali drugom, drugima. Znači dvorana, wc-i, izložbeni prostor, to je zapravo hodnik. Tu je naš posudbeni odjel, dječji odjel, čitaonica dnevnog tiska i studijska čitaonica preko.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

To posebno treba biti? Naš informacijski pult je i posudbeni odjel isto.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Pa imamo stari, ali to ne koristimo više.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Da.

Odjel za odrasle?

Da.

Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Ako ovaj stol iza mali, ne vidiš ga sad od knjiga, ako može biti predškolski odjel, onda da.

Odjel za mladež?

Ne, nemamo to posebno.

Prostor za specijalne zbirke?

Imamo posebnu zavičajnu, jedan ormar.

Spremišni prostor?

Da.

- Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Ne. A ne znam što bi bio taj ured gore. Za stručno osoblje možda? Ali ne koristimo ga. Oni su zauzeli prostor. Tak da odgovor bi zapravo bio ne.

- Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Ne.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

- Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Da.

- Izložbeni prostor?

Da.

- Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Pa mogla bi biti. Da.

- Računalne učionice?

Pa da imamo ta računala, ali to nije još postavljeno, ali uzeli smo.

- Toalet za korisnike?

Da.

- Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

- Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Ne.

- Garderoba za korisnike?

Ne.

Praonica?

Ne.

Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Pa ne.

Dizalo za korisnike?

Imamo mi dizalo, ali kad ne treba. Ali dizalo postoji, ako treba, ako ikad bude recimo cijela zgrada bude knjižnica, dizalo je tu.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

Sustavi za klimatizaciju?

Da.

Sustavi za grijanje?

Da.

Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Ne.

Protuprovalni sustav?

Da.

Protupožarni sustav?

Da.

Sustav za transportiranje knjiga?

Ne.

Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Da.

- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Da.

- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?

Da, i automatska vrata.

- Stubišta u kontrastnim bojama?

Ne, kad je sve u prizemlju.

- Rukohvati uz stepenice?

Pa dobro ima rukohvat.

- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Da.

- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

-

- Prilagođena visina polica?

Pa stavi slobodno da. Ako šta oni ne mogu, mi njima dohvatimo. Nisu jako visoke, nisu do plafona, kao negdje.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Za kolica ne.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Da, posebno za invalide

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Da, ma požarni alarm.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

Ja sam tu stavila 3 jer ona meni ni da je ni da nije za proširenje. Ali ako pričamo sad zgrade ili prostora? Prostor se naš može proširiti na cijelu zgradu. Zgrada se ne može, ali recimo mogla bi se vani napraviti, možda ne spojeno, ali recimo, čitaonica na otvorenom. Ali da se proširi zgrada, prostor knjižnice, to je odgovor da. Zato kažem meni je 3 odgovor jer ni jedno ni drugo nije ni da ni ne, jer je sve na pola.

Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

Tu sam 2 stavila zbog onog tu preko. Zato što nam je daleko. 2 onda.

Osvjetljenje?

5.

Troškovi grijanja i hlađenja?

5.

Sigurnost korisnika i osoblja?

Isto 5.

Energetska učinkovitost?

Ja sam stavila 4 zbog isto tamo one strane koja nije dobro ograđena. Pa ni ova nije, ima previše prozora i onda kad sunce zasja. Da, 4.

Mikroklima za čuvanje građe?

Znaš šta ovaj, kad sunce recimo ide ovako, vidiš, onda ti je, izblijedi. Onda mi moramo spuštati i onda opet nemaš tu prirodnog svjetla. I tako da to je onako li-la. Mikroklima... Ali to je 3 do 4, šta ja znam.

Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

Fleksibilnost mi je isto ono, 2.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Nije adaptirana, znači u novu zgradu. Znam da je tebi drugo pitanje.

Lokacija u centru grada?

Tako je, to je prednost.

Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Je, lijepo je.

Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Bome smo jedinstveni ... Pa trokut, mislim, a jedinstvena je u svakom slučaju.

Povijesna vrijednost zgrade?

Ne.

Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Pa nije. Mislim nije da propadaju knjige. Pa popadaju...

Veličina zgrade?

Pa veličina zgrade nam odgovara, ali ne odgovara nam veličina knjižnice. Naš prostor nam ne odgovara.

Velike i visoke prostorije?

Velike jesu. Pa nisu previsoke. Jel to kao negativno pitanje? Da, da, onda da.

Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Za zaštitu baš zgrade. Ne.

Mogućnost proširenja?

Jedino ako ćeš imati tako nešto. Ne znam hoćeš imati još koju knjižnicu koja je u zgradi s nekim. Znači, jedino znači prednost bi bila da oni nama ustupe svoj prostor. Samo proširenje zgrade nije moguće. Kažem, osim čitaonice na otvorenom.

Nešto drugo?

Pa, prednost je što je moderna. U svakom slučaju, ono, kao moderna je, nova je. Jel, ono kad je nešto novo, veći broj korisnika bi trebao biti privučen, ali nije.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Ne.

Nedovoljno parkirnih mjesta?

Ne, to je dovoljno.

Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Ne.

Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Ne.

Loše stanje zgrade?

Ne.

Dotrajalost fasade?

Ne.

Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Ne, ne, ne. U redu je.

Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Ne, u redu je to isto.

Nedovoljno prostora za smještaj građe?

To je.

Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Pa sve skupa. A ne znam sad za korisnike, mislim da ima dovoljno. Oni ne pate, to je znaš dobro zapravo.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Ne, nema dosta.

- Prevelik prostor?

Ne.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Pa ne, nama su arhitektonske prepreke što recimo ima previše prozora pa ne možemo police staviti na prozor.

- Nefleksibilnost prostora?

Pa i to je isto. Nefleksibilno je. Taj trokutasti oblik je nezgodan za knjižnicu. Nema pravih kutova pa se teško police namještaju. Sve je nešto u ćoškovima. Čak i u okruglo još uspješ, al ono kad ti je trokut...

- Neadekvatna podna nosivost?

Ne.

- Neefikasna upotreba prostora?

Ne.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Ne.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Ne, sve je novo. Podovi već jesu...

- Problemi vlage i prašine?

Ne.

- Problemi osvjetljenja?

Ne.

- Problemi klimatizacije?

Ne.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Ne.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

To je isto okej.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Ne.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Ne, to je dobro.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Ne.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

3 ili čak 4, zato što, bez obzira koliko ne odgovara, ovaj, ja mislim da smo mi to dobro, da si ti to složila da odgovara. Odgovara, sam ovaj prostor odgovara. Pa nek bude 4.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Nemamo.

Knjižnica 3 (K3)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Ovako, ne znam točno godinu početka gradnje zgrade, ali znam sa sigurnošću da je knjižnica otvorena 1961. godine u zgradi, dakle do 1961. godine je zgrada sagrađena i 01. Rujna 1961. godine otvorena knjižnica. To je evo, sretna okolnost je bila ta što smo prije dvije godine

obilježili pedeset godina postojanja te knjižnice pa sam ja kopala po arhivi i povijesnim podacima i konačno pronašla taj podatak otvaranja ove knjižnice. Arhitekt, nisam pronašla podatak. Tada se nije toliko naglašavalo, kao što se sada kod svakog projekta svi detaljni podaci navode.

2. Prvotna namjena zgrade?

Zgrada je otvorena kao Narodno sveučilište. Tada je to bilo atraktivno, je li tada su sve sredine pokretale ta narodna sveučilišta, kojima je uloga bila zapravo opismenjavanje i obrazovanje do tada neobrazovanog stanovništva. To su vam godine poslije Drugog svjetskog rata, kada je vrlo malo bilo pismenog stanovništva, tako da je kroz to Narodno sveučilište su bili koje kakve edukacije, škole... Znam da su se osposobljavali vozači, mehaničari, čak su, brojno stanovništvo nije imalo ni osnovnu školu završenu pa su ovdje kao, kroz te večernje škole, famozne, popularne se opismenjivalo stanovništvo.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom? Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Knjižnica je zapravo u sastavu Centra za kulturu, dakle to je, da, mi nismo samostalna knjižnica, još uvijek se nismo izdvojili, a osim Centra za kulturu, imamo mi još i brojne sustanare, u prizemlju je kulturno-umjetničko društvo X, zatim Hrvatska Seljačka stranka i njihova ženska grana stranke, Hrvatsko srce, zatim HVIDRA, odnosno, dolje ćete vidjeti na njihovoj tabli točno kako se oni službeno zovu, to je nekakvo lovačko društvo, ribolovno društvo. Zatim tu je X podružnica umirovljenika, Crveni križ i dolje ste vidjeli u prizemlju da imamo i kafić u zgradi. To je privatno, je li, vlasništvo. Još tu na katu imamo Radio klub. Dakle ima nas puno, na relativno malom prostoru. S tim da je u ovoj zgradi registrirano još i neki plesni klub. Vidjet ćete dolje hrpe tabli. Do prošle godine je tu bio i matični ured koji je prošle godine izmješten u županiju. Tako da evo zahvaljujući tom iseljenju matičnog ureda smo mi to, dobili pretpostavku proširenja, jer smo prvo dobili taj prostor matičnog ureda, pa nam onda nije nikako odgovaralo knjižnicu organizirati na dvije etaže sa malim brojem ljudi pa smo onda to mijenjali taj prostor od matičnog ureda sa ove dvije prostorije i time zapravo dobili mogućnost proširenja.

Prednosti jedino u tome što vam je omogućena suradnja sa svim tim drugim ustanovama. Dakle vrlo su vam blizu i nesmetano možete s njima, i mi doista imamo sjajnu suradnju sa svim subjektima na prostoru Općine X, i osim ovih u našoj zgradi sa dvjema osnovnim školama, sa

gospodarskim subjektima, sa svim mogućim institucijama, udrugama civilnog društva, sa svima smo povezani kroz neke naše programe.

Nedostatak je naravno taj što ste onda onemogućeni u svom fizičkom proširenju, dakle da kažem, suradnja je sjajna i svjesni smo mi da svima njima i treba nekakav prostor, a evo mi se trudimo uvjeriti da je za potrebe knjižnice potreban daleko veći prostor, pa se nadam da smo na dobrom putu u realizaciji toga.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

Od 1. rujna 1961. godine. Kako je zgrada novo sagrađena za potrebe Narodnog sveučilišta, oni su donijeli odluku, kako je to sveučilište imalo funkciju, je li obrazovanja, o čemu sam već govorila, tako je bilo i potpuno prirodno da onda takva jedna institucija treba imati i javnu knjižnicu, koja bi bila podrška tom obrazovanju. Jedino što se naziv institucije kroz povijest mijenjao od tog Narodnog sveučilišta pa je onda išlo kao Centar za kulturu X Općine X, pa je kasnije taj X izbačen pa je ostao samo Centar za kulturu Općine X. Dakle samo se pravno nazivlje mijenjali, ali je od kad je otvorena 1. rujna 1961. knjižnica stalno na ovoj lokaciji.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Tada kada je ova zgrada izgrađena ona je tada bila nova, međutim, kasnije ja sam počela raditi 1995., dakle iza Domovinskog rata, kakva su promišljanja prije bila, ne znam da li je bilo ideja ili nije bilo, zapravo mislim da nije bilo jer su bili zadovoljni postojećim stanjem. Ovo je bilo zapravo u to vrijeme prije Domovinskog rata centralna knjižnica koja je okupljala još 23 mjesne knjižnice na prostoru bivše skupštine Općine grada X, kako se to čini mi se prije zvalo. Dakle ovo je bila knjižnica Centra za kulturu X Općine X, a onda su imale te ogranke. Mislim da nije bilo potrebe, da nisu pokazivali interes za nekakvim značajnim promjenama. Međutim, kroz Domovinski rat, zapravo je tada i cijela zgrada pripadala Centru za kulturu. Mi smo imali u tom prostoru gdje je sada Kulturno-umjetničko društvo, je postojalo kino sa velikom dvoranom gdje se odvijao vrlo bogat kulturni život. Ovdje su svi filmovi koji su gostovali u centralnim gradskim kinima bivše Jugoslavije, gradu X, gradu X, gradu X, istovremeno su gostovali u Općini X. Međutim rat je zapravo nametnuo neke nove prioritete, pa se onda u prostor useljava najprije Crveni križ i vojska. I onda su krenule te promjene, onda je knjižnica gubila teritorij, svedena na svega te dvije prostorije. Dolje gdje je sad kafić je nekada bio, bila čitaonica sa šahovskim klubom, što je u to vrijeme bilo izuzetno atraktivno, međutim, kažem, kako se nevolje ratnih

vihora su nametnule neke druge prioritete. Tada je knjižnica bačena u neki drugi plan i evo svedena na nekakav minimalni prostor. Tako da mi sada pokušavamo vratiti cijelu tu zgradu u posjed knjižnice i kompletno urediti za potrebe knjižničnog poslovanja.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Adaptirana je u smislu, evo ova prostorija je uređena, prije nije bila uređena za potrebe knjižnice. To je bilo neko spremište i taj stari hodnik smo uredili za potrebe odjela. Djelomično je prostor osuvremenjen i adaptiran, ali nije cijela zgrada kompletna adaptirana za potrebe knjižnice. Dakle nismo uspjeli realizirati takav projekt, pa smo onda išli korak po korak, koliko smo mogli jer nismo mogli zapravo dopustiti da čekamo u te dvije male prostorije i da čekamo odluku kada će se graditi nova ili adaptirati cijela zgrada. Shvatili smo da nam vrijeme prolazi i nismo htjeli sjediti skrštenih ruku pa smo sami činili što smo mogli.

Što se tiče da, adaptacije, kažem, ja sam to isto shvatila da se odnosi na tu nekakvu inicijalnu adaptaciju većih razmjera, ali kako mi to nismo radili, mogu govoriti samo o ova dva projekta koja smo do sada imali. Jedan je bio uređenje čitaonice, prije desetak godina, a drugi je bio prošle godine, izdvajanje i uređenje odjela za djecu i mlade.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Što se tiče ovih dviju adaptacija, to smo samostalno radili. Dakle knjižnica je, ja kao voditeljica knjižnice sam samostalno i osmislila i projekt uređenja čitaonice i projekt izdvajanja i osamostaljivanja odjela za djecu i mlade.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Ne.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Nije dugoročno riješen. Imamo planove za dugoročna rješavanja, to ćemo onda na kraju, tu kod planova. Za sada nije dugoročno riješen problem

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Općina X. Ne.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

Ukupno nam je 170 m², s tim da je aktivnog prostora 126 m². Od toga odjel za djecu i mlade 43 m², posudbeni odjel za odrasle 63 m², čitaonica 20 m² i spremišnog prostora je, dakle neaktivnog prostora 44 m².

12. Raspored prostorija po katovima?

Imamo sanitarni čvor u prizemlju, al to je u dvorišnom prostoru, to je evo čak i ovaj, jedino taj prostor koristimo iz prizemlja, kao popratni pomoćni prostor, a aktivnih prostora nemamo. Jedino što evo i prilaz moramo koristiti, moramo se nekako popeti. Taj zajednički ulaz u zgradu i stubište nas vodi na kat.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Osnovni prostori su Odjel za djecu i mlade, posudbeni odjel za odrasle, čitaonica i zatvoreno spremište.

Prostor za informativnu službu/informatore?

NA.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

NA.

Prostor za posudbu?

NA.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

NA.

Odjel za odrasle?

NA.

- Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

NA.

- Odjel za mladež?

NA.

- Prostor za specijalne zbirke?

NA.

- Spremišni prostor?

NA.

- Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

NA.

- Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

NA.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prateći prostor je sanitarni čvor. Dakle stubište, hodnik i sanitarni čvor.

- Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

NA.

- Izložbeni prostor?

NA.

- Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

NA.

- Računalne učionice?

NA.

Toalet za korisnike?

NA.

Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

NA.

Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

NA.

Garderoba za korisnike?

NA.

Praonica?

NA.

Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

NA.

Dizalo za korisnike?

NA.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

Sustavi za klimatizaciju?

Imamo klimatiziran prostor, klima uređaje

Sustavi za grijanje?

Nemamo onako zaseban prostor kotlovnice jer zgrada nema centralno grijanje, ali evo grijanje imamo u svakoj prostoriji, dakle imamo grijanje.

Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

NA.

Protuprovalni sustav?

Imamo instalirano protuprovalnu zaštitu.

- Protupožarni sustav?

I protupožarnu zaštitu.

- Sustav za transportiranje knjiga?

Nemamo. Imamo samo knjižnična kolica, koja smo tek prošle godine uspjeli nabaviti, tako da se u tom smislu ne možemo pohvaliti modernizacijom.

- Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Još nemamo, ali planiramo, da.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Na žalost, ja bih rekla da nije pristupačna jer sama zgrada nema, od samog ulaza u zgradu, nemamo rampu za invalide, nemamo dizalo za invalide, a knjižnica je na prvom katu i to je jedan od snažnih argumenata kojima mi nastojimo uvjeriti našu lokalnu zajednicu da je nužno knjižnicu smjestiti u prizemlje, a ako se i koriste sadržaji na katu, da treba u tom projektu adaptacije predvidjeti svakako dizalo za invalide.

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Ne. Još nije uređeno i to isto naglašavamo, ako se krene u postupak adaptacije svakako će trebati.

- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Nemamo rampu za invalide.

- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?

Dakle, ulazna vrata se mogu otvoriti. Što se samih vrata tiče, tog promjera, on je dovoljan. Tu bi invalidi mogli bez problema proći, samo nemaju dalje mogućnost, je li korištenja prostorija na katu jer nema dizala.

- Stubišta u kontrastnim bojama?

Nemamo.

- Rukohvati uz stepenice?

Imamo.

- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Nema.

- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

NA.

- Prilagođena visina polica?

Ne, kada smo prošle godine uređivali odjel za djecu i mlade mislili smo na to pa smo u tom dijelu predvidjeli, vidjet ćete i kod pulta da imamo dvorazinski pult jer smo odma razmišljali ako se selimo u prizemlje da imamo pult koji je i za djecu i za invalide niže visine i police smo za djecu i za mlade, vidjet ćete da su one visinom prilagođene. Ali invalidima nismo, osim tog posudbenog pulta, prilagodili.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Djelomično. U jednom dijelu da, ali mislim da između polica na posudbenom odjelu, da nisam sigurna da li bi mogao proći.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Ne.

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Imamo. I protupožarni alarm i protupožarne aparate, svake godine uredno servisiramo i naljepnice, to smo sve po zakonu.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

4.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

Trojka.

- Osvjetljenje?

3. Tu je trojka, ovaj prostor koji smo prošle godine uredili je sjajan, on je čista petica, čak i previše osvjetljenja. Tu čak sada razmišljamo da bi bilo dobro malo korigirati pa da pola se može gasiti, kada imamo projekcije onda bi bilo dobro da je taj dio manje osvjetljen, a ove stare prostorije su, vidite i sami, to je jako loša rasvjeta, tako da smo nekako pronašli neku srednju ocjenu. Ukupno ovaj koji je sjajno osvjetljen, i ovaj dio koji je loš pa smo trojku dali.

- Troškovi grijanja i hlađenja?

Trojka, nije centralno grijanje pa mislimo da bi bilo racionalnije kada bi se zgrada centralno grijala. Tu bi sigurno manji troškovi bili.

- Sigurnost korisnika i osoblja?

Trojka.

- Energetska učinkovitost?

Tu smo si dali jedinicu čistu. Zgrada nije ni izolirana. To je zgrada iz 1961. godine. Deke nisu ni čvrste, to je ona slama sa ne znam čim, kako se to tada radilo, tako da je to nešto na čemu će se morat snažno, snažno poraditi. Čak evo, nemamo ni štedne žarulje, što bi bio prvi korak energetske učinkovitosti. Stolarija je stara. Dakle tu smo si čistu jedinicu, mi kao laici dali, ali vjerujem da bi tako i stručnjaci. To je nešto na čemu ćemo silno poraditi kod preuređenja. Na tome ćemo sigurno obratiti pozornost, da se taj dio poboljša.

- Mikroklima za čuvanje građe?

Pa dali smo si trojku, zato što znamo, svjesni smo da nije idealna. Trudimo se popraviti. Trudimo se izbjegavati direktne udare sunca pa smo evo ugradili rolete, kako bi ipak za jakih sunčanih dana onemogućili direktan utjecaj topline. Naravno da izbjegavamo vlagu. Koliko mi možemo, trudimo se da ta mikroklima bude onakva kakva treba biti, ali naravno starost same zgrade utječe na to da ona i nije idealna, pa smo si dali neku objektivnu trojku.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

Isto smo si dali trojku. Ovaj novi je fleksibilan i jako smo pazili na to, i još ćemo više paziti na to jer smo poučeni sada time, trudit ćemo se ubuduće kod kupovine i nabavljanja redovito paziti da

je multifunkcionalan, fleksibilan i po mogućnosti na kotačićima. Da si olakšamo svako premještanje i prilagođavanje potrebama.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Lokacija u centru grada?

Tako je.

Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Prekrasno.

Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Pa to baš i ne, je starija ali je 1961. godina pa nije zgrada iz nekakvog povijesnog razdoblja baroka ili nečega, tako da.

Povijesna vrijednost zgrade?

Veliku ne. To je relativno, 52 godine stara zgrada.

Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Ne.

Veličina zgrade?

Trenutnog prostora naravno da nismo zadovoljni, ali kada bi cijela zgrada bila adaptirana za potrebe knjižnice...

Velike i visoke prostorije?

Visinom smo zadovoljni, a veličinom nismo. Međutim, postoji mogućnost kvalitetnog povezivanja, jedino ove dvije prostorije nisu međusobno povezane prolazom. A sve ostale jesu, samo što evo nama je trenutno trebalo puno polica pa smo te prolaze zatvorili. Međutim, postoji mogućnost da one sve međusobno budu povezane i onda je to jedan jako dobar povezani prostor. Tako da je u planu za dalje proširenje i uređenje, nastojimo iskoristiti tu prednost.

Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne.

- Mogućnost proširenja?

Postoji.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Nije, ovo je dobra pozicija.

- Nedovoljno parkirnih mjesta?

Mislim isto da je dovoljno za naše potrebe.

- Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

To da.

- Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Mislim da nije, dapače čak je evo tu je nama Općina u neposrednom susjedstvu, škola, vrtić.

Mislim da smo...

- Loše stanje zgrade?

To da.

- Dotrajalost fasade?

Da.

- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Pa mislim da čak i je, ali ćemo se svakako truditi urediti je da bude primjerena 21. stoljeću.

- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Pa trenutno ne, to planiramo promijeniti.

- Nedovoljno prostora za smještaj građe?

Da, na žalost.

- Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Da.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Da, svakako.

- Prevelik prostor?

To ne.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Za sada ne. Dapače, zidovi su na finim pozicijama.

- Nefleksibilnost prostora?

Pa čak isto ne.

- Neadekvatna podna nosivost?

To još nismo proračune radili. Moramo statičare zapravo angažirati i vidjeti kolika je.

- Neefikasna upotreba prostora?

Pa ne, mi sve to, ako osiguramo sredstva za uređenje, sve ćemo preurediti, prilagoditi knjižnici.

Nema tog prostora koji mi nismo u stanju urediti.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Mislim da imamo mogućnosti da to nije.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Jesu.

- Problemi vlage i prašine?

Da.

- Problemi osvjetljenja?

Da.

- Problemi klimatizacije?

Pa mi jesmo ugradili klima uređaje, jedino ova prostorija još nije klimatizirana, al to ćemo isto u toku ove godine riješiti. Da ste bili prije deset godina sigurno bi to bio veliki problem.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Da.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

Ne.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Ne.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Pa možda djelomično. Ne u potpunosti.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Da.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

Ja bih dala tu neku osrednju trojku. Ne možemo reći ni da u potpunosti ne odgovara, naravno da nismo zadovoljni, ali sa rješenjem, ako bi se cijela zgrada adaptirala za potrebe knjižnice onda bi u potpunosti odgovarala.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Ja se nadam da ćemo se osamostaliti, izdvojiti iz Centra za kulturu. Radit ćemo intenzivno na tome jer smo to odavno već trebali napraviti. Zakon o knjižnicama, vidjet ćete i na našim stranicama u izvješću o tome, svake godine govorimo da smo trebali odavno već biti izdvojeni i osamostaljeni, samostalni.

Imamo, i to čak i dva plana, a ne jedan. Jedan, ovako, dakle što se tiče same knjižnice. Kad sam počela raditi mi smo ukazivali na potrebe drugačijeg i većeg i kvalitetnijeg i modernijeg prostora. Čak smo imali jedan projekt kada je općinska uprava sebi uredila Hrvatski dom, iselili

su iz bivše zgrade Općine. To je u ovoj istoj ulici, nekih dvadesetak brojeva, ovaj, prema gradu X. I tamo smo čak izradili kompletan projekt. Došlo se do građevinske dozvole i onda je općinska uprava taj projekt zaustavila. To je čak, ja sam o tom projektu pisala u svom diplomskom radu. To je bila naša ideja kako sagraditi suvremenu knjižnicu u Općini X. Kažem taj projekt je propao. Kad je to propalo, onda smo se skoncentrirali na ovu zgradu koju imamo pa smo tražili da se ona adaptira kompletna za potrebe knjižnice. 2010. godine smo izradili idejno rješenje kako bi se ta zgrada mogla urediti, tako da i prizemlje i kat bude, ovaj, u funkciji knjižnice, i evo imam informaciju od nedavno da je čak izgrađen i kompletan projekt, koji bi se financirao iz sredstava Europske unije. Ako se to dogodi, onda ovaj drugi rezervni plan ne ćemo morati pokretati. S tim što je tu predviđeno da se zgrada adaptira za potrebe knjižnice i ovaj dio dvorišni za potrebe kulturno-umjetničkog društva. Kažem, ovo nije idealno rješenje. Ja imam čak ovdje i prigovore na to idejno rješenje. Zamjerali smo naravno nepostojanje dizala za invalide, vidjet ćete, i nedostatak kvadrata, pa smo mu predložili kako to još poboljšati da bi bilo kvalitetnije. Kažem ako se to dogodi ove ili sljedeće godine, onda ne ćemo ništa drugo poduzimati. Ako mi vidimo da naša lokalna uprava s tim projektom jako kasni i da će to možda biti realizirano za desetak godina, onda mi ne možemo toliko čekati jer evo kažem to idejno rješenje je bilo još 2010., prošle godine 2012. sam ja vidjela da oni ništa nisu poduzeli po tom pitanju pa smo mi onda same prijavili knjižnicu na natječaj Ministarstva kulture i uspjeli se proširiti da bi preživjeli zapravo godine i da bi poslovali kvalitetnije i bolje, jer ne možemo samo čekati. Znači ako će se to dogoditi 2020. To je jako dug period, a toliko dugo čekati skrštenih ruku mi ne možemo. Ako to ne bude išlo brzo, onda ćemo mi ove godine, već i jesmo zapravo prošli kroz natječaj Ministarstva kulture. Odobreno nam je 200.000 kuna. Vidjet ćemo koliko ćemo još dobiti sa lokalne razine. Onda ćemo ta sredstva usmjeriti na uređenje ovog prostora u kojem jesmo, pa ćemo ili proširiti čitaonicu na veći prostor. Vidjet ćemo zapravo sa kolikim budžetom ćemo raspolagati. Dakle, sad su bili lokalni izbori pa smo morali čekati da se sve to odradi, da bismo s lokalne razine dobili informaciju koliko ćemo sredstava dobiti, a onda moramo sanirati krovnište i evo vidjet ćemo, sam budžet će odrediti što se za te novce može napraviti, da li ćemo uspjeti proširiti čitaonicu ili ćemo možda uređivati dvoranu za kulturne aktivnosti. Vidjet ćemo o tim, o količini sredstava, ali imamo taj rezervni plan jer ne možemo doista čekati desetljeće skrštenih ruku, ništa ne mijenjati, to je nedopustivo.

Knjižnica 4 (K4)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

E vidi ovako, ja sam prikupila podatke koje sam mogla pronaći, kažu da je između 1950. i 1955., građena. Ali tko je bio arhitekt, ili nešto slično ne znam.

2. Prvotna namjena zgrade?

Prvotna namjena ove zgrade, isto kao i sada, ustvari bio taj neki dom kulture, kako se to nekada zvalo, ili društveni dom, recimo. Evo još i sada pored nas je ova velika sala za svatove i slične stvari, a ovaj dio u kojem se nalazi knjižnica je bila neka mala sala uz veliku.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom?

Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

U ovoj se zgradi, ovamo iza nas, nalazi komunalno poduzeće, naše općinsko X. Pored nas se nalazi, isto tako njihovi uredi na drugoj strani, nalazi se X osiguranje i još jedna udruga žena ima prostor u ovoj zgradi. A gore, na katu, iznad nas su manje-više uredi kojekakvih stranaka, udruga, kudova i tako to. Znači puna je zgrada.

Prednost je možda u tome što kad imate različite profile, kao sada ovo komunalno pa kud pa onda se jako puno ljudi tu kreće. I onda naravno prolaze možda neki koji nisu uočili knjižnicu sad je uoče, jel. Jedino to. Suradnja da, više u nekim tehničkim stvarima koje su potrebne.

Pa recimo, komunalno poduzeće je tu kod nas, imaju svoje majstore koji radove obavljaju u sklopu poduzeća pa je tu buka. Ponekad nam to smeta, naravno. I nedostatak prostora naravno.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

E, da, sada je knjižnica u ovoj zgradi od 2001. godine. Bila je smještena u jednoj staroj zgradi, koja je kasnije renovirana i sad pretvorena u vrtić, ali bila je u staroj zgradi koja je bila stvarno ruševna. Mislim da je tu i strop propao i bila je velika vlaga i jednostavno su je zato preselili u jedini mogući prostor, a to je bio ovaj.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Nedostatak sredstava, naravno.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Godinu dana, godinu dana.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Koliko ja znam, financiralo je Ministarstvo kulture i vrijednost je bila, evo ja sam dobila podatak od naše općine, koja je osnivač naravno, do nekih recimo 300.000 kuna. Radili su se neki građevinski zahvati, znači, bila je prenamjena prostora, recimo izbili su se neki zidovi pa su se postavili drugi. Ali kompletan prostor je takav kakav jeste, znači nekih stotinjak kvadrata. Bilo je to, zatim je, tu su stavljeni ovi podovi, zatim, evo ovo grijanje je uvedeno i oprema je bila sva nova tada.

Da, ja sam. Nismo imali djelatnike. Bila je, imali smo jednu komisiju za reviziju fonda, evo to smo imali, imali smo dobru suradnju sa matičnom knjižnicom, sa Gradskom knjižnicom X. Oni su nam pomogli da pronađemo i arhitektu za projekt i pomogli s nam stručnim nekim savjetima, u rasporedu opreme i kako bi to mogli sve. Znači evo Gradska knjižnica i ova komisija za reviziju.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Ne.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Pa recimo za nekih 6-7 godina. Poslije toga smo već imali problem s prostorom.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Vlasnik je Općina, Općina X. Ne plaća.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

Imamo samo jedno malo spremište na katu koje smo uspjeli nabaviti, ali to je vrlo malo, to je možda, možda nekih 5 kvadrata. Vrlo, vrlo malo. Ovo što bi bilo za korisnike? Pa dobro i ovo je

slobodan pristup čitaonici. Ja mislim da ima nekih oko 90 kvadrata, što je baš prostor za korisnike. Da, pa evo to je ova prostorija tu koja bi bila, pa isto tako 5-6 kvadrata.(za ured)

12. Raspored prostorija po katovima?

Ured, čitaonica, posudbeni odjel i dobro ovaj ulazni prostor koji koristimo kao mali izložbeni i ništa više.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

Pa nije poseban prostor. Mi to radimo na posudbenom jel.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Ne.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Pa evo da.

Odjel za odrasle?

Da.

Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Ne.

Odjel za mladež?

Kako bih rekla, sve je smješteno u jednom posudbenom odjelu. Znači fond za odrasle, djecu i za mladež. Znači možemo reći da imamo, ali je prostor skupa.

Prostor za specijalne zbirke?

Ne.

Spremišni prostor?

Da, ali je gore.

- Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Da.

- Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

To je ista stvar.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

- Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Ne.

- Izložbeni prostor?

Evo taj mali ulazni prostor.

- Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Pa ovo. Obično se radionice održavaju u čitaonici.

- Računalne učionice?

Ne.

- Toalet za korisnike?

Imamo samo jedan toalet, tako da je to to.

- Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

- Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Ne.

- Garderoba za korisnike?

Ne.

- Praonica?

Ne.

- Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Ne.

- Dizalo za korisnike?

Ne.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

- Sustavi za klimatizaciju?

Ne.

- Sustavi za grijanje?

To da.

- Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Ne.

- Protuprovalni sustav?

Ne.

- Protupožarni sustav?

To da.

- Sustav za transportiranje knjiga?

Ne.

- Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne, ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Parkirno mjesto ne. Postoji parking ispred zgrade, ali jedinstveni.

- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Ne, nije potrebna.

- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?

Jesu. Mogu se otvoriti skroz.

- Stubišta u kontrastnim bojama?

Nije potrebno.

- Rukohvati uz stepenice?

Nije potrebno.

- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne.

- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

- Prilagođena visina polica?

Pa baš i ne, sve su jedinstvene. Znači tu im ja naravno pomognem onda.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Mhm, mogu proći.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Poseban ne.

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Ne.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

To je jedinica.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

Pa to je dobro, ona nije ometana nikako. Znači to bi bila petica, recimo. Sasvim je u redu.

- Osvjetljenje?

Osvjetljenje je dobro, petica.

- Troškovi grijanja i hlađenja?

A joj, grijanje i hlađenje, pa bili su veliki dok smo bili na struji. Imali smo prije struju, ali sad imamo plin, a recimo neka četvorka.

- Sigurnost korisnika i osoblja?

Pa to je u redu, ne vidim nekakve probleme. Nemamo stepenice, nemamo... znači petica.

- Energetska učinkovitost?

A joj, pa stavimo četvorku.

- Mikroklima za čuvanje građe?

E to nemamo, to bi bila neka... Dobri su prirodni uvjeti, zato što nema direktnog sunca... znači bilo bi dobro, bila bi četvorka. Nije idealno ali je okej.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

Pa recimo četvorka.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Lokacija u centru grada?

Da.

- Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Da. Imamo ovaj park tu.

- Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Ne.

- Povijesna vrijednost zgrade?

Ništa nemamo.

- Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Da.

- Veličina zgrade?

Pa ona je u redu, ali nama ne znači puno.

- Velike i visoke prostorije?

Pa jesu.

- Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne, nije.

- Mogućnost proširenja?

Nikako.

- Nešto drugo: Pa ja mislim da nema. Mislim da je najbolje taj upravo smještaj u centru, dobar pristup za osobe s invaliditetom i evo ta komunikacija, mislim sve je nekako blizu, pa je to u redu.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Nije.

- Nedovoljno parkirnih mjesta?

Mislim da nije, mislim da je dovoljno.

- Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Ne.

- Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Dobra je.

- Loše stanje zgrade?

Pa nije, nije to loše. Dosta je to obnavljano, tako da je to u redu.

- Dotrajalost fasade?

Pa ona je eto, takva kakva jest, pa nije ništa posebno, onako je obična.

- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Pa mislim da nije.

- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Pa to možda malo da. Budući da su ovamo izlozi naprijed, vidjeli ste kad ste prilazili, izgleda više kao upravni centar, ništa vam, sa ceste vam ništa ne pokazuje da je tu knjižnica dok ne skrenete ovamo.

- Nedovoljno prostora za smještaj građe?

To da svakako.

- Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Pa ponekad. Ponekad ako je radionica, imamo samo ova dva stola, ne mogu sva djeca sjest, znači to bi bilo nekad da nekad ne, jel. Znači možete staviti da fali, svakako da fali.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Pa i toga fali. Jer arhivu smo morali smjestiti u moj ured. E sad nešto kemijamo da je prebacimo nekud, da je zaštitimo kako treba. Stalno je taj prostor problem.

- Prevelik prostor?

Ne.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Ne.

- Nefleksibilnost prostora?

To je dobro, svi ga već dobro poznaju i to je u redu.

- Neadekvatna podna nosivost?

To je u redu.

- Neefikasna upotreba prostora?

Mi smo ga prilagodili koliko smo god mogli, da bi bio stvarno efikasan, tako da mislim da je za te uvjete tu u redu.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Pa da, prvo nemamo mogućnost proširenja zato što smo okruženi sa svih strana. Ne možemo prema van, ne možemo na onu stranu, ne možemo ovamo jer nam je ovo poduzeće. Znači nisu neki zakonski propisi, ali, ali je evo nemoguće proširiti se.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Ne.

- Problemi vlage i prašine?

Pa, vlage da, vlage da iz podruma, a sad prašine ne toliko jer se redovito stvarno čisti, koliko god možemo.

- Problemi osvjetljenja?

To ne.

- Problemi klimatizacije?

U čitaonici da, jer nemamo klimu. Tamo je u redu, ali ovamo ponekad zna bit dosta vruće.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Pa ja mislim da ne. Budući da su radili onda kada su i obnavljali prostor jel.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

E pa to da.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Da.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

To ne.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

I to je isto u redu.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

Sveukupno bi mogli reći da je to neka trojka.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Mi imamo plan preseljenja knjižnice. E sad ćemo vidjet kako će se to realizirati. Znači udruga ili, ne poduzetničko-razvojni centar pri našoj općini, oni inače rade projekte. I sad je kolegica iz toga centra prema ovim europskim fondovima i prema ministarstvima poslala nekoliko projekata koji su vezani za obnovu jedne stare zgrade, koja se nalazi ovdje u istoj ulici, samo je prema crkvi tamo. Znači prema dole. Zgrada je na kat. Nekad je to bila škola. Zgrada je u jako lošem stanju, ali koliko sam sad od kolegice čula neki dijelovi projekta su već prošli, tako da bi se krenulo u obnovu te zgrade. E sad vidjet ćemo do kuda ćemo doći. Mi smo već komunicirali sa jednim arhitektonskim uredom iz grada X, koji već imaju iskustva u rađanju projekata za knjižnice i oni su nam napravili projekat. U tome slučaju, ako bi ovo sve uspjeli dobiti, sve te novce, onda bismo se selili u novu zgradu. S tim da bismo bili na katu, da bi prizemlje bilo namijenjeno upravo svemu ovome što ste rekli, znači izložbeni prostor, toalet za korisnike, garderoba, sve što, informativni pult... sve je predviđeno za prizemlje, dizalo i naravno stepenice. Gore bi bio jedan veliki jedinstveni prostor koji bi pokriva cijeli kat, ali bi odjeli bili onda odvojeni policama. Znači išlo bi se na izbijanje tih nekih zidova i odijelili bi smo onda posudbeni za odrasle od posudbenog za djecu. Imali bi puno veću čitaonicu u kojoj bi onda mogle ići i filmske projekcije i jedan dio u kojem bi bila računala. Jedan znači jedinstveni prostor koji bi bio podijeljen prema nekim tim sekcijama, znači upravo sve ono što ste spomenuli, a što mi nemamo. E sad, sve ovisi od donatora. Planovi su tu, a sad vidjet ćemo kako će se realizirati. Ja se iskreno nadam da bi tu moglo nešto biti. Evo kolegica mi je rekla, dosta toga je prošlo. Sad su oni to radili po fazama.

Znači prvo taj građevinski dio, izbijanje zidova, ne znam, podovi, ovo-ono, pa onda bi išlo kanalizacija, nove instalacije, hlađenje, grijanje i svi ti uvjeti koji se moraju dobiti i sve dosta to košta, to su milijuni kuna, u ovom slučaju. I naravno, uređenje zgrade izvana i okolnog prostora. Pošto je to bila škola, ona ima svoje dvorište koje bi se onda uredilo, drveće, isto tako kao i ovamo, je li, obnovilo sve to... Znači kad bi to prošlo bili bismo stvarno ono, znači sve u vašem intervjuu bi bio odgovor da, da, da i sve bi bilo dobro.

Knjižnica 5 (K5)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Nemam pojma. To je prije Drugog svjetskog rata. Prije Drugog svjetskog rata, ja sam se počela raspitivati.

2. Prvotna namjena zgrade?

Sportska dvorana.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom? Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Ne. U prizemlju je kafić. Njihov najam (plaćanje grijanja). Prednosti dijeljenja nema.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

Od 2001. Zato što je prostor trebao veći.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Novaca nema, uobičajena stvar.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Jedno tri mjeseca. Krećilo se i centralno grijanje se obnovilo.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Jedno 200.000 kn. Jer je krov rađen. Grad je financirao.

Ne samo su nas preselili, ko nas pita.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Ne.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

A za jedno desetak godina.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Grad. Ne.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

Evo 268 kvadrata ukupno. 235 za korisnike. To sam si zapisala.

12. Raspored prostorija po katovima?

Nemamo podrum, samo prizemlje. Čitaonica, prostor za korisnike i mali dio za moj, jel.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

Ne.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Ne.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Da.

- Odjel za odrasle?

Da.

- Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Samo policama odijeljeno.

- Odjel za mladež?

Ne.

- Prostor za specijalne zbirke?

Ne.

- Spremišni prostor?

Ha, ima tamo jedan dio di su kutije.

- Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Da.

- Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Ne.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

- Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Ne.

- Izložbeni prostor?

Čitaonica služi za to.

- Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Ne.

- Računalne učionice?

Ne.

- Toalet za korisnike?

Ne.

- Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

- Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Ne.

- Garderoba za korisnike?

Ne.

- Praonica?

Ne.

- Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Ne.

- Dizalo za korisnike?

Ne.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

- Sustavi za klimatizaciju?

Nemamo.

- Sustavi za grijanje?

Grijanje imamo.

- Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Ne.

- Protuprovalni sustav?

Ne.

- Protupožarni sustav?

To, aparati, to moramo imati.

- Sustav za transportiranje knjiga?

Nema.

- Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Nije. Nemamo poseban prilaz.

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Ne.

- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Ne.

- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?

Jesu.

- Stubišta u kontrastnim bojama?

Ne.

- Rukohvati uz stepenice?

Ne.

- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne treba.

- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

- Prilagođena visina polica?

Jesu, jesu.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Da.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Ne.

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Ne.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

Adaptacija je moguća u visinu. Isto trojka.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

Četiri

- Osvjetljenje?

Četiri.

- Troškovi grijanja i hlađenja?

Ogromni, ogromni.

- Sigurnost korisnika i osoblja?

U redu je to. Četvorka.

- Energetska učinkovitost?

Jedinica.

- Mikroklima za čuvanje građe?

Ajd metni dva da ne bude sve jedan.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

Je to je u redu, stavi četvorku.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Lokacija u centru grada?

Je, lokacija odlična.

- Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Drveće, škola, vrtić...

- Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Ne.

- Povijesna vrijednost zgrade?

Nije.

- Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Teško grijanje, ali zato ljeti fino hladno.

- Veličina zgrade?

Mogla bi biti veća.

- Velike i visoke prostorije?

Da.

- Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne.

- Mogućnost proširenja?

Da.

- Nešto drugo?

Blizina škole i vrtića.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Ne.

- Nedovoljno parkirnih mjesta?

Da.

- Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Tako je.

- Neodgovarajuća okolina knjižnice?

To ne.

- Loše stanje zgrade?

Nije.

- Dotrajalost fasade?

Uređena fasada.

- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Ne.

- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Ne.

- Nedovoljno prostora za smještaj građe?

Apsolutno.

Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Da.

Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Da.

Prevelik prostor?

Ne.

Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Ne.

Nefleksibilnost prostora?

U redu je.

Neadekvatna podna nosivost?

Ne.

Neefikasna upotreba prostora?

Ne.

Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Ne.

Dotrajali podovi/stropovi?

Podovi da.

Problemi vlage i prašine?

Ne.

Problemi osvjetljenja?

Srednje.

Problemi klimatizacije?

Je.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

U redu je.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

Ne.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Ne.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Ne to nije.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Da.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

Trojka, trebalo bi svašta tu raditi.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Imamo, preuređenje. Galeriju, balkone, to su nam obećali, samo dok bude boljih vremena.

Izbacila ovaj kafić pa se mi proširili. Dječji odjel da se pravi, al to ne mogu isto. To se planira u budućnosti.

Knjižnica 6 (K6)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Ne znam točno, ne.

2. Prvotna namjena zgrade?

Zgrada osnovne škole. To je prije bila montažna zgrada, ovaj dio je izgorio i nakon požara, a tako da je ovo sad zidano. Onaj drugi dio zgrade je ostao.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom?
Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Da. Ustvari to nisu ustanove, to su više udruge građana. Dijelimo sa HVIDROM, sa Maticom umirovljenika/udrugom umirovljenika i sa Gradskom glazbom.

A neke velike prednosti nema, ali eto recimo da je veća posjećenost umirovljenici, recimo umirovljenici i neka djeca koja dolaze na, na ovaj probe Gradske glazbe, pa su ipak za knjižnicu čuli možda prije nego neki drugi. A isto to, buka, ovo-ono, jel, sve što ide sa tim jer tu nam je, tu nam je HVIDRA ima svoju teretanu pa nam je to malo nezgodno. Nedostatak prostora se očituje. Da, to je jer su nam oduzeli tu prostoriju koja je, koja je sada, koju su dobili HVIDRA za potrebe teretane. To je bilo prije predviđeno kako bi se knjižnica proširila za dječji odjel, ali, to je tako.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

1994. godina. Da, knjižnica je prije bila, ali je preselila se zbog toga što je u prostoru u kojemu je do tada bila preselila Općina, jel. 1994. je osnovana Općina pa se, smo mi onda izmješteni, da bi se Općina uselila u prostore. Jednostavno smo izmješteni jer je općini trebao prostor.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Financije.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Ne. Ja sam u to doba studirala, 1994., tako da ja stvarno ne znam. Pa mislim da nekakve prenamjene, adaptacije nije ni bilo jer je to bila zgrada osnovne škole, pa samo su se uselile police, tako da adaptacije nikakve nije bilo. Što ja vidim, jer nemamo ni vodu ni ništa, onako kako je bilo stanje, nikakve adaptacije ja mislim da nije bilo.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Općina. Osnivač, Općina X.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Nije. Nije koliko ja znam, nije.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Ha, kad se preselila 1994., onda je bilo u neakvim realnim okvirima kako se treba, jel 20 godina unaprijed. Sad taman ističe tih 20 godina i vapimo za prostorom kao i svi. Pa u doba kad se selilo, 1994., evo sad je 2013. To je tada, normativi su nekako za 20 godina unaprijed, jel po struci. I sad, taman je to tako nekako, evo, ali baš ono nešto jako trajno nije riješeno.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Općina X. Ne.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

Sad trenutno 147, ne, 174. A ne, sve što vidite to je tu, ove druge prostorije ništa nema. To je to. Posebnog spremišta nemamo, ništa.

12. Raspored prostorija po katovima?

Nemamo ništa ni u podrumu. Ovo je sve. Ove dvije prostorije, to su bila dva razreda, odvojena ovim harmonika vratima. To je to. Ovo je čitaonica, ovaj dio tu, ipak je izdvojen, koliko-toliko., izdvojen je.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Ništa sve se radi tu. Primamo tu trgovačke putnike. Sve što se treba obavlja se u čitaonici.

Prostor za informativnu službu/informatore?

Nema.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Ne, katalog ni nemamo.

- Prostor za posudbu?

Imamo.

- Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

To je tu da.

- Odjel za odrasle?

Pa nije strogo odvojeno. Premda se zna da je ona polica lektira i ovo za djecu, a ovo sve drugo je...

- Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Ali mi imamo slobodan pristup. Nemamo striktno odvojeno. Djeca mogu isto pristupiti bilo kojem dijelu knjižnice.

- Odjel za mladež?

Imamo odvojene knjige koje su dječje i omladinske i lektire. Ovo za odrasle je ipak...

- Prostor za specijalne zbirke?

Ne.

- Spremišni prostor?

Ne.

- Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Ne.

- Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Ne.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

To je najveći problem zato što nije, ustvari nije zgrada dobro adaptirana za ono što nam treba jer bismo mi trebali imati svi, korisnici svoj wc i wc za, ili bar za nas troje koliko nas radi, da bar imamo jedan muški i ženski wc, kao za to nekakvo osoblje koji smo tu, a nemamo.

- Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Ne.

- Izložbeni prostor?

Ovo što ste vidjeli u hodniku, par panoa. Imamo ga ali je mali.

- Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Ne.

- Računalne učionice?

Ne.

- Toalet za korisnike?

Ne, to nam je veliki problem.

- Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

- Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Ne.

- Garderoba za korisnike?

Ne.

- Praonica?

Ne.

- Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Ne.

- Dizalo za korisnike?

Ne.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

- Sustavi za klimatizaciju?

Ništa.

- Sustavi za grijanje?

Plinske peći.

- Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Ne.

- Protuprovalni sustav?

Ne.

- Protupožarni sustav?

Imamo, imamo svoje aparate. Imamo ono što po zakonu moramo imati, svaka prostorija i hodnik imaju aparate..

- Sustav za transportiranje knjiga?

Ne.

- Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Pristupačna je utoliko što smo u prizemlju i lakši oblik invalidnosti se može, mogu nam pristupiti, ali teži... nemamo rampu. Zgrada uopće nema rampu jel.

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Mi uopće nemamo svoja parkirna mjesta.

- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Nemamo rampu.

Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?

Jesu, dupla su, mogu se raširiti.

Stubišta u kontrastnim bojama?

Ne treba.

Rukohvati uz stepenice?

Ne treba.

Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne.

Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

Prilagođena visina polica?

Za invalide ne. Ja obavim sve. Prednost je naše knjižnice što se mi znamo.

Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Da. To je dovoljno, mislim da je čak i preko standarda.

Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Ne.

Vidljiv i čujan požarni alarm?

Ne.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

Pa mogla bi se, ali to sad ne znam kako bi rekla, kad treba ono projektna dokumentacija, ovo-ono. Sama zgrada... Šta ja znam, recimo 3.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

Pa to je dobro, tu možeš 4 eto staviti.

- Osvjetljenje?

Tri.

- Troškovi grijanja i hlađenja?

Dva.

- Sigurnost korisnika i osoblja?

Četiri.

- Energetska učinkovitost?

Dva.

- Mikroklima za čuvanje građe?

Pa sad ne znam, nisam nikada mjerila, ali imamo široke prozore i samo zračenje je dosta napravilo. Ha 3 recimo. Nemam problema, nisam primijetila da ono, da su sad knjige nešto vlažne.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

To je jedan. Ne može, police su teške.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Lokacija u centru grada?

Pa nije u centru, prema tome lokacija nije prednost.

- Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Pa to je.

- Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

I sama vidiš, nema ništa.

Povijesna vrijednost zgrade?

Ne.

Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Pa jesu.

Veličina zgrade?

Pa ovaj dio samo za knjižnicu ne odgovara.

Velike i visoke prostorije?

Pa jesu, prilagođene.

Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne.

Mogućnost proširenja?

Ne bi bila.

Nešto drugo?

Jedino što je u mirnom području. Može se ono, raditi.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Da.

Nedovoljno parkirnih mjesta?

Da.

Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Da.

Neodgovarajuća okolina knjižnice?

To nije.

- Loše stanje zgrade?

Pa nije baš nešto, s obzirom kakvih ima knjižnica, ovo nije toliko loše.

- Dotrajalost fasade?

Pa mislim da čak i nije jer je kad se ponovno izgradila fasada nova napravljena, tako da nije.

- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Pa mislim da se uklapa.

- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Ja mislim da nije čak ni to.

- Nedovoljno prostora za smještaj građe?

To da.

- Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Pa i to da.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Da.

- Prevelik prostor?

Ne, definitivno nije.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Nemamo, hvala bogu nemamo.

- Nefleksibilnost prostora?

To da.

- Neadekvatna podna nosivost?

To nije, nosivost je dobra. U prizemlju smo pa nema problema s tim.

- Neefikasna upotreba prostora?

Pa mislim da nije to. Mislim da koristimo u onoliko koliko imamo, da je dobro iskorišteno.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Mislim da nije.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Ne.

- Problemi vlage i prašine?

Pa, postoje, moramo to sanirati. Napišite može. Nije toliko, ali dogodi se.

- Problemi osvjetljenja?

Pa nije. Imamo i danje svjetlo. Mislim nije idealno ali...

- Problemi klimatizacije?

To da.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Ni nemamo taj prostor u knjižnici.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

Da.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Da.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Pa to nije.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Da.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

Pa 3.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Teško mi je reći kad jednostavno osnivač sa mnom ne kontaktira. Ja znam da se nešto radi, da se prostor stare vile adaptira, kao za potrebe knjižnice. Kad će to biti, kolika kvadratura, ne znam. Što su napravili, ne znam.

Knjižnica 7 (K7)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Zgrada je izgrađena 1811. godine. Arhitekt se ne zna.

2. Prvotna namjena zgrade?

Prvotna namjena zgrade bila je grofovski dvorac, dvorac grofa X.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom?

Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Zgrada ima 4 stanara. To su dvije ustanove (Knjižnica X i Muzej X) i dvije udruge (Gradska glazba X i Kulturno-umjetničko društvo X grada X).

Prednosti su lijep i ugodan prostor i dobro-susjedna suradnja s ostalim ustanovama i udrugama. Nedostatak je prostor za rad Knjižnice, koji je nedostatan za rad prema Standardima o radu narodnih knjižnica (broj knjiga, odjela, broj korisnika, broj stanovnika Grada...)

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

Knjižnica je tijekom godina mijenjala svoj prostor. Možda negdje od 1945. godine kratko je vrijeme bila i u ovom dvorcu, pa onda izmještena u ostale prostore Grada, a konačno na duže vrijeme djeluje od 1975.(?) godine, u ovom prostoru.

Razlozi preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena su nepoznati, možda bolji uvjeti za rad... ili neke društveno-političke prilike su to zahtijevale (npr. za vrijeme Drugog svjetskog rata u Dvorcu).

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Nije bilo novaca, ili volje?

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

NA.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

O stanju zgrade vodi brigu Muzej i Grad X, koji i financira.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Da, zaštićena je, iza Domovinskog rata.

Prednosti su lijep, atraktivan prostor (interijer i okoliš), na ponos što je Knjižnica njegov stanar. Također, nasljednici smo Knjižnice, odnosno knjiga obitelji X (oko 1500 knjiga).

Nedostaci su u tome što je nefunkcionalan, nedostatan prostor... Nikakve preinake, dogradnje ne smiju se izvoditi.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Neizvjesno, u tijeku je sudski spor između Grada X (vlasnici Dvorca) i obitelji, tj. njihovih nasljednika. U dugoročnom prostornom Programu razvoja knjižnice, najbolje rješenje je plan za izgradnju nove zgrade za potrebe rada knjižnice, u suorganizaciji s Gradom X, našim osnivačem, vlasnikom Dvorca.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Vlasnik zgrade je Grad X. Najam je izrečen, 208.000 kuna mjesečno, ali ga ne plaćamo.

Posljednjih 5-6 godina aktualna tema grada je o povratku Dvorca vlasnicima, obitelji X. Zakon je tako odredio...

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

Površina je 208 m².

12. Raspored prostorija po katovima?

Nemamo katove. Imamo podrum koji nije prilagođen za korištenje, nije uređen. U prizemlju se nalaze uredi, čitaonica, posudbeni odjel, odjel za djecu.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

Ne.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Ne.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Da.

Odjel za odrasle?

Da.

Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Da.

Odjel za mladež?

Ne.

Prostor za specijalne zbirke?

Ne.

Spremišni prostor?

Da.

Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Da.

Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Ne.

Nešto drugo?

Knjižni kutaka, koji je izmješten u OBŽ Bolnica Grada X.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Ne.

Izložbeni prostor?

Ne.

Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Ne.

Računalne učionice?

Ne.

Toalet za korisnike?

Da.

Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Da.

Garderoba za korisnike?

Ne.

Praonica?

Ne.

Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Ne.

Dizalo za korisnike?

Ne.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

Sustavi za klimatizaciju?

Da.

Sustavi za grijanje?

Da.

Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Ne.

Protuprovalni sustav?

Da.

Protupožarni sustav?

Da.

Sustav za transportiranje knjiga?

Ne.

Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

- Nešto drugo?

Osvježivači i ovlaživači zraka.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Nikako, uz pomoć knjižničarki i korisnika...

- Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Ne.

- Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Ne.

- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica ili automatska vrata?

Da.

- Stubišta u kontrastnim bojama?

Ne.

- Rukohvati uz stepenice?

Ne.

- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne.

- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

- Prilagođena visina polica?

Ne.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Ne.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Ne.

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Ne.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

1.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

1 do 2.

- Osvjetljenje?

3.

- Troškovi grijanja i hlađenja?

1 do 2.

- Sigurnost korisnika i osoblja?

2 do 3.

- Energetska učinkovitost?

2.

- Mikroklima za čuvanje građe?

3.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

1.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Lokacija u centru grada?

Da.

Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Da.

Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Da.

Povijesna vrijednost zgrade?

Da.

Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Da.

Veličina zgrade?

Da.

Velike i visoke prostorije?

Ne.

Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne.

Mogućnost proširenja?

Ne.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Ne.

Nedovoljno parkirnih mjesta?

Da.

- Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Da.

- Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Ne.

- Loše stanje zgrade?

Da.

- Dotrajalost fasade?

Da.

- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Ne.

- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Ne.

- Nedovoljno prostora za smještaj građe?

Da.

- Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Da.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Da.

- Prevelik prostor?

Ne.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Da.

Nefleksibilnost prostora?

Da.

Neadekvatna podna nosivost?

Da.

Neefikasna upotreba prostora?

Da.

Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Da.

Dotrajali podovi/stropovi?

Da.

Problemi vlage i prašine?

Da.

Problemi osvjetljenja?

Da.

Problemi klimatizacije?

Da.

Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Da.

Nepostojanje protupožarnih sustava?

Ne.

Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Ne.

Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Da.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Da.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

Ocjena je 1 do 2.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Možda gradnja nove suvremene knjižnične zgrade.

Knjižnica 8 (K8)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Evo tamo piše, 1905-1906. Kaže bečki arhitekt X.

2. Prvotna namjena zgrade?

Da, to je bila urbana gradska vila koja je izgrađena zapravo za gospođu X, kao svadbeni dar, jel, kao miraz.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom?

Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Sad više ne. Do 1991. godine su tu još bile neke druge stvari, ali od 1991. godine jedini korisnik zgrade.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

1957. Pa tamo gdje se prije nalazila, zapravo, to je pored hotela X, ta zgrada je bila predviđena za rušenje, tako da se preselila ovdje.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Pa to tad baš nije bilo uobičajeno.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Zapravo taj proces traje stalno. Prostoru studijske čitaonice, koja je bila svojevremeno plesna dvorana i bio je jedan povišen prostor zvan pozornica, recimo i bili su oni ovaj zastori baršunasti, tako da je tih 80-ih godina ta pozornica srušena i izravnato je sve i jel stavljeno u funkciju kako izgleda danas. Onda, rušena neka vrata, pa se spajale ove dvije prostorije gdje je periodika. 1993.

godine otvoren je, otvorene su igraonica i igroteka i tad je taj dio, dječji odjel, renoviran. 1996., 1995.-1996. godina, svojevremeno su tu na prvom katu, gdje je studijska čitaonica, bili zajedno i posudbeni odjel i studijska čitaonica, a u prizemlju su bile prostorije obveznog primjerka. I tad se odlučilo razdvojiti, tako da je čitaonica ostala gore, a posudbeni odjel se seli u prizemlje i tad su izvršeni ovi isto radovi, da su se te prostorije spojile, jel. Isto tako 1996. godine je otvorena Austrijska čitaonica. To je prije bio staklenik, koji je služio kao spremište i onda je uređen za potrebe Austrijske čitaonice. Onda 2003. kad je osnovan Klub mladih s renovirani ti prostori u podrumu. I u podrumu se nalazila knjigovežnica, a 2006. godine je na njeno mjesto, jel dolazi Medioteka. Tako da je tad to renovirano, a knjigovežnica seli na drugi, isto podrumski prostor. I još tu je bilo rekonstrukcija krovišta, a fasadu, to je rješavao grad u sklopu cijelog uređena ovog secesijskog niza.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Troškove, to ne, ali uglavnom, financirano je sredstvima ministarstva kulture i vlastitim sredstvima. Pa kako se zapravo koji odjel, ja sam to malo izvukla iz ove kronologije... recimo tih 80-ih godina, na kraju mislim da bi bilo najbolje da i mi i obidemo knjižnicu da bi vi stvorili nekakvu sliku. Pa uvijek je to ravnatelj, jel, kao odgovorna osoba, sad tko se u tom trenutku na tom radnom mjestu, uz ove konzervatorske jel urede, arhitektonske, koji vode.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Da, 1980. godine. 2005. je ušla u registar. Pa prednost je ta što je jedno reprezentativno zdanje koje je prepoznatljivo i nalazi se tu u centru grada. da se ispriča, da je tu djelovao gradonačelnik grada X, jel, da je to bila obiteljska secesijska zgrada, eto to bi bila prednost. Pa nedostaci su što to nije funkcionalna zgrada, jel. Da je bila stambena zgrada, ima puno, prostori su nepovezani, ima puno stubišta. Ne smije se, nikakvi zahvati, na fasadi zgrade, da, od klimatizacije, tako da i vi sad kad ste dolazili, ne znam koliko ste se snašli, i kad trebate, tako da evo, vrlo nezgodno.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Nije riješen. Nije riješen uopće. Knjižnica već godinama nema dovoljno prostora za sve usluge i zbirke koje nudi, tako da smo mi zapravo djelomično i iselili iz ove zgrade. Imamo dva

spremišta. Jedno je spremište u dijelu grada X, mi to zovemo ovaj Caritas, zato što se pored nas u toj zgradi nalazi Caritas. I jedno spremište je u sveučilišnom Kampusu. Isto jedna zgrada koja je predviđena za rušenje, al eto, privremenom funkcijom spremišta. Kao nekakvo rješenje stalno se nameće ova izgradnja nove Sveučilišne knjižnice, kad bi dio građe i dio usluga prebacio se u taj prostor i onda Gradska knjižnica da bi ostala djelovat u ovoj zgradi.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Sveučilište. Ne.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)?

3436, a od toga je 1979 m² su korisnički prostori.

12. Raspored prostorija po katovima?

Da, u podrumu su Medioteka, Klub za mlade, Knjigovežnica i spremište periodike. U prizemlju, jel osim ovog ulaznog hola imate ovo jedno krilo je Dječji odjel. Zapravo prizemlje? Da, zapravo u prizemlju je isključivo hol, ovo je sve, ali mi to tretiramo kao prizemlje, jel. Dječji odjel znači, posudbeni odjel za odrasle i od ovih službenih prostorija tu su služba nabave, odjel obrade. Na prvom katu su Austrijska čitaonica, studijska čitaonica, odjel periodike, spremišni prostor i sad imamo ured ravnatelja i tajništva, računovodstvo i evo ovaj prostor koji ima, je i zavičajna zbirka i BDI i matična služba i tu su sistemni ljudi. U potkrovlju je spremište. Svud imamo, u svim hodnicima, podrumu, tavanu, gdje god hoćete.

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

Da.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Da.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Da.

Odjel za odrasle?

Da.

Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Da.

Odjel za mladež?

Da.

Prostor za specijalne zbirke?

Da.

Spremišni prostor?

Da.

Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Da.

Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Da.

Nešto drugo:

Pa eto, mislim da knjigovežnicu niste nabrojali, e sad da li je to osnovni ili prateći.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Ne, dvoranu za predavanje nemamo.

Izložbeni prostor?

Prostor za izložbe imamo, to je ovaj hol.

Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Ne, poseban ne.

Računalne učionice?

Ne.

Toalet za korisnike?

Da.

Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Da.

Garderoba za korisnike?

Ne.

Praonica?

Ne.

Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Da.

Dizalo za korisnike?

Ne.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

Sustavi za klimatizaciju?

Ne. Mislim klimatizacija postoji, zapravo, klima radi za potrebe servera. Za korisnike i djelatnike nemamo.

Sustavi za grijanje?

Da.

Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

Da.

Protuprovalni sustav?

Da.

Protupožarni sustav?

Da.

Sustav za transportiranje knjiga?

Kolica samo.

Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Ne.

Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Nemamo.

Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica?

Da mogu proći, al dođu u hol i ne mogu dalje nigdje.

Stubišta u kontrastnim bojama?

Ne.

Rukohvati uz stepenice?

Pa to imamo.

Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne.

Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

Prilagođena visina polica?

Pa ne.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Ne.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Ne.

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Je je.

Evo mislim to ovaj, u sve te odgovore zapravo se uklapa i ono pitanje koliko ta zgrada jel, budući da nije namijenjena knjižnici, koliko je funkcionalna.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje

To je 1. Nema zapravo više nikakvih mogućnosti za proširenje.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)

Isto 1.

- Osvjetljenje

3.

- Troškovi grijanja i hlađenja

3.

- Sigurnost korisnika i osoblja

Isto 3.

- Energetska učinkovitost

E to sam 2 stavila.

- Mikroklima za čuvanje građe

1.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja

1.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Lokacija u centru grada?

To je prednost, da.

Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

To da.

Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Da.

Povijesna vrijednost zgrade?

Da.

Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Ne.

Veličina zgrade?

Ne.

Velike i visoke prostorije?

Prednost, a stavit ćemo da.

Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Pa ne.

Mogućnost proširenja?

Ne.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Ne.

Nedovoljno parkirnih mjesta?

Pa je.

Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Mhm, nedostatak je.

Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Pa to nije, ne.

Loše stanje zgrade?

Da.

Dotrajalost fasade?

Da.

Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

Ne.

Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Pa to ne

Nedovoljno prostora za smještaj građe?

Da.

Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Da.

Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Da.

Prevelik prostor?

Ne.

Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Da.

- Nefleksibilnost prostora?

Da.

- Neadekvatna podna nosivost?

Pa ne.

- Neefikasna upotreba prostora?

Ne.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Da.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Da.

- Problemi vlage i prašine?

Da.

- Problemi osvjetljenja?

Da.

- Problemi klimatizacije?

Da.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Pa ne jer je to riješeno, koliko znam.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

Ne.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Ne.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Da.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Da.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

E da, to je sad ovako uvjetno odgovor. Da, recimo za potrebe te narodne djelatnosti gradske, ova zgrada odgovara. To bih čak mogla staviti 4. Međutim, s obzirom na ovu sveučilišnu djelatnost je tu čak 1. Pa sad ne znam hoćemo staviti nekakav, 3 kao srednju vrijednost... Pa tu kao djelomično odgovara. Da, 3 stavite.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti (preuređenje, nadogradnja, selidba u novu nenamjensku zgradu, gradnja nove zgrade)?

Pa zapravo to je ovaj, što sam rekla na početku, izgradnja te sveučilišne knjižnice i razdvajanje knjižnice na gradsku i sveučilišnu. Ne znam jeste vidjeli da je, ovaj, napravljen projekt nove zgrade sveučilišne knjižnice i sad bi trebao biti u fazi izvedbenog projekta. Stalo je sve do kraja ove godine. Zapravo, nemamo nikakvo rješenje za ovu zgradu dok se ne provede to razdvajanje.

Knjižnica 9 (K9)

1. Godina izgradnje zgrade u kojoj se nalazi knjižnica? Arhitekt?

Ne. Ne znam ni godinu ni arhitekta.

2. Prvotna namjena zgrade?

Prvotna namjena zgrade je bila osiguravajuće društvo. Mi smo kod njih, zgrada je praktički od X osiguranja kupljena.

3. Dijeli li knjižnica zgradu s drugom ustanovom i ukoliko da, s kojom ustanovom? Prednosti i mane dijeljenja zgrade s drugim ustanovama?

Da. Dijelimo zgradu, ustvari dijelimo, koristimo zgradu zajedno s ustanovom za kulturne djelatnosti, to si piši, ustanova za kulturne djelatnosti X grada X. I dijelom, djelom njihovih zaposlenika, jel.

Ne, to nema prednosti. Nema prednosti, mislim kak da kažem. Prednost jedina prednost je eventualno eto to što imamo zajedničko pomoćno osoblje. Jel, ovo knjigovodstveno, pravno i ovo tehničko, za čišćenje jel. To je jedina prednost, a u ovom drugom dijelu, ne, nema.

Pa eto to je, nedostaci što praktički se radi o dvije osobe koje nisu zaposlene u knjižnici nego su zaposlene u Ustanovi za kulturne djelatnosti jel, a knjižnica bi mogla korisno iskoristiti te prostore. Pa trenutno ne, trenutno mi nemamo nedostatak prostora jer ono što smo zamislili ono smo praktički, prilagodili smo se datim uvjetima i trenutno ne. Međutim već kroz koju godinu će se te pokazati.

4. Od kada je knjižnica smještena u toj zgradi? Na koji je način knjižnica dospjela u tu zgradu? Razlog preseljenja iz zgrade u kojoj je knjižnica ranije bila smještena?

Od 2008. Proljeće, u proljeću 2008. Smo se uselili. Grad je kupio zgradu namjenski za, za smještaj knjižnice. I ona je, to je 2005. I ona je sad već ono otplaćena. Mislim vlasništvo je.

Preseljenje, razlog preseljenja je bio zbog toga što do tad, od 1995. Godine, znači do 2005., kad je, zapravo 2008., od kad smo se uselili 2008., ovaj, knjižnica bila smještena u 75 kvadrata prostora, sa jednom četvrtinom svog knjižnog fonda, a ostalo je bilo smješteno na različitim neadekvatnim lokacijama, po podrumima, u dvorcu. Znači premali prostor, imali smo 75 kvadrata za sve, za cijelu djelatnost. I sad, kolko nam je stalo knjiga u tih 75 kvadrata smo smjestili, a ovo drugo je bilo pod navodnicima deponirano jer samo jedan dio je bilo ono stvarno smješteno. Ona zgrada, mi smo bili smješteni u jednom salonu namještaja, dijelu salona namještaja., i to nije bilo toliko loše, što se toga tiče, međutim salon namještaja sa velikim izlogom, tako da definitivno nije bilo ono adekvatno. 75 kvadrata sve govori, znači knjige, korisnici, i ne znam obrada, sve sve je bilo na jednom mjestu i bilo je krajnje neuvjetno. Samo kao napomena, tamo mi nismo imali uopće sanitarni čvor, koji bi pripadao knjižnici jel.

5. Zašto se nije gradila nova zgrada za knjižnicu?

Naprosto novaca nema.

6. Koliko je dugo trajao proces prenamjene i adaptacije zgrade za knjižnicu?

Pa evo kolegica je rekla od 2005. Kad je počelo to sve skupa do 2008. Kad se knjižnica uselila. Mada, smo adaptaciju krova radili kasnije, znači to je otprilike nekih 5, pa ne znam, pa jedno 5 godina recimo da je.

Isključivo sam ja radila.

7. Okvirni troškovi adaptacije zgrade za potrebe knjižnice (zgrada, nadogradnja, opremanje i namještanje)? Tko je financirao adaptaciju? Je li i knjižnica sudjelovala? Na koji je način knjižnica sudjelovala?

Evo sad je kolegica rekla, okvirni troškovi adaptacije zgrade su bili 705.088 kn, a opremanje je koštalo 313.222 kn. Da Grad je, ne, samo malo, adaptaciju je financiralo isključivo Ministarstvo kulture.

8. Je li (izvorna) zgrada koja je adaptirana za potrebe knjižnice zaštićeno kulturno dobro? Ako da, od kada? Koje su prednosti ili mane statusa zgrade koja se koristi u knjižničnu svrhu kao zaštićenog kulturnog dobra?

Nije.

9. Koliko je dugoročno riješen prostorni problem Vaše knjižnice preseljenjem u ovu zgradu?

Pa ja mislim da je taj prostor riješen na jako dugo, na nekih, ha ne znam, sad moramo reći broj, 20 godina.

10. Vlasnik zgrade u kojoj se knjižnica nalazi? Plaća li knjižnica najam (ako nije vlasnik zgrade)?

Grad. samo malo, nije grad. Zgrada se vodi na Ustanovu jer je u vrijeme kupovine knjižnica bila u sastavu ustanove. Naknadno se knjižnica izdvojila kao samostalna. Znači u trenutku kupovine zgrade, kad je Grad kupovao zgradu za namjenu knjižnice, a budući da je knjižnica bila u sastavu pravne osobe ustanove, ustanove, ona se vodi kao vlasnik zgrade. Ne ne plaća.

11. Površina knjižnice u kvadratnim metrima. Broj i okvirna kvadratura prostorija (za korisnike, građu, osoblje)

Baš knjižnice, evo ovako, 400,074 m². A ukupno je 434,055, međutim ovdje su, odavde su izuzeti ovaj prostori koje koriste djelatnici, ovaj ustanove. Znači ak se na knjižnicu, evo to. Pa spremišta ne znam koliko su, to možemo pogledati kad budemo obilazili.

12. Raspored prostorija po katovima?

To ću ti isto dati, ovaj iskopirano, tako da evo to ćeš ti dobiti. A mi ćemo i obići pa ćeš ti vidjeti što, ja ću tebi reći koji je koji. Tako da to ne moraš sad pisat, nego...

13. Koji osnovni prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Prostor za informativnu službu/informatore?

Ne.

Prostor za kataloge (ormare s listićima ili računala s OPAC-om)?

Ne.

Prostor za posudbu?

Da.

Prostor za studijski rad korisnika (čitaonica)?

Da.

Odjel za odrasle?

Da.

Odjel za djecu predškolskog uzrasta s igraonicom?

Da.

Odjel za mladež?

Da.

Prostor za specijalne zbirke?

Da, recimo.

Spremišni prostor?

Da.

Prostor za rad stručnog osoblja (nabava, obrada)?

Pa recimo da.

Prostor za rad administrativnog i upravnog osoblja?

Da.

14. Koji prateći prostori postoje u Vašoj knjižnici?

Multifunkcionalna dvorana za predavanja, projekcije filmova i druga događanja?

Da.

Izložbeni prostor?

Da.

Prostorije za rad u malim/velikim grupama?

Pa da, da.

Računalne učionice?

Ne.

Toalet za korisnike?

Da.

Prostor za osvježenje korisnika (kantina)?

Ne.

Prostor za prehranu osoblja (čajna kuhinja)?

Da.

Garderoba za korisnike?

Pa ne u onom smislu kao prostor, ali imamo mjesto gdje oni ostavljaju u hodniku dolje.

Praonica?

Ne.

Servisni sklop (održavanje zgrade, instalacije)?

Pa imamo tu di nam je grijanje, recimo da.

Dizalo za korisnike?

Ne.

15. Koji servisni sustavi postoje u prostorima Vaše knjižnice?

Sustavi za klimatizaciju?

Pa klimu, da.

Sustavi za grijanje?

Da.

Sustav za zaštitu od krađe (na ulazu)?

E to nemamo.

Protuprovalni sustav?

Ne.

Protupožarni sustav?

Da.

Sustav za transportiranje knjiga?

Ne. Ručno radimo.

Sustav za samozaduživanje i samopovrat građe?

Ne.

16. Koliko je Vaša knjižnica pristupačna osobama s invaliditetom?

Parkirna mjesta za invalide (oznake, blizina)?

Ne, imamo parkirni prostor za ispred zgrade i u dvorištu. Ne, nemamo čak ni ulaz za invalide, tako da ne.

Pristupna rampa na ulaznim vratima (ako se ulazi preko stepenica)?

Ne.

- Ulazna vrata dovoljno široka da kroz njih mogu proći invalidska kolica?

Pa da, moglo bi se napraviti.

- Stubišta u kontrastnim bojama?

Pa ne, ali imamo označenu onu stubu tamo.

- Rukohvati uz stepenice?

Da.

- Dizalo za korisnike (i slikovne oznake do dizala)?

Ne.

- Gumbi i oznake u dizalu na brajici i s glasovnim uputama?

Ne.

- Prilagođena visina polica?

Ne.

- Dovoljno širok prolaz između polica da mogu proći invalidska kolica?

Da.

- Toalet prilagođen osobama s invaliditetom?

Pa ne, ne možemo to tako nazvati.

- Vidljiv i čujan požarni alarm?

Ne, alarm nemamo.

17. Molimo Vas da na ljestvici od 1 do 5 (1-jako loše, 5-jako dobro) ocijenite sljedeća obilježja Vaše knjižnične zgrade i prostora:

- Mogućnost proširenja i/ili nadogradnje?

5. Kompletно, ovaj, tavanski prostor se može iskoristiti, može se iskoristiti cijeli prostor dvorišta, adaptirati, nadograditi, to je moguće.

- Neometana komunikacija među prostorijama (korisnika, građe i osoblja)?

Da ako se izuzmu invalidi. 5, izuzev za invalide, invalidi su 1 jer nemamo, invalidi ne mogu k nama doći gore u prostor.

- Osvjetljenje?

A nekakva trojka.

- Troškovi grijanja i hlađenja?

1, zato što su izuzetno visoki zbog dotrajalosti pogona, ovaj. Evo već nekakvih 4 godine tražimo da nam neko financira novu kotlovnicu i onda bi ti troškovi bili puno manji.

- Sigurnost korisnika i osoblja?

Pa recimo četvorka.

- Energetska učinkovitost?

Kaže moja kolegica, oni su sad to izračunavali, da upravo zbog tih izuzetno visokih cijena koje dajemo za grijanje nekakva dvojka .

- Mikroklima za čuvanje građe?

To nemamo, to je jedinica.

- Fleksibilnost knjižničnog prostora i namještaja?

Pa četvorka. Možemo ono iskombinirati, preseliti, odnosno pregraditi, uglavnom.

18. Koje su prednosti smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Lokacija u centru grada?

Da.

- Okoliš knjižnice (drveće, zelenilo, dvorište)?

Prekrasno.

- Jedinstveni arhitektonski oblici (ukrasi, fasade, stupovi, ograde)?

Nemamo ništa nego imamo 130 godina star kesten, u dvorištu. Koji nam, eto pruža hladovinu.

- Povijesna vrijednost zgrade?

Pa mislim da ne. Ne u onom smislu. Mislim, na je jako dugo u centru grada. Prepoznatljiva, sa trenutno, ne znam, bojom, no uglavnom.

- Dobri mikroklimatski uvjeti (toplinska izolacija, debeli zidovi, materijali)?

Pa je to je, oni jesu dobri, definitivno.

- Veličina zgrade?

Da.

- Velike i visoke prostorije?

Da, da. Ravnih zidova, ravnih stropova.

- Subvencije za zaštitu klasificiranih zgrada (javni fondovi)?

Ne.

- Mogućnost proširenja?

Da, ima gore, tavanski prostor bi se mogao i ovaj dio gdje su nam garaže, pretvoren u...

- Nešto drugo?

Mogućnost rada vani, čitaonice na otvorenom, radionice. Imamo, ovaj ulaz ispred dječjeg odjela se može koristiti kao pozornica za događanja, za glazbene, dramske, kraće predstave, priredbe.

Pa Dvorište. Dvorište je u svakom slučaju prednost.

19. Koji su nedostaci smještaja knjižnice u adaptiranu zgradu odnosno zgradu koja nije namjenski izgrađena za knjižnicu?

- Smještaj knjižnice udaljen od centra grada/mjesta?

Ne.

- Nedovoljno parkirnih mjesta?

Pa mi imamo dovoljno parkirnih mjesta, međutim je činjenica da ta parkirna mjesta bi na neki način trebala biti označena da pripadaju knjižnici, odnosno korisnicima. Ovako nam parkiraju...

Budući da se u gradu plaća, jel, ostavljaju automobile preko cijelog radnog vremena, a čuj. I onda naši korisnici nemaju gdje parkirati, ali mi se snalazimo pa su automobili osoblja u dvorištu.

- Loš pristup za osobe s posebnim potrebama?

Da, mi nemamo to uopće.

- Neodgovarajuća okolina knjižnice?

Ne.

- Loše stanje zgrade?

Ne.

- Dotrajalost fasade?

Ne.

- Fasada zgrade koja nije u skladu s okolinom?

A ja mislim da je. Em je u bojama grada, em je prilagođena zelenilu.

- Izgled zgrade koji nije u skladu s djelovanjem knjižnice?

Ne.

- Nedovoljno prostora za smještaj građe?

Ne.

- Nedovoljno prostora za rad korisnika?

Ne.

- Nedovoljno prostora za rad osoblja?

Ne.

- Prevelik prostor?

Ne.

- Arhitektonske prepreke (stupovi, nosivi zidovi)?

Ne. To smo riješili prilikom adaptacije. Ono što nam se nije svidjelo to su nam porušili.

- Nefleksibilnost prostora?

Ne.

- Neadekvatna podna nosivost?

Ne. To je isto riješeno prilikom adaptacije.

- Neefikasna upotreba prostora?

Ne.

- Nemogućnost nadogradnje/renoviranja zbog zakonskih propisa?

Ne.

- Dotrajali podovi/stropovi?

Ne.

- Problemi vlage i prašine?

U knjižnici prašine uvijek ima. U centru grada smo, smješteni smo uz prometnu cestu tako da prašine da, ali vlage nema.

- Problemi osvjetljenja?

Da ustvari nam je prilikom adaptacije smo bili ograničeni da ne trošimo previše novaca i previše energije. Tako da bi, što se osvjetljenja tiče da sad radimo radili drugačije.

- Problemi klimatizacije?

Pa ne.

- Zastarjelost vodovodnih cijevi?

Pa da. Ustvari više smo imali problema s kanalizacijskim cijevima nego s vodovodom. Blizina rijeke X pa se onda tu, ne znam šta, dešava.

- Nepostojanje protupožarnih sustava?

Da.

- Nepostojanje protuprovalnih sustava?

Da, to nemamo. Tražila sam nadzorne kamere i to, međutim to je za sad preskupo za nas.

- Problem kretanja korisnika, osoblja i građe?

Kretanja, ne. Osim invalida jel. To se skroz provlači.

- Neprilagođenost zgrade osobama s invaliditetom?

Da.

- Nešto drugo?

Neoznačenost parkirnih mjesta. Da pripadaju knjižnici, jer ovako nam parkiraju, budući da se u gradu plaća, ostavljaju automobile preko cijelog radnog vremena i onda naši korisnici nemaju gdje parkirati, ali dobro mi se snalazimo, pa su automobili osoblja u dvorištu.

20. Procijenite koliko trenutna knjižnična zgrada odgovara stvarnim potrebama Vaše knjižnice, na skali od 1 do 5, gdje je 1 u potpunosti ne odgovara, a 5 u potpunosti odgovara?

5. Optimalno odgovara.

21. Imate li kakvih planova vezanih uz zgradu ili prostor Vaše knjižnice u skoroj budućnosti?

Da, što prije bi trebalo napraviti, izraditi projekt potpunog iskorištenja dvorišta i u sklopu toga napraviti ulaz za invalide, prostor za skladište, spremište knjiga, premjestiti da, premjestiti postrojenje za grijanje iz dvorišta dolje u podrum zgrade, takav je i plan. Eto možda ono vidljivije označiti zgradu, postaviti nekakve panoe, postaviti, preurediti ulaz u dvorište, učiniti ga otvorenijim, ne znam postaviti klupe. Uglavnom, ono modernizirati taj ulaz u zgradu i učiniti ju ono baš stvarno puno vidljivijom, prepoznatljivijom.

8.3. Fotografije

Slika 1. Zgrada Gradske knjižnice Beli Manastir

Slika 2. Gradska knjižnica Beli Manastir, spremište

Slika 3. Gradska knjižnica Beli Manastir, odjel za djecu i mlade

Slika 4. Gradska knjižnica Beli Manastir, čitaonica

Slika 5. Zgrada Gradske knjižnice i čitaonice Belišće

Slika 6. Gradska knjižnica i čitaonica Belišće, izložbeni prostor

Slika 7. Gradska knjižnica i čitaonica Belišće, multifunkcionalna dvorana

Slika 8. Gradska knjižnica i čitaonica Belišće, dječji odjel

Slika 9. Gradska knjižnica i čitaonica Belišće, čitaonica

Slika 10. Zgrada Centra za kulturu Čepin – Knjižnica

Slika 11. Knjižnica Čepin, posudbeni pult

Slika 12. Knjižnica Čepin, odjel za djecu i mlade

Slika 13. Zgrada Narodne knjižnice Dalj

Slika 14. Narodna knjižnica Dalj, čitaonica

Slika 15. Narodna knjižnica Dalj, posudbeni odjel

Slika 16. Zgrada Narodne knjižnice grada Donjeg Miholjca

Slika 17. Narodna knjižnica grada Donjeg Miholjca, čitaonica

Slika 18. Narodna knjižnica grada Donjeg Miholjca, police

Slika 19. Narodna knjižnica grada Donjeg Miholjca, ulaz u knjižnicu

Slika 20. Zgrada Hrvatske knjižnice i čitaonice Đurđenovac

Slika 21. Hrvatska knjižnica i čitaonica Đurđenovac, čitaonica

Slika 22. Hrvatska knjižnica i čitaonica Đurđenovac, posudbeni pult

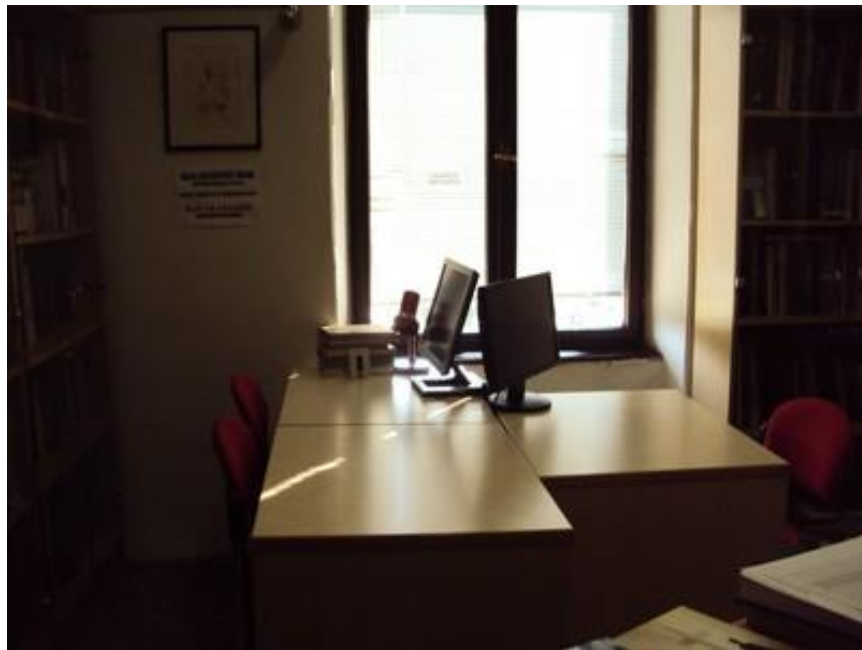
Slika 23. Zgrada Hrvatske narodne knjižnice i čitaonice Našice

Slika 24. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, ukrasni stupovi

Slika 25. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, dječji odjel

Slika 26. Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, čitaonica

Slika 27. Zgrada Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

Slika 28. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, mediateka

Slika 29. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, Klub mladih

Slika 30. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, dječji odjel

Slika 31. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, posudbeni odjel

Slika 32. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, čitaonica

Slika 33. Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, spremišni prostor

Slika 34. Zgrada Gradske knjižnice i čitaonice Valpovo

Slika 35. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo, dvorište knjižnice

Slika 36. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo, dječji odjel

Slika 37. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo, multifunkcionalna dvorana

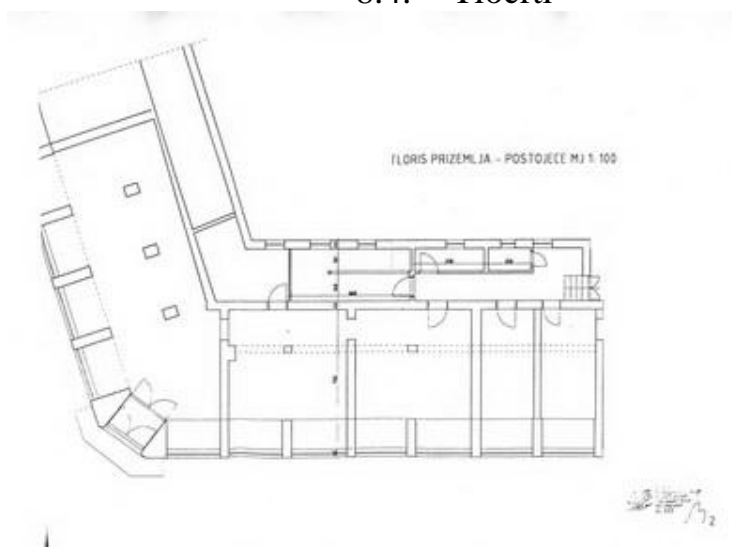

Slika 38. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo, čitaonica

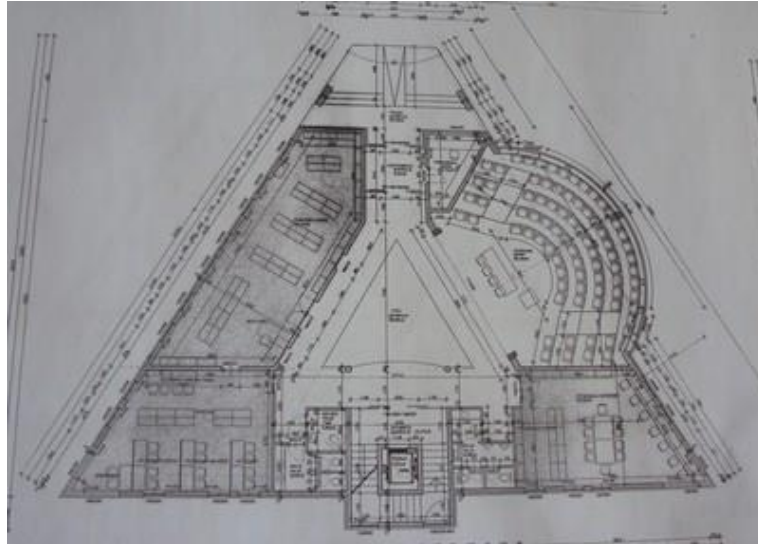

Slika 39. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo, spremišni prostor

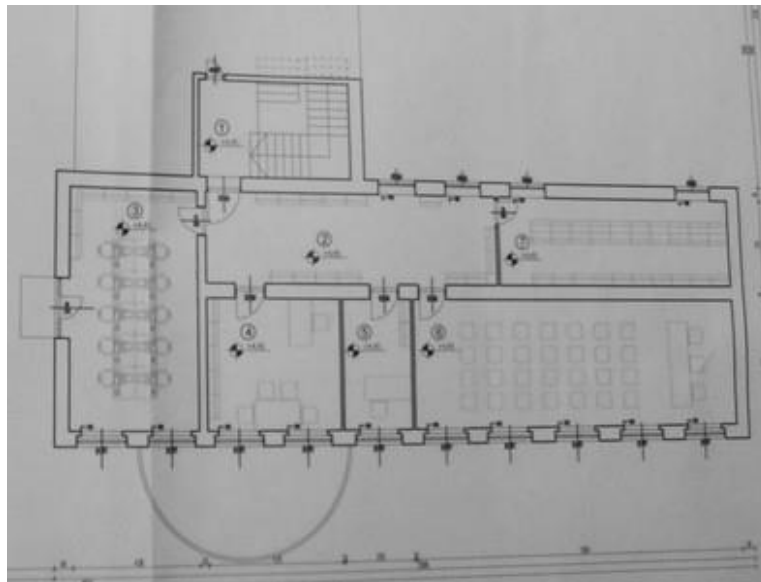
8.4. Tlocrti

Slika 40. Tlocrt Gradske knjižnice Beli Manastir

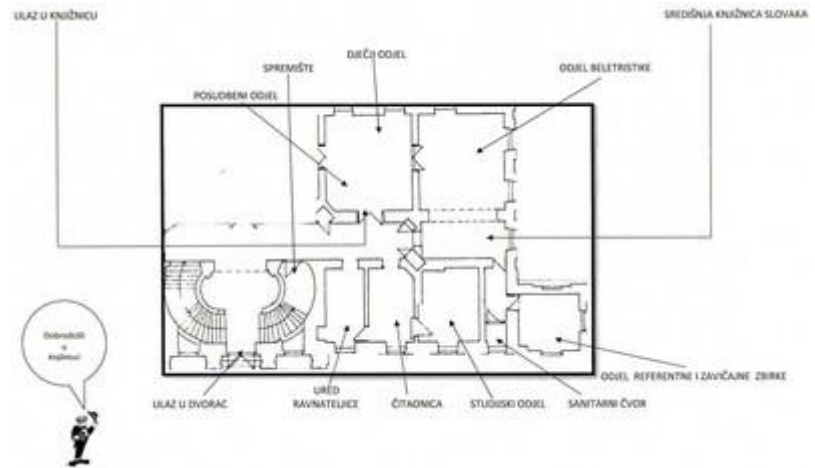
Slika 41. Tlocrt Gradske knjižnice i čitaonice Belišće

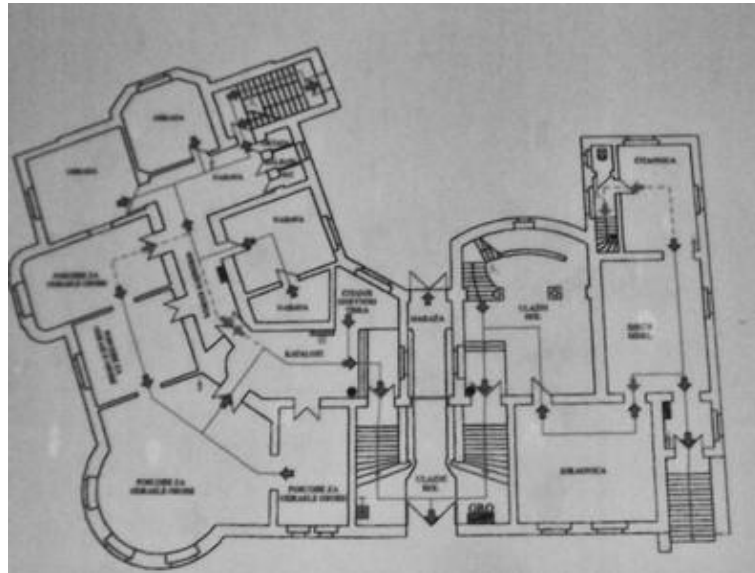
Slika 42. Tlocrt Centra za kulturu Čepin – Knjižnica

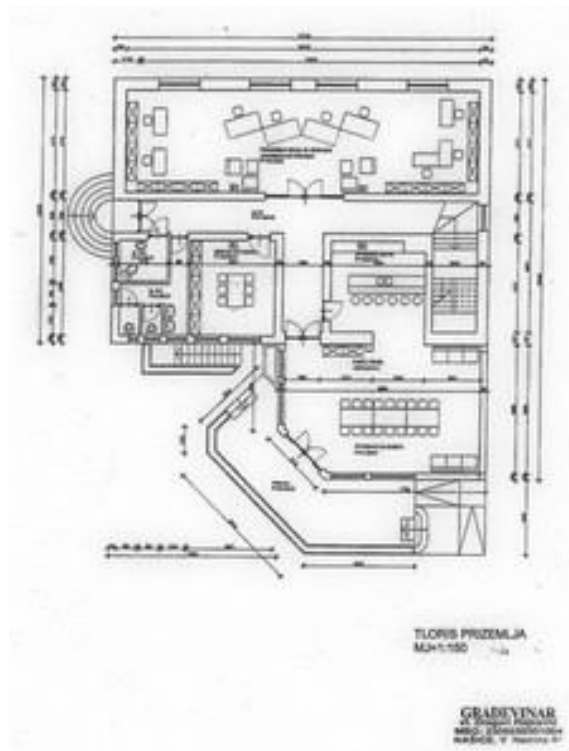
Slika 43. Tlocrt Narodne knjižnice Dalj

Slika 44. Tlocrt Hrvatske narodne knjižnice i čitaonice Našice

Slika 45. Tlocrt Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

Slika 46. Tlocrt Gradske knjižnice i čitaonice Valpovo